

POUTAPÄIVIÄ JA PAKKASAAMUJA
-
MAATALOUSYRITTÄJÄN PARISUHDE

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Mustiala, Maaseutuelinkeinot

kevät, 2020

Satu Heinemaa

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
Mustiala

Tekijä	Satu Heinemaa	Vuosi 2020
Työn nimi	Poutapäiviä ja pakkasaamuja– Maatalousyrittäjän parisuhde	
Työn ohjaaja	Eero Jaakkola	

TIIVISTELMÄ

Työn tilaajana toimi Maaseutupalveluyksikkö Häme Janakkalasta.

Työn tarkoituksena oli selvittää mitä erityispiirteitä juuri maatalousyrittäjien parisuhteissa on, ja miten tilalliset itse näkevät parisuhteensa. Yleisen teoriaosuuden lisäksi, työhön on haastateltu perhe- ja pariopsykoterapeutti Pia Jaakkolaa. Suurin aineisto opinnäytetyötä varten hankittiin kyselytutkimuksella, johon vastasi 744 viljelijää tai heidän puolisoaan. Kysely toteutettiin sähköisenä, ja sitä jaettiin eri sosiaalisen median kanavissa joulukuussa 2019.

Kyselyyn vastanneista lähes puolet oli karjatilallisia, joten vastauksista käy ilmi, että eläintilallisten parisuhde eroaa melkoisesti niin sanotun tavallisen työssäkäyvän parisuhteesta. Tilanpito tuo elämään omat vapautensa, mutta myös vastuunsa. Perheen ja muun vapaa-ajan sovittaminen, sekä kahdenkeskeinen aika puolison kanssa, on usein kortilla. Osa vastaajista taas kertoi, että tila näkyy parisuhteessa vain kiireaikoina, keväisin ja syksyisin. Hyvin pieni osa vastaajista koki, ettei tilanpitäjän parisuhde eroa mitenkään muiden parisuhteista.

Kyselystä käy ilmi, että pääpiirteittäin viljelijät elävät pitkissä ja melko onnellisissa suhteissa. Haasteita on, mutta ne ovat pääosin ulkopuolisia haasteita, kuten kiire, raha-asiat, väsymys. Itse kumppani koetaan pääosin rakastavaksi ja luotettavaksi.

Avainsanat Maanviljelijä, Maatalousyrittäjä, Viljelijä, Parisuhde, Maatalous

Sivut 66 sivua, joista liitteitä 8 sivua

Degree Programme in Agriculture and Rural Industries
Mustiala

Author	Satu Heinemaa	Year 2020
Subject	Farmers and relationships	
Supervisor	Eero Jaakkola	

ABSTRACT

The commissioner for this thesis was Rural services unit Häme from Janakkala. The purpose for the thesis was to investigate whether farmers' relationships have some special features, compared to other people. Most of the material for this report, was collected through a survey via social media. 744 people replied for that survey, during December 2019. The survey was open for 20 days. Feedback has been very positive, and the survey offered a comprehensive material for the thesis.

Almost half of the respondents have cattle, so the answers tell that the farmer's relationship is quite different compared to a normal worker. Having a farm gives you lots of freedom, but also lots of responsibilities. There is often too little free time, and time spent with your family and spouse. Some of the respondents, on the other hand, tell that having a farm only affects the relationship in the spring and fall time, when the rush is on its highest. Very few answered that the farm has no influence on the relationship.

Mainly, Finnish farmers live in relatively long and happy relationships. The struggles come from so called external causes, like money issues, tiredness, stress and the amount of work. But their own partner is mostly seen as loving and reliable. Family and couples therapist Pia Jaakkola was also interviewed for this thesis.

Keywords Farmer, relationship, Rural Industries, Farmer relationship, marriage

Pages 66 pages including appendices 8 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	PARISUHDE JA SEN MERKITYS	2
2.1	Hyvän suhteen elementit	2
2.2	Parisuhde nykyään	4
2.3	Parisuhde maataloilla.....	4
3	APUA SAA, KUN SITÄ OSAA PYYTÄÄ.....	5
3.1	Välitä viljelijästä- projekti.....	5
3.2	Apua muualta	6
4	PERHETUKI JAAKKOLA	7
4.1	Kuinka helposti apua haetaan, onko kynnys korkea?	8
4.2	Onko eroa, hakeeko apua viljelijä vs. muu ammatinharjoittaja?	9
4.3	Haetaanko apua yksin vai yhdessä?.....	9
4.4	Millaisiin ongelmiin apua haetaan?	10
4.5	Millaista terapiaa sitten oikein on?.....	10
4.6	Tulevatko yksin elävät helposti terapiaan?.....	12
4.7	Mitkä ovat tärkeimmät asiat onnistuneen parisuhteen takaamiseksi maanviljelijöillä?	12
5	VILJELIJÄKYSELY	13
5.1	Vastaajien perustiedot	13
5.2	Tilaan liittyvät pohjatiedot	16
5.3	Kumppanin löytäminen	20
5.4	Parisuhdetilanne tällä hetkellä.....	21
5.5	Nykyisen/entisen kumppanin tapaamispaikka	22
5.6	Parisuhteen kesto.....	23
5.7	Kysymykset sinkuille.....	24
5.8	Onnellisuus parisuhteessa ja yleisesti	26
5.9	Lapset	28
5.10	Ihannekumppani	29
5.11	Hyvän parisuhteen elementit.....	31
5.12	Parisuhteen ongelmakohdat	32
5.13	Eroon johtaneet syyt	34
5.14	Maatilan tuomat haasteet parisuhteeseen	35
5.15	Ulkopuolisen avun tarve ja hakeminen.....	36
5.16	Tilasta irrottautuminen ja tukiverkko	39
5.17	Sukupolvenvaihdon vaikutus parisuhteeseen	40
5.18	Toisen huomioonottaminen.....	43
5.19	Olenko itse hyvä puoliso?	44
5.20	Ulkopuolisten tuomat paineet	45
5.21	Ohjeita parisuhteen hoitoon	46
5.22	Vapaan sanan osuus.....	49

6	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	53
6.1	Henkilökohtainen pohdinta	53
6.2	Johtopäätökset aiheesta	54
	LÄHTEET	56

Liitteet

Liite 1   Viljelijäkysely

1 JOHDANTO

”Hyvä parisuhde on maatilan tärkein voimavara”.

Näin kirjoitti eräs kyselytutkimukseen vastannut viljelijä. Siinä missä maatilalla panostetaan konekalustoon, laadukkaaseen kylvösiemeneen ja tarkkaan viljelytekniikkaan, tulisi ennen kaikkea panostaa myös ihmissuhteisiin.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on avata maatilaa pitävien yrittäjien, heidän puolisoitensa, ja entisten tilallisten kokemuksia ja mietteitä parisuhteesta, niin sen iloista kuin suruista. Opinnäytetyötä varten toteutettiin sähköinen kyselytutkimus, joten merkittävin aineisto työhön on saatu itse viljelijöiltä. Ajatus työn toteutukseen lähti omasta suuresta kiinnostuksesta aiheeseen, koska maatalousyrittäjän parisuhde poikkeaa tietyiltä osin niin sanotun tavallisen työssäkäyvän parisuhteesta. Maatalousyrittäjän parisuhteeseen tuo erityispiirteensä esimerkiksi se, että koko elämä on mahdollisesti yhteistä puolison kanssa, jonka vuoksi työn ja vapaa-ajan raja on häilyvä. Lisäksi useamman sukupolven yhteiselo ja yhdessä työskentely on monella tilalla arkipäivää, mikä voi tuoda ihmissuhteisiin omat haastavuutensa. Suurimpana erona niin sanottuun valtaväestöön on kuitenkin työn sitova luonne pitkin päivineen ja kuormittavuuksineen, yhä haastavammassa toimintaympäristössä. Tällä on usein vaikutusta myös parisuhteeseen. Lisäksi aihetta ei ole juurikaan tutkittu aiemmin.

Kattavin osuus opinnäytetyöstä on viljelijäkyselyn tulosten läpikäyntiä. Vastaukset on esitetty niin kaavio- kuin tekstimuodossa. Mukaan on liitetty runsaasti myös viljelijöiden omia vapaita kommentteja, koska ne kertovat parhaiten tarinaa vastausten takana.

Opinnäytetyöhön sisältyy myös perhepsykoterapeutti Pia Jaakkolan haastattelu. Piialla on pitkä kokemus perhe- ja parisuhdepsykoterapiasta, ja asiakkaina hänellä on myös viljelijöitä perheineen. Jaakkolan yritys Perhetuki Jaakkola toimii Hausjärvellä Etelä-Suomessa.

2 PARISUHDE JA SEN MERKITYS

Ihmisen hyvinvointi on sekä fyysistä että psyykkistä, ja koostuu näiden kahden elementin yhteistoiminnasta. Kehoa ja mieltä ei voi erottaa toisistaan, joten mielentilat heijastuvat kehoon, ja toisinpäin. Kaikki tiedämme, että surullisena tai stressaantuneena ruokahalu voi kadota tai unenlaatu heiketä. Vastaavasti jos keho sairastuu, voi olla vaikea pitää mieli virkeänä ja keskittyneenä, niin kuin aiemmin.

Yhtenä suurena osana hyvinvointia ovat ihmissuhteet, ja varsinkin parisuhteeseen liittyvät tunteet. Parisuhde voi vaikuttaa ihmisen hyvinvointiin niin positiivisesti kuin negatiivisesti, toimia voimavarana tai taakkana. Parisuhteen vaikutus elämään on suuri, oli suhde sitten onnellinen tai ei. Erityisen suuri vaikutus suhteella voi olla terveyteen suhteen alussa, juuri rakastuneena, tai kun suhteessa on meneillään kriisi. Silloin vaikutus voi ulottua henkisestä huonovointisuudesta fyysisiin oireisiin. Toisaalta ihminen voi myös kärsiä yksinäisyydestä, mikäli sitä omaa elämänkumppania ei ole löytynyt, tai sen on menettänyt. Halu olla parisuhteessa voi olla yksinelävällä suuri ja se voi tuoda mukanaan surullista mieltä. (Väestöliitto 1&2, n.d.)

2.1 Hyvän suhteen elementit

Erilaisia parisuhteita on yhtä monta kuin on parisuhdettakin. Olemme yksilöitä, ja myös suhteet ovat yksilöllisiä. Sama ihminen voi toimia eri suhteissa eri tavalla, koska vastassa on uusi, erilainen ihminen. Kun kaksi ihmistä päättää ja haluaa jakaa elämänsä yhdessä, he tuovat suhteeseen mukanaan aina myös menneisyytensä, joka vaikuttaa ihmisen koko nykyiseen minuuteen joko paljon tai vähän. Aikaisemmat kokemukset parisuhteista vaikuttavat ihmisen tapaan toimia myöhemmissä suhteissa.

Hyvän parisuhteen keskiössä on molemminpuolinen onnellisuus, mikä taas eri ihmisillä koostuu eri asioista. Yhdysvaltalainen tutkija Judith S. Wallerstein (Väestöliitto 3, n.d.) on kuitenkin tutkinut näitä onnellisen parisuhteen elementtejä, ja jonkinlaisia yleistyksiä sen osalta voidaankin tehdä. Yksi elementeistä on itsenäistyminen, eli se että ihminen kantaa itse vastuun elämästään, eikä ole liikaa kiinni vanhemmissaan. Lisäksi on tärkeää, että osaa ja voi olla oma itsensä, sekä saa äänensä kuuluviin liittyen omiin tarpeisiin ja tunteisiin. Yhtä lailla on osattava kuunnella toista ja ottaa hänet huomioon.

Wallersteinin mukaan onnellinen ihminen seisoo myös omilla jaloillaan, vaikka suhteessa olisikin. Hän ei ripustaudu toiseen henkisesti eikä taloudellisesti, tai muutenkaan käytä häntä omien päämääriensä saavuttamiseen.

Myös seksuaalisuus kuuluu parisuhteeseen, ja että uskaltaa keskustella siitä kumppaninsa kanssa. Harva löytää sellaista kumppania, joka osaisi lukea toisen ajatuksia sen suhteen, mitä toinen haluaa. Tässäkin asiassa onnellinen parisuhde on jatkuvaa oppimista omasta kumppanista ja itsestä.

Myös arjesta ja tavallisista asioista nauttiminen on tärkeää. Ettei aina haaveile paremmasta, tulevasta, sitten kun. Ja että aivan tavallisen arjen keskellä huomioi puolisoaan pienin sanoin ja teoin.

Onnellinen parisuhde saavutetaan esimerkiksi yllämainittuja seikkoja työstämällä. Onnellinenkin parisuhde tarvitsee jatkuvaa huomioimista ja hyvien elementtien vaalimista. Suomen Ev.lut. kirkko on kehittänyt muun muassa parisuhdeterapian apuvälineenä käytettävän parisuhteen palikat talon (kuva 1), kuvaamaan eri elementtejä mistä tasapainoinen suhde muodostuu. Talo kuvastaa hyvin sitä, että parisuhde on moniselitteinen asia, mikä koostuu monesta palasesta. Havainnollisesti voidaan miettiä, että osa paloista on niin keskeisessä asemassa, että jos ne otetaan pois, koko talo sortuu. Osa taas on sellaisia, että palikka voidaan ottaa pois, ja talo pysyy vielä pystyssä, mutta ei niin tukevasti. Talo haastaa ihmisen miettimään, olisiko tämä valmis luopumaan jostain palikasta omassa suhteessaan, ja seisooko oma suhde tukevasti perustuksillaan.

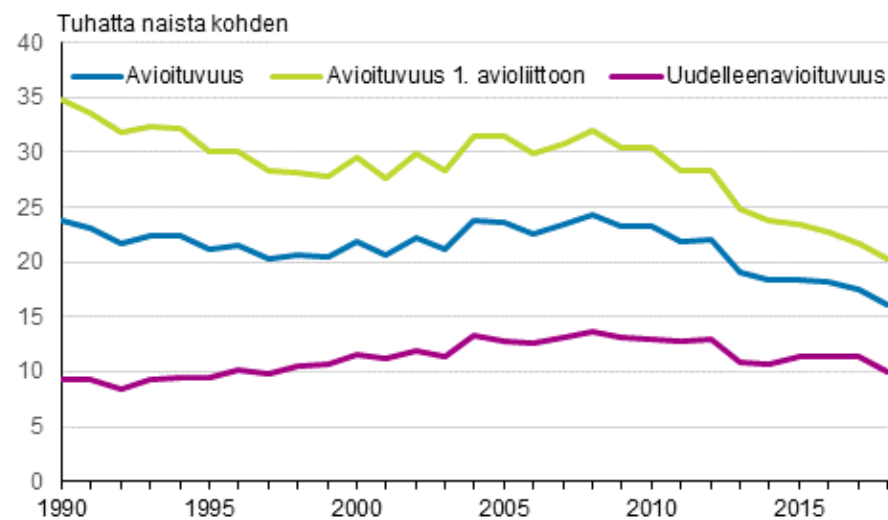

Kuva 1. Parisuhdetalo (Ev.lut. seurakunta, n.d.)

2.2 Parisuhde nykyään

Verrattuna aikaan vuosikymmeniä sitten, ovat parisuhteetkin muuttuneet. Siinä missä entisaikaan mentiin nuorena naimisiin ja hankittiin lapset, on ensisynnyttäjien keski-ikä noussut vuosi vuodelta (Tilastokeskus 1, 2018), eikä nykyään enää välttämättä mennä naimisiin ollenkaan. Avioituvuus onkin laskenut jo vuosia, ja viime vuosina yhä kiihtyvällä vauhdilla (kuva 2). Maakuntakohtaisesti on kuitenkin vaihtelua, jotka selittyvät esimerkiksi kulttuurisella erovaisuudella. Siinä missä suurissa kaupungeissa näkee enenevässä määrin niin sanottua ”pika-elämää” pikamuoteineen, pikaliittoineen, hakien nautintoja nopeasti, ja kyllästyen nopeasti, on maaseudulla vallalla yhä perinteistä parisuhdekulttuuria. Pohjanmaalla mennään nykypäivänä tilastollisesti eniten naimisiin (Tilastokeskus 2, 2018).

Kuva 2. Avioituvuus 1990-2018 (Tilastokeskus 2, 2018)

2.3 Parisuhde maataloilla

Pohjanmaalla tanssitaan häitä siis useammin kuin muualla Suomessa. Pohjanmaa on myös erittäin vahvaa maatalousyrittämisen aluetta, mikä käy myös ilmi tämän opinnäytetyön viljelijäkyselystä. Maataloilla perheksitykset ovatkin kenties vielä perinteisempiä, verrattuna kaupungeissa asuviin ihmisiin. Tila on kenties ollut saman suvun hallinnassa pitkään, ja näin halutaan olevan myös jatkossa. Tai vaikkei olisikaan, halutaan oma elämäntyö siirtää eteenpäin omille lapsille. Siispä täytyy löytää puoliso ja hankkia lapsia. Koska Pohjanmaalla on eniten maatiloja Suomessa (Luke, n.d.), näkyy tämä myös avioliittotilastoissa. Toisaalta nykypäivänä myös avioliitot yleistyvät maatalousyrittäjissä.

Viime vuosina on käyty paljon julkista keskustelua viljelijöiden taloudellisesta ahdingosta ja jaksamisesta. Tässä yhteydessä ei voi sivuuttaa parisuhteita, koska kaikki linkittyy kaikkeen. Noin joka kolmas avioliitto päättyy eroon, niin maanviljelijöilläkin (Tilastokeskus 2, 2018). Haasteet tilan-

pidossa voivatkin laittaa parisuhteen tiukoille, ja jotkut päätyvät myös lopulta eroon. Ihmisen väsyessä fyysisesti seuraa yleensä henkinen väsymys, eivätkä voimat välttämättä riitä enää suhteen korjaamiseen puolison kanssa. Näin kävi esimerkiksi hartolalaiselle Tuulalle; kaikki oli periaatteessa hienosti, mutta töiden kasaantuminen johti väsymiseen, ja lopulta pitkä parisuhde kaatui. (Maaseudun tulevaisuus, 2016)

Vaikka suhde voisikin jo todella huonosti, voi ero olla monelle silti mahdollon ajatus, koska se tarkoittaisi pahimmillaan taloudellista katastrofia, ja koko maatilatoiminnan loppumista. Tai suhteessa saatetaan pysyä muista ulkoisista syistä, vaikkei itse oltaisikaan enää onnellisia. (Yle, 2013) Omistus- ja omaisuusasiat kannattaakin laittaa kuntoon ajoissa, mutta viimeistään naimisiin mentäessä. Avioehto voi pelastaa yrityksen, vaikkei suhdetta enää voisikaan pelastaa. (Säästöpankki, n.d.)

Vaikka tilanne olisikin maatilalla ajoittain haastava, ei se automaattisesti tarkoita ongelmia parisuhteessa tai eroa. Suurin osa pariskunnista voittaa ongelmat, tai liian suuria ongelmia ei koskaan pääse syntymäänkään. Pariskunnan keskinäinen kommunikointi, halu olla yhdessä ja rakastaa, pelastaa monen tilanteen. Välillä voi olla kuitenkin paikallaan turvautua ulkopuoliseen apuun, ja lähes varmalta tuntunut ero voikin kääntyä onnelliseksi parisuhteeksi. (Yle uutiset, 2018) Tämän opinnäytetyön kyselyssä viljelijät ovat itse kertoneet omia kokemuksiaan aiheeseen liittyen, millä oma parisuhde pysyy hyvänä vuosienkin jälkeen.

Kun kaikki palikat osuvat kohdilleen, on maatalousyrittäjän parisuhde ainutlaatuisista, kuten eräs viljelijäkyselyyn vastannut kertoi. Useimmille tilallisille maatalousyrittäminen on elämäntapa, rakkaus mitä ei voi mitata millään mittareilla. Kun vierellä on vielä samanhenkinen puoliso, mikä sen rikkaampaa kuin tehdä töitä yhteisen unelman eteen. Yrittäjyys suo vapauden olla oman työnsä herra, ja vaikka toinen kävisikin ulkopuolella töissä, voi aikaa parisuhteelle varastaa vaikka keskellä päivää. Koska lopulta oma onnellisuus on omissa käsissä.

3 APUA SAA, KUN SITÄ OSAA PYYTÄÄ

3.1 Välitä viljelijästä -projekti

Mela:n, eli maatalousyrittäjien eläkelaitoksen, alaisuudessa toimii *Välitä viljelijästä* -projekti (Mela, 2020). Välitä viljelijästä on kulkenut projektinimellä sen alusta asti, koska alun perin kyseessä piti olla 4-vuotinen toimintamalli, eli projekti. Projekti on alkanut vuonna 2017, ja tällä hetkellä rahoitus on turvattu vuoden 2020 loppuun. Nykyisen hallituksen budjettiin on kuitenkin esitetty jo toive lisärahoitukselle, vuosille 2021-22, koska hankkeen jatkon turvaaminen on kirjattuna hallitusohjelmassa. (Päivänlehti, 2019)

Projektin keskiössä on nimensä mukaisesti, välittää viljelijästä. Projektin toiminta on valtakunnallista, ja projektinvetäjiä on ympäri Suomen. Ideana on, että viljelijä voi ottaa yhteyttä oman alueensa yhteyshenkilöön, oli ongelma sitten iso tai pieni. Yhtenä kantavana ajatuksena on auttaa viljelijää myös ennaltaehkäisevästi, ja kannustaa esimerkiksi viljelijän läheisiä puuttumaan tilanteeseen, jos ovat huolissaan. Yhteyshenkilöt kertovat, että yhteyttä otetaan hyvinkin erilaisissa ja eriasteisissa asioissa. Joskus apua pyydetään pienen asian kanssa, kun taas joskus tilanne on voinut päästä todella huonoksi. Projektin kautta voi saada konkreettista apua, tai sitten ihan pelkän kuuntelevan korvan, sen mukaan mikä avuntarve on. (Välitä viljelijästä treffit sidosryhmille, 2019) Itse projektin tarjoama apu on viljelijälle maksutonta, mutta lisäksi on mahdollista hakea 500€ arvoista ostopalvelusitoumusta esimerkiksi terapiapalveluihin.

Yhtenä isona osana terapiapalveluita ovat parisuhteeseen liittyvät ongelmat ja solmut. Ongelmat parisuhteessa voivat johtua tilan ongelmallisesta tilanteesta, tai toisinpäin, tai aivan jostain muusta. Monet parisuhde- tai yksilöterapiaan hakeutuneet jatkavat terapiaa myös maksusitoumuksen päätyttyä. (haastattelu, Pia Jaakkola, 2.12.2019)

3.2 Apua muualta

Aikaisemminkin on ollut jo käynnissä joitakin projekteja, jotka ovat nyt loppuneet. Tällainen oli esimerkiksi Pohjois-Karjalassa, vuosina 2017-2019 toiminut *Vipuvoimaa viljelijälle* -hanke, jolle oli suuri tarve, koska alueen maatalousyritysten kannattavuus oli laskenut merkittävästi. (MTK Pohjois-Karjala, 2018)

Melan *Välitä viljelijästä* -projektin verkkosivuille on koottu kattava lista eri tahoista, joihin voi olla yhteydessä parisuhteeseen liittyvissä asioissa. Linkki yhteystietoihin löytyy tämän opinnäytetyön lähdeluettelosta. Lisäksi Suomessa toimii muitakin hieman vastaavia, paikallisempia projekteja, kuten esimerkiksi *Voimaa farmarille* -hanke Pirkanmaalla. (MTK Pirkanmaa, n.d.)

Maaseudun tukihenkilöverkon toiminta taas on valtakunnallista. Toiminta-ajatus on samantyyppinen kuin *Välitä viljelijästä* -projektissa, mutta tukihenkilöksi voi hakeutua periaatteessa kuka tahansa, ammatista tai taustasta riippumatta. Tukihenkilöt koulutetaan tehtävänsä, ja heitä on tällä hetkellä vajaa 200 ympäri Suomen. Ajatuksena on matalan kynnyksen avun tarjoaminen, koska tukihenkilö on yhdenvertainen avunhakijan kanssa. (Tukihenkilötoiminta, n.d.)

Parisuhteessa ei tietenkään tarvitse olla mitään ongelmia, jotta voi hakeutua yhteisen keskusteluavun piiriin. Monet parisuhdekursseista onkin rakennettu juuri tällä ajatuksella, että niiden ideana on vahvistaa hyvää tilannetta, ja niistä saa työkaluja hyvän parisuhteen ylläpitämiseen. Tällai-

sia kursseja järjestetään vuosittain ympäri Suomea, eri tahojen toimesta. Myös viljelijäpariskunnille on räätälöity ihan omia kursseja, joita yleensä mainostetaan maatalousalan julkaisuissa tai verkkosivustoilla.

Mikäli kokee, että haluaisi vahvistaa omaa parisuhdettaan, tai kaipaisi apua siihen liittyviin ongelmiin, voi asian ottaa puheeksi myös lääkärin tai hoitajan vastaanotolla. Hoitoalan ammattilainen osaa ohjata asiakkaan eteenpäin oikeanlaisen avun piiriin. Myös monet seurakunnat tarjoavat erilaisia keskustelupalveluja pariskunnille. Keskustelemaan voi toki mennä myös yksin.

Yksin ei kuitenkaan kannata jäädä, mikäli kokee että haluaisi puhua tilanteestaan jollekin ulkopuoliselle.

4 PERHETUKI JAAKKOLA

Kuva 3. (Perhetuki Jaakkolan verkkosivut, n.d.)

Välitä viljelijästä -projektin asiantuntijaverkosto koostuu kymmenistä oman alansa ammattilaisista. Kun viljelijä on yhteydessä projektin yhteyshenkilöön, kartoitetaan tilanne ja mietitään yhdessä mistä lähdetään liikkeelle. Joskus pelkkä keskustelu yhteyshenkilön kanssa voi riittää selkeyttämään tilannetta, mutta joskus viljelijä voidaan ohjata asiantuntijan avun piiriin. Yksi tällainen oman alansa asiantuntija on Pia Jaakkola, Perhetuki Jaakkolasta.

Perhetuki Jaakkola (haastattelu 28.11.2019) on Hausjärvellä, Etelä-Suomessa, toimiva yksityinen terapiapalveluja tarjoava yritys. Toiminnasta vastaa psykoterapeutti Pia Jaakkola. Pia on ollut *Välitä viljelijästä* -projektin toiminnassa mukana kaksi vuotta (loppuvuodesta 2017), ja nykyäänä osa hänen asiakkaistaan on viljelijöitä ja heidän perheitään.

Aiemmin Jaakkola on työskennellyt muun muassa sairaalan lastenosastolla. Oman yrityksensä hän perusti 20 vuotta sitten. Vuosien aikana hän on kouluttautunut jatkuvasti, ja valmistunut esimerkiksi vuonna 2005 perhepsykoterapeutiksi sekä 2009 paripsykoterapeutiksi. Nykypäivänä Perhetuki Jaakkola tarjoaa yksilö-, pari- ja perheterapian lisäksi seksuaalineuvontaa, sosiaalipedagogista hevostoimintaa, hevosavusteista terapiaa ja neuropsykiatrista valmennusta. Työssään Jaakkola ei halua vetää tiukkaa rajaa eri terapiasuuntausten välille, koska asiat usein linkittyvät toisiinsa. Pia Jaakkolalla on vastaanottotilat Hausjärven Hikiällä, missä asiakasta odottaa ihastuttava, kodinomainen pieni talo. Pihamaalla käyskentelee hevonen ja poni, joita Pia käyttää mielellään apuna terapiassaan. Vastaanottotilasta ja sen ympäristöstä Jaakkola on halunnut tehdä mahdollisimman rennon ja kotoisan, koska hänen mukaansa on äärettömän tärkeää, että asiakas kokee olonsa mukavaksi, että hänestä välitetään ja huolehditaan. Tästä syystä Jaakkola haluaa myös aina tarjota asiakkailleen jotain pientä syötävää ja juotavaa. Mehun tarjoaminen voi olla uupuneelle ihmiselle iso asia.

Jaakkolan asiakkaiksi hakeutuvat pääosin pariskunnat ja perheet, mutta myös yksinelävät. Pariskuntien tullessa asiakkaaksi, eivät ongelmat välttämättä ensi alkuun vaikuta parisuhteen ongelmilta, mutta lopulta iso osa voi olla juuri niitä. Myös mahdolliset lapsilla ilmenevät ongelmat (sairaus, koulunkäyntivaikeudet yms.), heijastuvat vanhempiin, ja sitä kautta parisuhteeseen.

4.1 Kuinka helposti apua haetaan, onko kynnyks korkeä?

Jaakkolan mukaan viljelijät pitkittävät avun hakemista turhan pitkään, jolloin asiat ovat voineet päästä jo todella solmuun. Yleensä pariskunnasta toinen tai molemmat ovat käyttäneet jo ero-sanaa useamman kerran. Hänen mielestään apua voisi hakea siis jo paljon aiemmin, koska mitä aiemmin ongelmiin puututaan, sitä parempi on yleensä lopputulos.

Yleisimmät syyt avun hakemattomuuteen ovat väsymys, häpeä, ei vain saada aikaiseksi, "terapia on hömpänpömpää" -ajattelu, hinta tai omat resurssit ovat loppu eli ei keestetä enää mitään ylimääräistä.

Avun hakemisen kynnyks on liian korkeä, ja Jaakkolan mukaan terapia pitäisikin kuulua perusterveydenhuoltoon. Siinä missä hoidetaan kipeää jalkaa, pitäisi hoitaa myös mieltä. Jonkinlainen vuosittainen "tarkastus" olisi Jaakkolan mielestä myös hyvä, että joku kysyisi viljelijältä "miten sinä voit?".

Parisuhteen ongelmat heijastuvat usein myös lapsiin, mikä jää helposti tiedostamatta ja huomaamatta. Lapsi voi alkaa oireilla eri tavoin, kun kokee kodin ilmapiirin painostavaksi, ja näkee isän tai äidin pahan olon. Joskus Jaakkolan vastaanotolle tulee pariskunta, jonka osapuolet eivät pysty

istumaan edes samalle sohvalle. Kun tilanne on päässyt jo niin pahaksi, on sillä väistämättä vaikutus myös perheen lapsiin.

4.2 Onko eroa, hakeeko apua viljelijä vs. muu ammatinharjoittaja?

Tilallisilla erityispiirteitä muihin verrattuna tuo usein se, että tilassa ja/tai töissä ollaan kiinni 24/7. Tämä voi esimerkiksi kiristää puolisoiden välejä monella tapaa, kun ei päästä töistä irti ja tilassa ollaan kiinni koko ajan. Tähän liittyen myös väsymys on iso teema. ”Väsymys tuo väistämättä ongelmia ennemmin tai myöhemmin”, Jaakkola sanoo. Hänen mukaansa olisi ehdottoman tärkeää, että puolisoilla olisi työn ulkopuolisia, omia menoja ja harrastuksia.

Jaakkola kertoo myös, että tilallisilla on usein erilaisia rooleja, ja se tuo haasteen parisuhteeseen. Olet puoliso, vanhempi, yrittäjä, yrittäjän puoliso, työkaveri - monta eri roolia samaan aikaan.

Jos tilallisista toinen uupuu, muuttaa se usein hänen tapaansa toimia ja suhtautua asioihin, mikä taas voi heijastua parisuhteeseen. Samaan aikaan puolison voi olla vaikeuksia suhtautua toisen muuttuneeseen käytökseen, tai tarjota tälle apua, varsinkin jos toinen ei puhu asioistaan. Tämä on Jaakkolan mukaan valitettavan yleistä.

4.3 Haetaanko apua yksin vai yhdessä?

Useimmiten apua hakee pariskunnasta toinen osapuoli, Jaakkola kertoo. Yksin tulevat voivat hakea apua nimenomaan omiin ongelmiinsa, tai eivät ole saaneet puolisoaan vain mukaan. Jotkut haluavat hakea apua myös ilman että oma puoliso tietää asiasta. Hyvin tyypillinen tilanne Jaakkolan mukaan on sellainen, että pariskunnan toinen osapuoli tulee terapiaan, mutta toinen on hyvin vastahankainen, eikä tule mukaan. Jonkun ajan kuluessa toinenkin saadaan kuitenkin ”houkuteltua” mukaan, ja tämä huomaakin olleensa turhaan ennakkoluuloinen. Toinen tyypillinen tilanne on, että pariskunta tulee yhdessä, mutta pitkän aikaa vain toinen puhuu ja toinen on hiljaa. Muutaman kerran jälkeen tämä hiljaisempi osapuolikin alkaa puhua ajatuksistaan, ja tilanne voikin kääntyä ihan pääläelleen alkuperäisestä.

Jaakkola sanoo, että alkuun voi olla helpompaa tulla terapiaan yksin, varsinkin silloin kun välit puolisoon ovat kovin solmussa. Joissain tapauksissa Jaakkola tapaa pariskunnan molempia osapuolia erikseen, ja tämäkin voi olla hyvin toimiva ratkaisu parisuhteen paranemisen kannalta.

Kaikki Jaakkolan asiakkaina olevat pariskunnat ovat toistaiseksi olleet heteropareja. Hän ei usko että se johtuisi siitä, ettei homopareja olisi, vaan

koska maatalouskulttuuri on Suomessa vielä hieman jäykkä. Tästä syystä apua ei kehdata hakea, jottei oma seksuaalisuus paljastuisi muille, Jaakkola pohtii. Hän arvelee myös, että Suomessa voi olla hyvin iäkkäitäkin viljelijöitä, jotka ovat eläneet koko elämänsä peitellen omaa seksuaalista suuntautumistaan, eli niin sanotusti ”kaapissa”, koska se koetaan turvallisemmaksi.

Samassa yhteydessä Jaakkola pohtii myös muita vaiettuja asioita viljelijöiden keskuudessa; kuinka paljon on piiloteltuja mielenterveysongelmia, joista ei ikinä puhuta, eikä niihin haeta apua?

4.4 Millaisiin ongelmiin apua haetaan?

Pariskunnan keskinäinen puhumattomuus lienee kaikista yleisin syy haikutua vastaanotolle, kertoo Jaakkola. Myös se, ettei huomioida puolisoa riittävästi, kovat riidat, seksuaalinen haluttomuus ja puolisoiden erilaiset tarpeet, ovat teemoja mitä terapiassa käsitellään. Pettäminen ja kolmannet osapuolet toistuvat myös kiristyneiden välien taustalla. Väsymys on yksi iso osatekijä, ja laukaisija, mistä alkaa niin sanottu lumipalloefekti. Väsymyksestä koituu puhumattomuutta, piittaamattomuutta, riitoja ja niin edelleen.

Joillain pariskunnilla suhde on mennyt jo niin solmuun, että vain ero on päällimmäisenä mielessä. Tila luo kuitenkin paineen, varsinkin jos se on perintötila, ja sen vuoksi lähteminen tuntuu vaikealta, jopa mahdottomalta. Tilan jakaminen tuntuu hankalalta, ja tämä voi aiheuttaa suurta ahdistusta osapuolten välille. Myös ajatus tilan ulkopuolisiin töihin menemisestä voi pelottaa, jos astuu ensimmäistä kertaa uuteen maailmaan.

Jaakkola tapaa toisinaan myös pariskuntia, jotka puhuvat kyllä keskenään paljon; töistä ja lapsista, mutta eivät tunteistaan ja tarpeistaan. Tällöin pariterapia voi toimia hyvänä apuna yhteisen keskustelun avaamiseksi.

4.5 Millaista terapiaa sitten oikein on?

Jaakkola tapaa asiakkaitaan niin vastaanotolla, heidän kotonaan, kuin muuallakin, oikeastaan lähes missä vain asiakas kokee keskustelun helpoimmaksi. Alkuun tapaamiset sovitaan yleensä kerran viikkoon, mutta sen jälkeen voidaan tavata kahden viikon välein, riippuen aina asiakkaan toiveista ja tarpeista. Tapaamisiin viljelijöillä vaikuttaa aiemmin mainittu ostopalvelusitoumus, jonka avulla monet tulevat terapiaan. Se hieman rajoittaa käyntien määrää, joten tapaamisia voidaan sopia myös harvemmin. Jaakkola kuitenkin korostaa, että terapiaa olisi hyvä jatkaa pidempään kuin pari kertaa, koska harvan ajatukset kirkastuvat pelkästään parin tapaamiskerran jälkeen. Lisäksi nykyisin ihmisillä on enemmän neuropsykiatrisia haasteita (kuten ADHD), jotka vaativat myös aina pidemmän terapiahoidon jatkumisen tai ohjauksen muualle.

Itse asiakastapaamisissa Jaakkola hyödyntää mielellään paljon toiminnallisia menetelmiä. Se voi olla ulkona hevosten kanssa tavoitteellista työkentelyä, kävelylenkkiä, puuhastelua, tai asiakkaan kotona jotain yhdessä tekemistä. Tämä toki on aina asiakkaasta itsestään kiinni. Monen kanssa vain istutaan ja keskustellaan.

Suurimmaksi osaksi psykoterapia onkin keskustelemista, mutta joidenkin asiakkaiden on helpompi puhua kuin toisten. Ketään Jaakkola ei pakota puhumaan, voidaan olla myös hiljaa. Toisille voi olla taas helpompaa puhua, jos samalla on jotain tekemistä. Lopulta keskusteluyhteys kyllä aina löytyy, tavalla tai toisella.

Keskustelun lisäksi Jaakkola antaa asiakkailleen usein myös kotitehtäviä, erilaisia kysymyksiä ja tehtäviä, jotka haastavat asiakkaan miettimään omia asioitaan uusilta kanteilta. Myös erilaiset kortit ja muut apuvälineet, kuuluvat Jaakkolan terapiaan. Joskus kun sanoja ei löydy, tai ei osaa ilmaista suullisesti miltä tuntuu, voi olla helpompi kertoa se kuvakorttien avulla, esimerkiksi. Apuvälineet toimivat usein erinomaisina keskustelunaloituksina, Jaakkola kertoo.

Terapian alussa pyritään aina selvittämään ja huomioimaan kokonaistilanne, mitä on tapahtunut aiemmin ja missä mennään nyt. Myös mahdolliset lapset tulee ottaa huomioon, miten tilanne vaikuttaa heihin. Jos parisunta tulee terapiaan yhdessä, on tärkeää, että molemmat tulevat kuulluksi. Tämän avuksi Jaakkola voi antaa parille jonkin aiheen, josta toisen pitää puhua, ja toisen kertoa sitten mietteensä toisen puheesta. Näin pari opetetaan puhumaan paremmin keskenään, ja ohjataan keskustelua. Joskus Jaakkola ihan konkreettisesti jakaa osapuolille puheenvuoroja, jotta kumpikin pääsee ääneen. Myös sen varmistaminen, että puoliset ymmärtävät, mitä toinen haluaa kertoa, on tärkeää. Lauseet ovat vain sanoja ilman merkitystä, jos niitä ei kuule kukaan.

Jaakkola kertoo, että asiakkaat itse auttavat lopulta itsensä ulos hankalista elämäntilanteista, kukaan muu ei voi tehdä sitä heidän puolestaan. Hän tarjoaa heille parhaan mahdollisen tuen, vaihtoehtoja ja suunnan. Jaakkolan mukaan synkinkään tilanne ei ole koskaan liian synkkä, ja aina voidaan jotain tehdä tilanteen parantamiseksi. Niinkin voi käydä, että varmastakin erotilanteesta selviydytään tasapainoiseksi ja onnelliseksi parisunnaksi.

Joillekin ero-sana on väline puolisoa vastaan. Ero-sanaa käytetäänkin usein toisen ”pelotteluun” ja aseena, välineenä saada toisen huomio, vaikkei välttämättä edes seistä sanan takana.

4.6 Tulevatko yksin elävät helposti terapiaan?

Jaakkolalla on asiakkanaan myös yksineläviä viljelijöitä. Niin eronneita, leskiä, kuin sellaisia, joilla ei välttämättä ole ollenkaan pitkää parisuhdetta takanaan. Myös parisuhteessa voi olla silti todella yksinäinen, Jaakkola haluaa muistuttaa.

Hänen mukaansa valtaosa yksinelävistä ihmisistä kärsii jollain tasolla yksinäisyydestä, ja seuraa voidaan hakea välillä hyvinkin ahkerasti. Tilanpito voi tuoda siihen kuitenkin oman haasteensa, jos vapaa-aikaa ei juuri ole, tai treffikumppani ilmoittaakin, ettei ole valmis alkamaan maanviljelijän puolisoksi.

Myös naapureiden ja kyläläisten puheet tuovat joillekin oman lisämausteensa treffailuun.

4.7 Mitkä ovat tärkeimmät asiat onnistuneen parisuhteen takaamiseksi maanviljelijöillä?

Tärkeimmäksi asiaksi Jaakkola nostaa keskinäisen vuoropuhelun. Puolison kanssa on voitava ja osattava puhua. Monesti sanotaan, että puolison kanssa pitäisi pystyä puhumaan kaikesta, mutta sen ajatuksen Jaakkola hieman torppaa; kyllä puolisoilla voi olla asioita, mistä ei toiselle puhuta, eikä edes kannata puhua, ja se on täysin ok. Ei toisesta tarvitse tietää kaikkea, ei edes siitä omasta rakkaastaan.

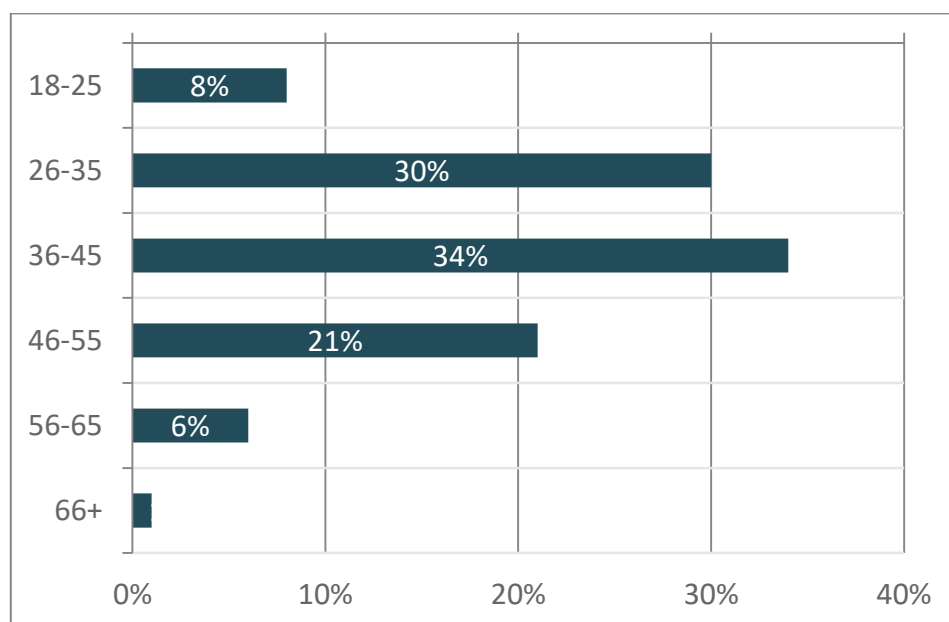
Myös omat harrastukset ja menot Jaakkola kokee tärkeäksi. Oma aika on meille kaikille tärkeää, ja on osattava olla myös erillään puolisoista.

Tilallisen olisi osattava tehdä myös selkeä jako työn ja vapaa-ajan välille, sekä pitää kiinni työajoista. On osattava asettaa itse itselleen rajat, jotta muullekin elämälle jää aikaa kuin työlle. Näiden rajojen olisi hyvä olla niin selkeät, että niitä on mahdollisimman helppo noudattaa. Yksi hyvä keino on kirjoittaa kalenteriin ylös työaika ja parisuhdeaika, ja pyrkiä noudattamaan niitä, Jaakkola ohjeistaa. Parisuhdeaikaa on hyvä myös suunnitella etukäteen yhdessä: "Mitä kivaa tekisimme huomenna?"

5 VIJELIJÄKYSELY

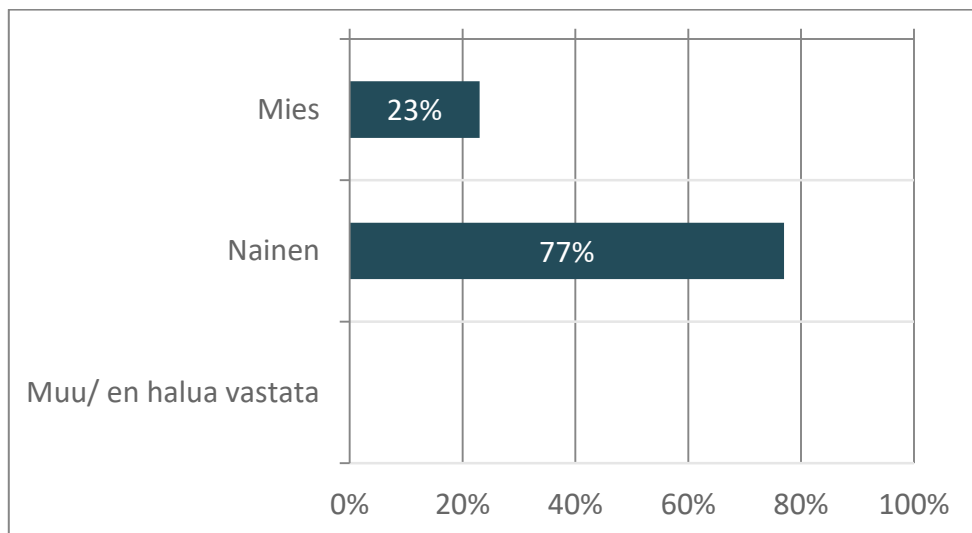
Kysely toteutettiin sähköisesti Webropol-ohjelman avulla. Alun perin oli tarkoitus lähettää paperinen kysely Hämeen alueen 1200 viljelijälle, mutta vastausten läpikäyminen olisi ollut kovin työlästä ja hanakalaa, sekä vastauksia olisi saatu vain pieneltä alueelta Suomesta. Paperikyselyn etuna olisi ollut, että sillä olisi tavoitettu todennäköisemmin myös vanhemmat ikäluokat, mutta siitä huolimatta kysely päätettiin toteuttaa pelkäämättä sähköisenä. Linkkiä kyselyyn jaettiin eri sosiaalisen median kanavissa, joissa kysely oli näkyvässä teoreettisesti kymmenille tuhansille ihmisille. Kysely oli auki 20 päivää joulukuussa 2019, ja lopulta kyselyyn tuli 744 vastausta. Kyselyn aineistoa voidaan pitää siis hyvänä ja kattavana. Seuraavissa kappaleissa käydään läpi kyselyn aiheet sekä viljelijöiden vastaukset. Avointen vastausten lainauksia on osittain hieman muokattu, vastaajan yksityisyyden suojelemiseksi. Alkuperäinen kysely löytyy tämän opinnäytetyön lopusta liitteenä (liite 1).

5.1 Vastaajien perustiedot

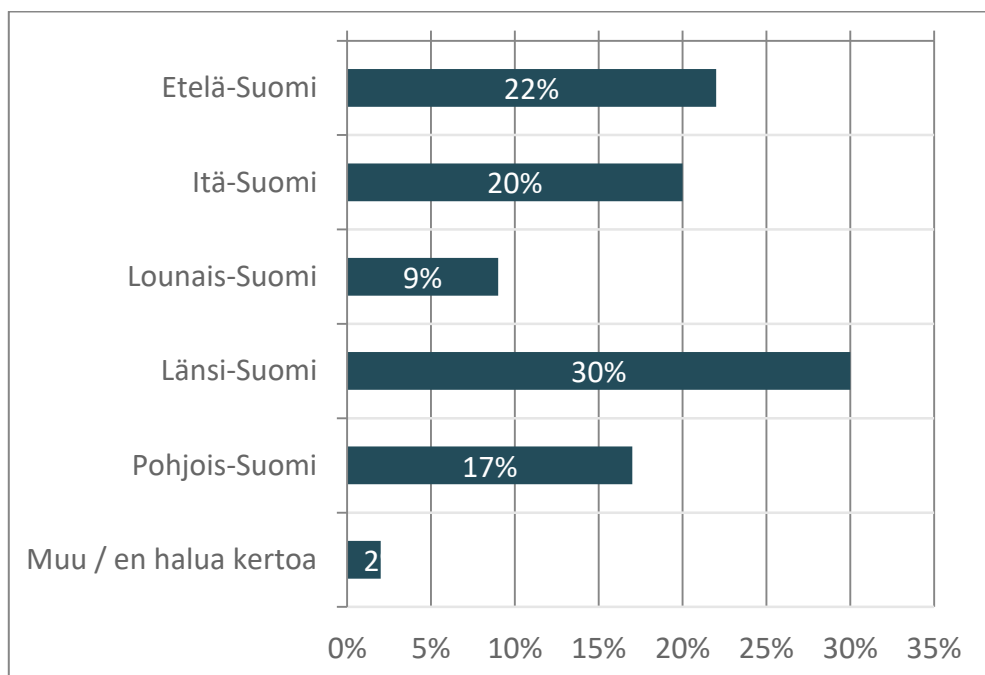
Kuva 4. Vastaajien ikärakenne

Koska kyselyä jaettiin ainoastaan sosiaalisen median kanavien kautta, oletettavaa oli, että vastaajista suurin osa olisi nuoria ja keski-ikäisiä. Oheisessa taulukossa onkin havaittavissa, että 72 % vastaajista on 45-vuotiaita tai alle. Eniten vastauksia oli ikäluokassa 36-45-vuotiaat. Vähiten vastauksia tuli 66 tai sitä vanhemmilta, vain 1 %.

Kuva 5. Vastaajien sukupuolijakauma

Aihe huomioon ottaen oli myös odotettavissa, että valtaosa vastaajista olisi naisia. Syitä miesten vastaushaluttomuuteen on varmasti monia. Kyselyn oltua avoinna jonkin aikaa, oli jopa 85 % vastaajista naisia, mutta onneksi miehet aktivoituivat vastaamaan kyselyyn loppuvaiheessa. Määrällisesti tähän kysymykseen vastasi 743 vastaajaa, joista miehiä 173 kappaletta ja naisia 568.

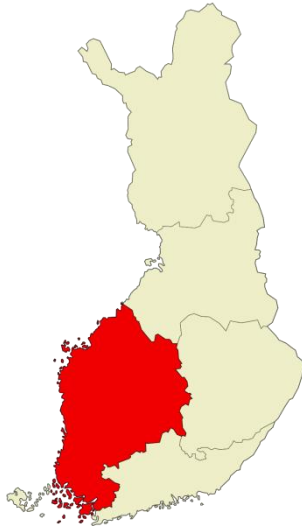

Kuva 6. Vastaajien asuinpaikka

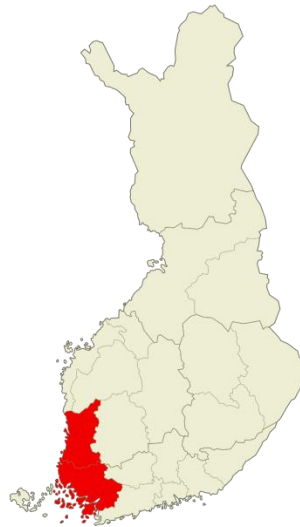
Tätä kysymyksen asettelua tuli pohtia hieman tarkemmin, koska monelle vastaajalle anonymiteetti on tärkeää, joten liian spesifiä asuinpaikkaa eivät välttämättä monet halua kertoa yksityisyyden vuoksi.

Asuinpaikkajaottelussa tapahtui kuitenkin harmittava ajatteluvirhe, vaikkei se oleellinen olekaan kyselyn kokonaisuuden kannalta. Nykyisin

Suomessa on käytössä maakunnat (Wikipedia, maakunnat, n.d.), entisten läänien sijaan (Wikipedia, läänit, n.d.). Maakuntia on kuitenkin 20, joten sillä jaottelulla asuinpaikka olisi rajautunut pienemmälle alueelle, jolloin osa vastaajista olisi voinut jättää vastaamatta kysymykseen. Kyselyssä oli vastausvaihtoehtoina Lounais-Suomi ja Länsi-Suomi. Tällä erottelulla on tarkoitettu Turun seutua lähikuntineen, sekä Pohjanmaan ja Pirkanmaan alueita.

Kuva 7. Länsi-Suomen lääni (Wikipedia 1, n.d.)

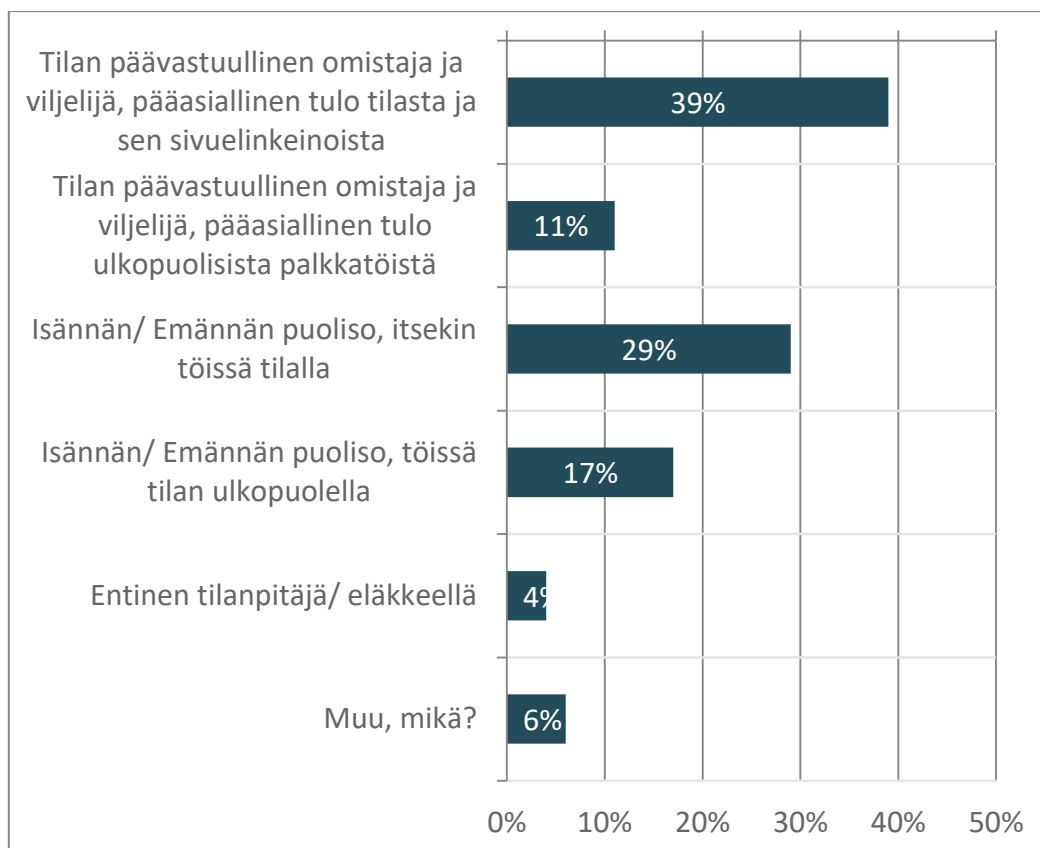
Kuva 8. Lounais-Suomi (Wikipedia 2, n.d.)

Vastaaja on saanut vastata kysymykseen kuitenkin niin kuin on sen itse tulkinut. Suurin osa vastaajista on Länsi-Suomen alueelta, mikä on linjassa siihen, että eniten maatiloja löytyy juuri tuolta alueelta (Luke, n.d.). Ilahduttavaa vastauksissa oli se, että vastaajia on hyvä määrä joka puolelta Suomea. Kysymykseen vastasivat kaikki kyselyyn osallistuneet, ja heistä vain 1,8 % ei halunnut kertoa asuinpaikkaansa ollenkaan.

Hieman epäselvästä jaottelusta huolimatta, asuinaluekysymys oli kuitenkin oleellinen, koska sen perusteella oli mielenkiintoista tutkia, vastaanko eri puolilla Suomea kysymyksiin eri tavoin. Siitä syystä asuinpaikkakysymys jäi lopulliseen kyselyyn.

5.2 Tilaan liittyvät pohjatiedot

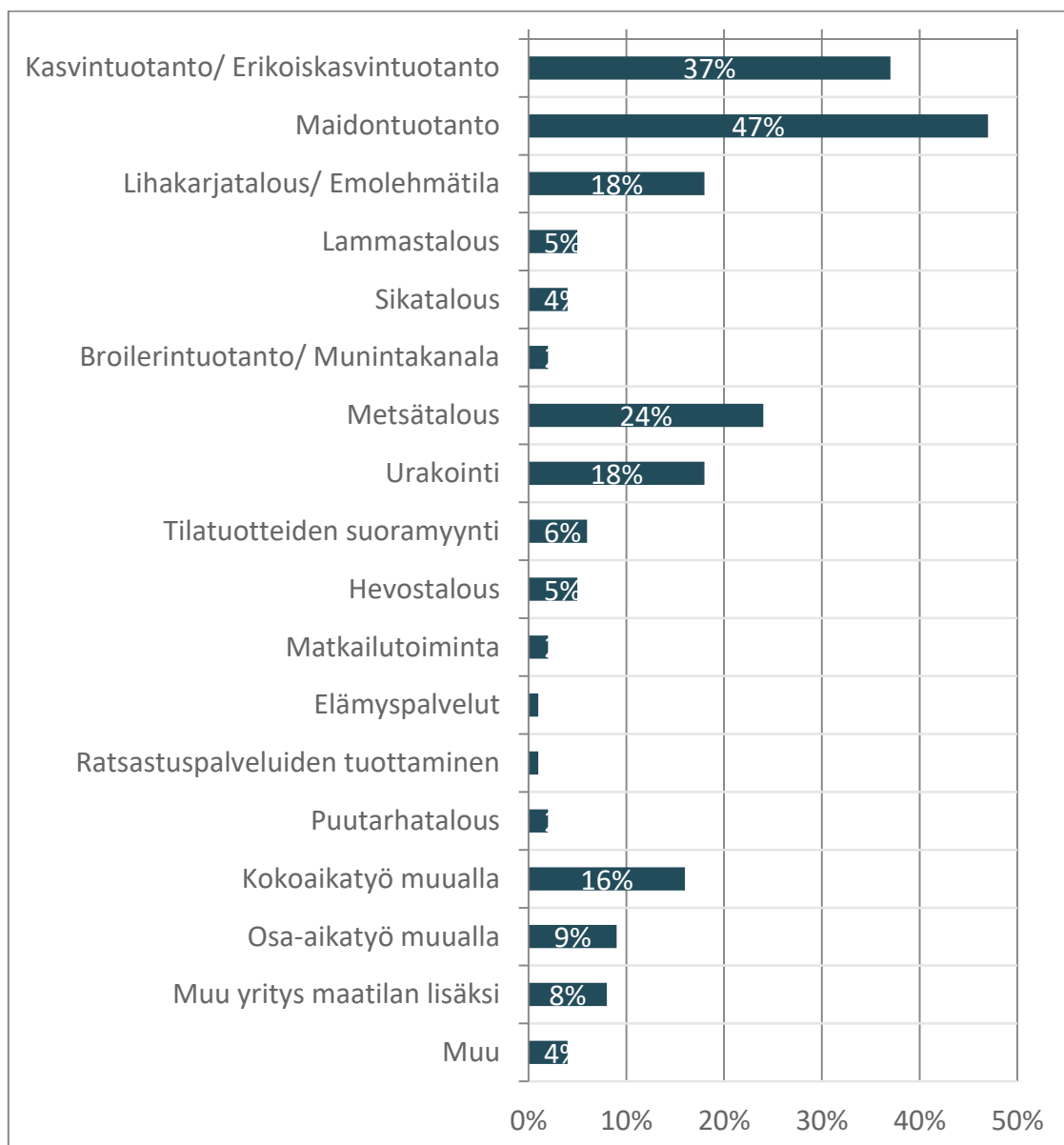
Näillä kysymyksillä oli tarkoitus selvittää tilan kokoluokka, eläinten ja maiden osalta, koska se osaltaan antaa viitteitä tilalla tehtävän työn määrästä. Työn määrä taas voi heijastua jaksamiseen ja sitä kautta parisuhteeseen.

Kuva 9. Vastaajien rooli tilalla

39 %, eli valtaosa vastaajista oli päävastuullisia yrittäjiä tilalla, ja saivat siitä myös elantonsa suoraan tai välillisesti. 29 % oli yrittäjän puolisoita, mutta saivat itsekin toimeentulonsa tilasta. Seuraavaksi eniten vastaajista oli yrittäjiä tai puolisoita, jotka saavat toimeentulonsa pääasiassa tilan ulkopuolisista palkkatöistä.

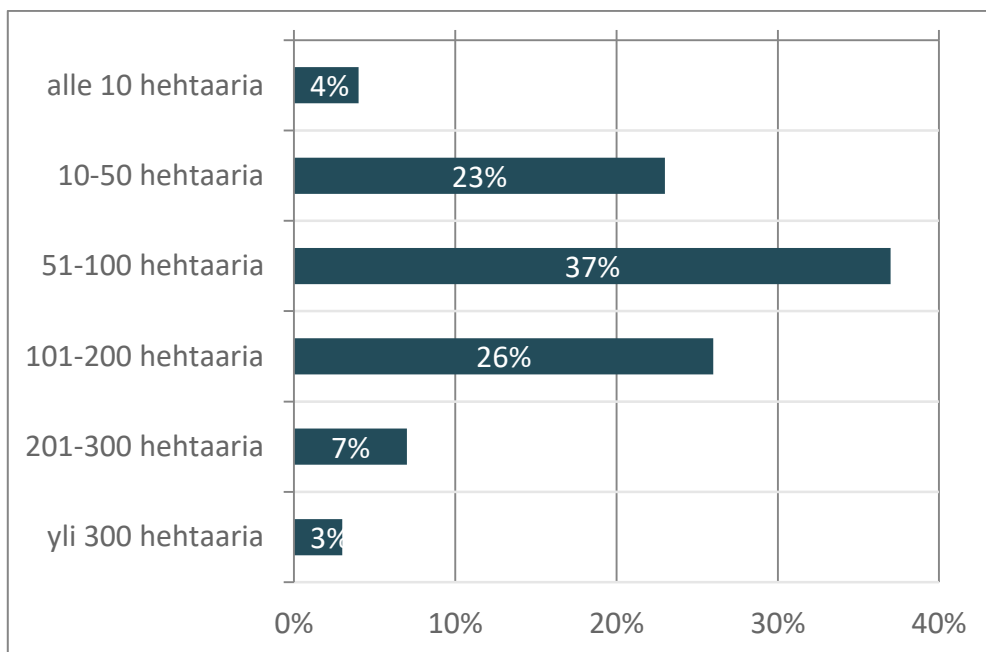
6,48 % valitsi vaihtoehdon ”muu”, johon oli mahdollisuus kirjoittaa lisäselvennys avoimeen tekstikenttään. Tämä piti sisällään mm tilallisten lapsia, lomittajia, seurustelukumppaneita, tulevia tilallisia ja ”renkejä”.

Kuva 10. Tilán ja vastaajan tulonlähdeet

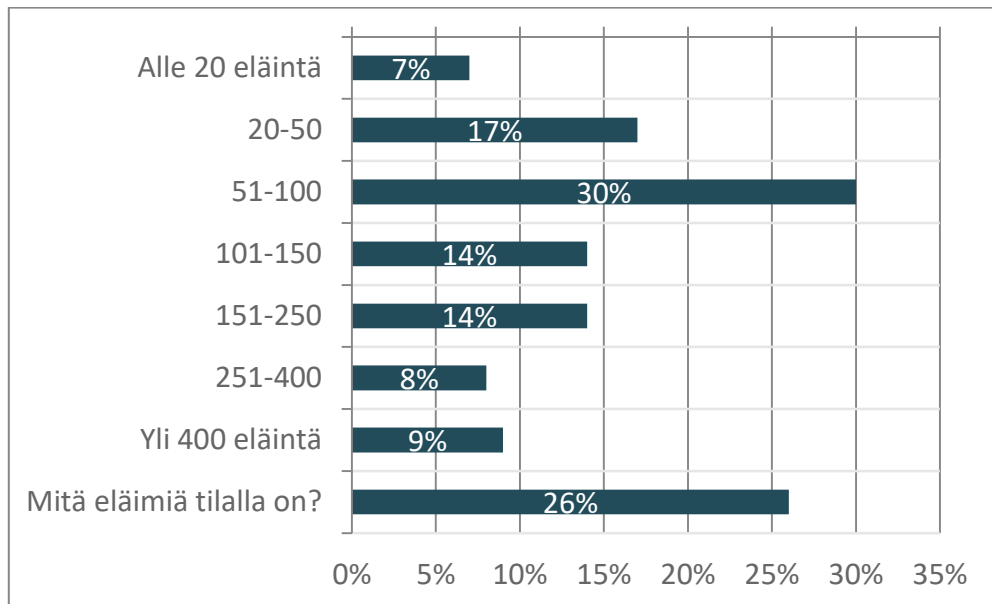
Viisi yleisintä tulonlähdeä vastaajilla oli suurimmasta pienimpään: maidontuotanto, kasvinviljely, metsätalous, urakointi sekä liharakjatalous. 47 % vastaajista oli maidontuottajia ja 37 % kasvinviljelijöitä. Lähes aina eläintilallinen (nauta, lammas, sika) on myös kasvinviljelijä, mutta tässä kysymyksessä kysyttiin tulonlähdeä, ja eläintilalla kasvinviljely tapahtuu pääosin omiin tarpeisiin, jolloin sitä ei mielletä välttämättä suoraan tilán tuloksi. Tämäkin oli siis hieman tulkinnanvarainen kysymys. Vastauksista saa kuitenkin hyvän käsityksen siitä, mistä tilojen tulot pääosin koostuvat. Kysymykseen vastasi 741 vastaajaa, ja vastauksia tuli 1562, mikä tarkoittaa sitä että monella tulot muodostuvat useasta eri virrasta. Avoimeen tekstikenttään oli tulonlähteiksi kerrottu lisäksi mm turkistalous, polttopuiden myynti, erilaiset vuokrauspalvelut, koneiden korjaus ja myynti sekä lomituspalvelut.

Koska vastaajia oli niin suuri määrä, ei eri tulonlähteiden linkittymistä ole tässä avattu sen tarkemmin. Se ei myöskään ole työn aiheen kannalta oleellista.

Kuva 11. Tilan peltopinta-ala

Tälläkin kysymyksellä oli tarkoitus välillisesti hahmottaa tilan työmäärän tuomaa kuormitusta. Kysymykseen vastasi 738 vastaajaa. Heistä 37 %:lla oli viljelyssä 51-100 hehtaaria peltoa. Toiseksi eniten oli 201-300 hehtaaria viljeleviä vastaajia, 26 %. 56 % 51-100 hehtaaria viljelevistä ilmoitti tuotantosuunnakseen maidontuotannon ja 17 % lihakarjatalouden.

Kuva 12. Tilan eläimet ja eläinmäärät

Kysymyksellä 7 pyrittiin edelleen hahmottamaan tilan työmäärää eläinlajin, ja niiden määrän perusteella. Kysymykseen vastasi 562 henkilöä, ja se olikin tarkoitettu tosiaankin niille, joilla eläimiä on. Osalla vastaajista oli vain lemmikkieläimiä, mutta näitä oli vain muutama vastaajista. Suurimmalla osalla oli hevosia ja/tai tuotantoeläimiä.

Suurimmalla osalla vastaajista eläimiä on 51-100 kappaletta, mikä on aika hyvin linjassa taas siihen, että valtaosa vastaajista oli lypsykarjatilallisia, ja tämän hetkinen valtakunnallinen keskiarvo on 44 lehmää/ navetta. (Maa-seudun tulevaisuus, 2020) Myös 100-250 eläimen tiloja on runsaasti ja jopa 9%:lla eläimiä on yli 400 kappaletta. Tämä toki pitää sisällään esimerkiksi broilerintuottajat, jolloin yksittäisen tilan eläinmäärä voi olla jopa satoja tuhansia, mutta työmäärä ei ole suoraan silti verrannollinen esimerkiksi sadan eläimen lammastilaan. Ei liene yllätys, että yli 400 eläimen tiloilla myös pelto pinta-alaa on runsaimmin; jopa 53 % yli 300 hehtaarin viljelijöistä, on ilmoittanut eläinmääräkseen yli 400 kappaletta. Keskiarvollisesti tulos kertoo kuitenkin siitä, mikä on valtakunnallinen kehitys; tilojen määrä vähenee, mutta tilakoko kasvaa.

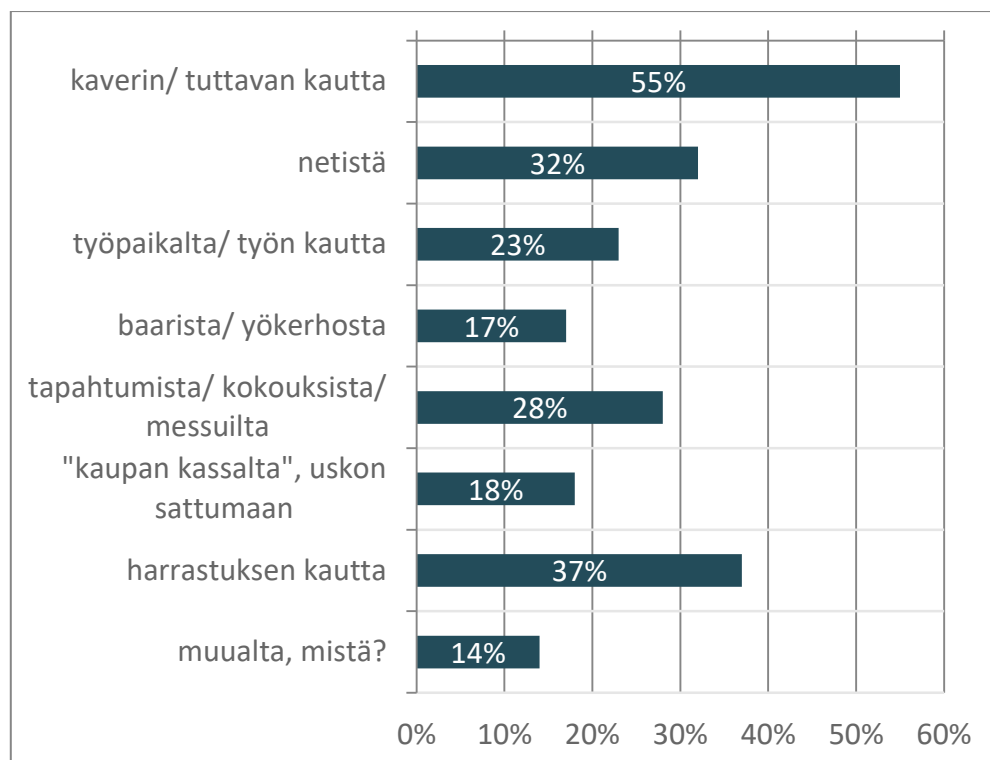
Avoimeen tekstikenttään oli mahdollista kertoa tarkemmin mitä eläimiä tilalla on. 145 vastaajaa kertoi tarkemmin tilan eläimistä. Suurimmalla osalla vastaajista oli nautoja, mutta lisäksi tiloilta löytyy myös sikoja, lampaita, kanoja, broilereita, mehiläisiä, hevosia, kettuja, supeja, ankoja, aaseja, vuohia, lihaneja, minipossuja, sirkkoja ja tietenkin kissoja ja koiria.

(Kuvassa 12, vaihtoehdolle ”Mitä eläimiä tilalla on?”, näkyy 26 % vastausprosentti. Tämä johtuu kyselyn teknisestä toteutuksesta, mutta ei vaikuta muiden vastausvaihtoehtojen prosentuaalisiin määriin, ja näin ollen vastausten todenmukaisuuteen.)

5.3 Kumppanin löytäminen

Kysymyksessä 8 siirryttiin pikkuhiljaa parisuhdeaiheisiin kysymyksiin. Kysymys käsitteli sitä, mistä vastaajan mielestä on helpoin löytää kumppani. Kysymykseen vastasi 683 henkilöä, ja vastauksia oli 1529, koska vastaaja sai halutessaan valita useamman vaihtoehdon.

Kuva 13. Helpoin tapa löytää kumppani

Kolme helpoimmaksi koettua tapaa tavata kumppani on tutun kautta, netistä tai harrastuksen parista. Taulukon melko tasaiset pylväät kertovat kuitenkin siitä, ettei mikään "kanava" ole ehdottomasti ylitse muiden, ja vastaajat kokevatkin että kumppanin voi tavata hyvin monesta paikasta. Miehet kokevat kumppanin etsimisen netin kautta huomattavasti helpommaksi väyläksi kuin naiset. Miehistä 43 % kokee netin hyväksi väyläksi, kun naisista vain 29 %. Naisista taas 58 % pitää kumppanin tapaamista kaverin kautta helpoimpana väylänä. Tilakoon perusteella tarkasteltuna, yli 300 hehtaarin tilalliset kokevat messut ja tapahtumat muita selvästi helpommaksi väyläksi tavata puolisoehdokkaita.

Avoimeen tekstikenttään tulleiden vastausten perusteella ylivoimaisesti paras paikka tavata kumppani on maatalousoppilaitoksen/ koulun kautta. Lisäksi lavatanssit koetaan hyvänä paikkana puolison etsimiseen.

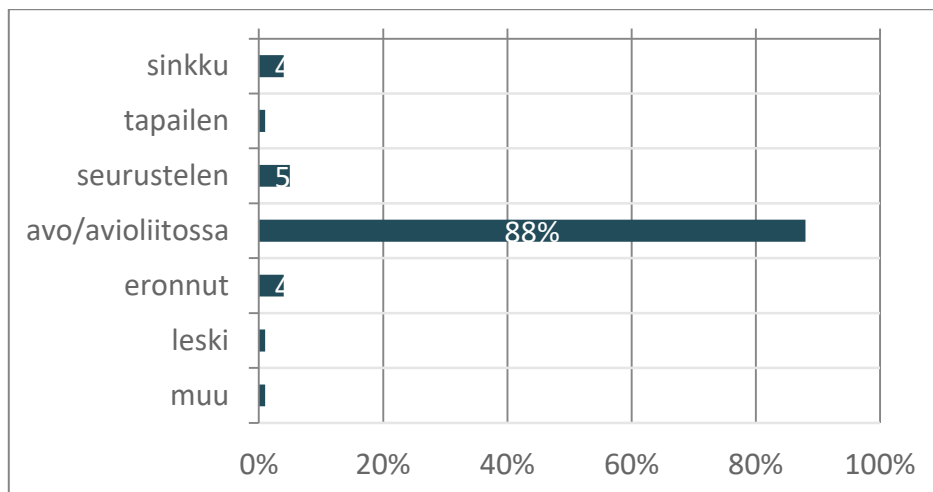
Kumppania voi etsiä myös seurakunnasta tai kirjeitse. Osa vastaajista on ollut kumppaninsa kanssa niin kauan, ettei osaa arvioida mistä nykypäivänä on helpoin etsiä kumppania. Osa kokee puolison löytymisen erittäin hankalaksi, eikä sitä oikeaa olekaan vielä osunut kohdalle. Avoimia vastauksia:

"Kaikkialta paitsi kotiin jäämällä."

"Ei ole helppoa tavata."

"Vahingossa."
 "Entisestä työstä."
 "Ihan mistä vain kunhan rohkeutta löytyy. Me löysimme toisemme yläasteelta."
 "Tansseista löysin 40v sitten."
 "Tinder."
 "Mustialasta 😊."

5.4 Parisuhdetilanne tällä hetkellä

Kuva 14. Parisuhdetilanne

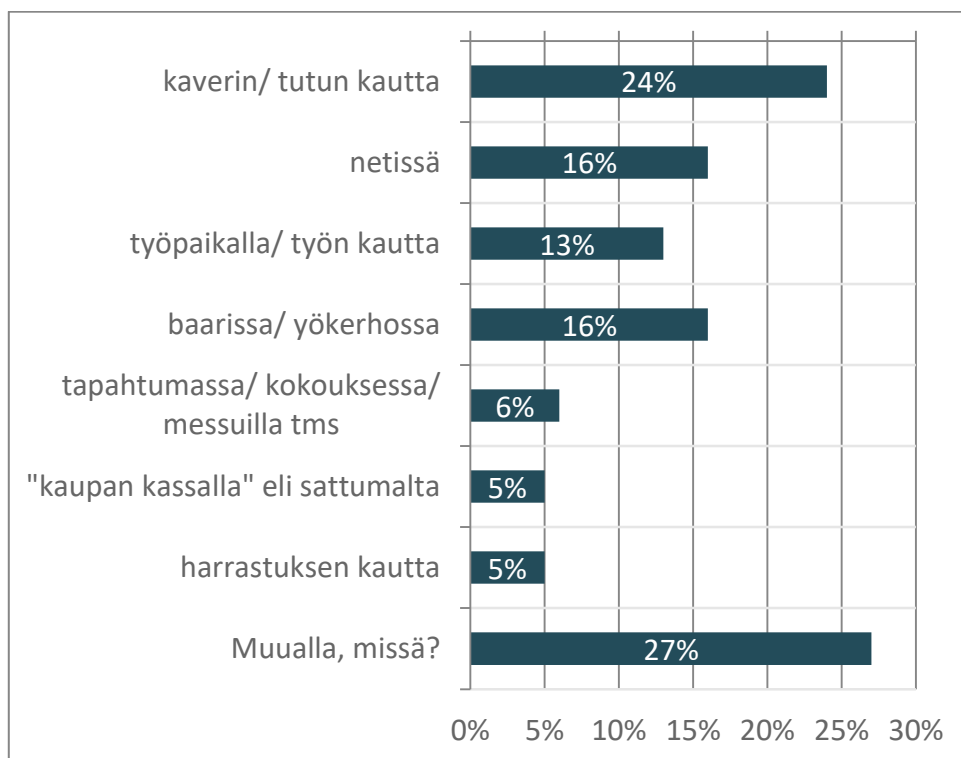
Tähän kysymykseen oli mahdollista valita useampi vaihtoehto, esimerkiksi eronnut ja avioliitossa, jos takana on jo edellinen suhde nykyisen lisäksi. Vastaajia oli 742 ja vastauksia 771. Ehdottomasti suurin osa, 650 vastaajaa eli 88 %, elää tällä hetkellä avo- tai avioliitossa. Seuraavaksi eniten on seurustelevia ja sinkkuja.

Kyselyn aihe ja otsikointi huomioon ottaen, valitettavasti moni sinkku on jättänyt vastaamatta tähän kyselyyn, joten tulos ei anna todenmukaista kuvaa siitä, kuinka moni maatalousyrittäjä on lopulta sinkku. Kysely oli tarkoitettu kaikille, parisuhdestatuksesta huolimatta, mutta kieltämättä otsikointi oli rajaavan kuuloinen.

Avoimia vastauksia:

"Gigolo."
 "Seksisuhde."
 "Osa-aikainen avoliitto :D."
 "Vaikeasti selitettävä suhde."
 "Ero vireillä."
 "Olen muuttamassa tilalta"
 "Asumusero."
 "Ero harkinnassa."

5.5 Nykyisen/entisen kumppanin tapaamispaikka

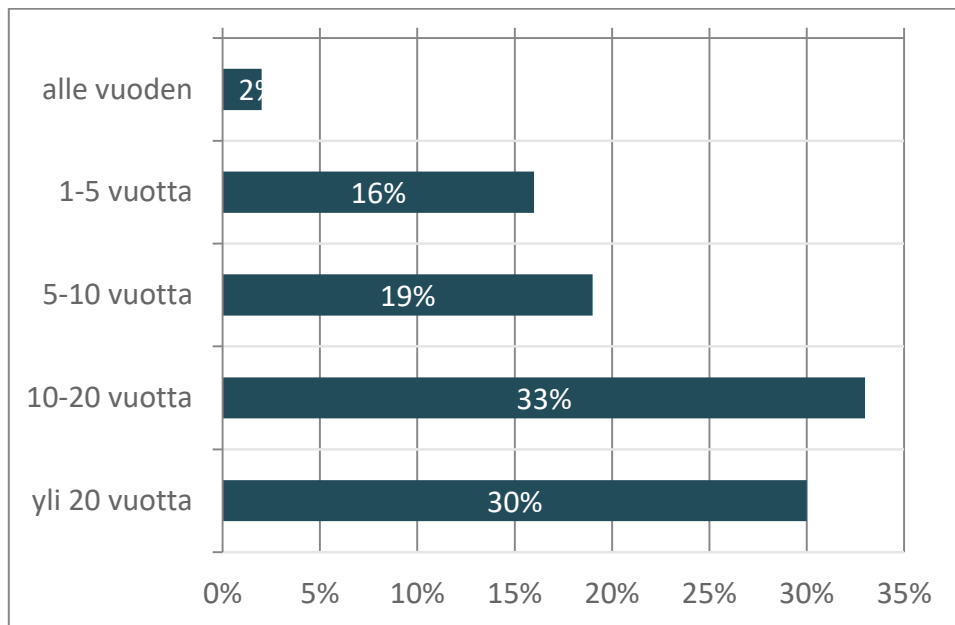

Kuva 15. Nykyisen puolison tapaamispaikka

Tämä kysymys oli rakenteeltaan sama kuin kysymys 8, mutta aseteltuaan eri. Nyt kysyttiin nimenomaan sitä, missä on oikeasti tavannut nykyisen tai entisen puolisonsa. Myös tulokset ovat siksi hieman erilaiset. Kysymykseen vastasi 739 henkilöä. Valtakunnallisesti tarkasteltuna aktiivisimmin internetin kautta solmittuja suhteita on lounaisimmassa Suomessa, ja useimmiten puoliso on löytynyt yökerhosta Länsi-Suomessa.

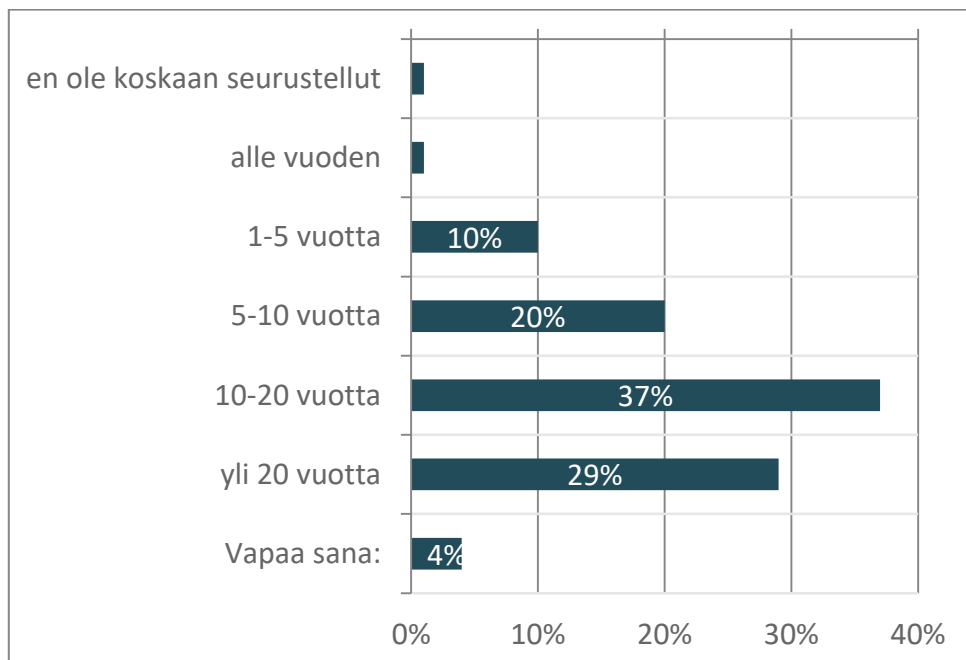
Avoimeen tekstikenttään tulleissa kommentteissa nousi yksi ylitse muiden: maatalousoppilaitos. Alan koulu onkin siis ilmeisen oivallinen paikka löytää samanhenkinen kumppani. Toiseksi useimmiten vastauksissa mainitaan tanssit. Lisäksi puoliso on löytynyt naapurista, lomituksen kautta, oikeasti kaupan kassalta, lukiosta tai peruskoulusta, seurakunnan toiminnan kautta, risteilyltä, sosiaalisesta mediasta, sokkotreffeiltä ja IEVA:n avulla (aikanaan toiminut isäntien ja emäntien etsimiseen tarkoitettu tietokoneohjelma).

5.6 Parisuhteen kesto

Kuva 16. Nykyisen parisuhteen kesto

Vastaajat elävät verrattain pitkissä parisuhteissa. Yli 63% vastaajista on ollut nykyisen puolisonsa kanssa yli 10 vuotta ja joka kolmas yli 20 vuotta. Tilakoolla ja suhteen kestolla näyttäisi olevan hieman vaikutusta. Keskimääräisen peltomäärän (51-100ha) omaavista parisuhde on kestänyt yli 10 vuotta 70 %:lla vastaajista. Yli 300 hehtaaria viljelevistä 36 %:lla parisuhde on kestänyt 5-10 vuotta ja 32 %:lla 1-5 vuotta.

Kuva 17. Pisin parisuhde elämän aikana

Kysymyksessä 12 kysyttiin vielä erikseen, mikä on vastaajan pisin parisuhde, jos edellisetkin suhteet lasketaan mukaan. Huomioon ottaen

vastaajien keski-ään, useimmat vastaajista elävät tällä hetkellä pisimmässä parisuhteessaan. Monelle nykyinen suhde on myös tähänastisen elämän ainoa. Hyvin moni kertoo olleensa nykyisen puolisonsa kanssa jo yli 30 vuotta. Toisaalta eräs vastaaja kertoo lyhimmän suhteensa kestäneen 36 minuuttia. Joukkoon mahtuu myös vastaajia, joilla on juuri päättynyt hyvin pitkä parisuhde, ja niitä, jotka ovat löytäneet onnen vasta toisesta avioliitostaan/ parisuhteestaan.

Avoimia vastauksia:

”Tämä ainoa, nuorena löysin omani.”

”Juuri erottu 16 vuoden avioliiton jälkeen.”

”Ei ole ollut muita seurustelusuhteita.”

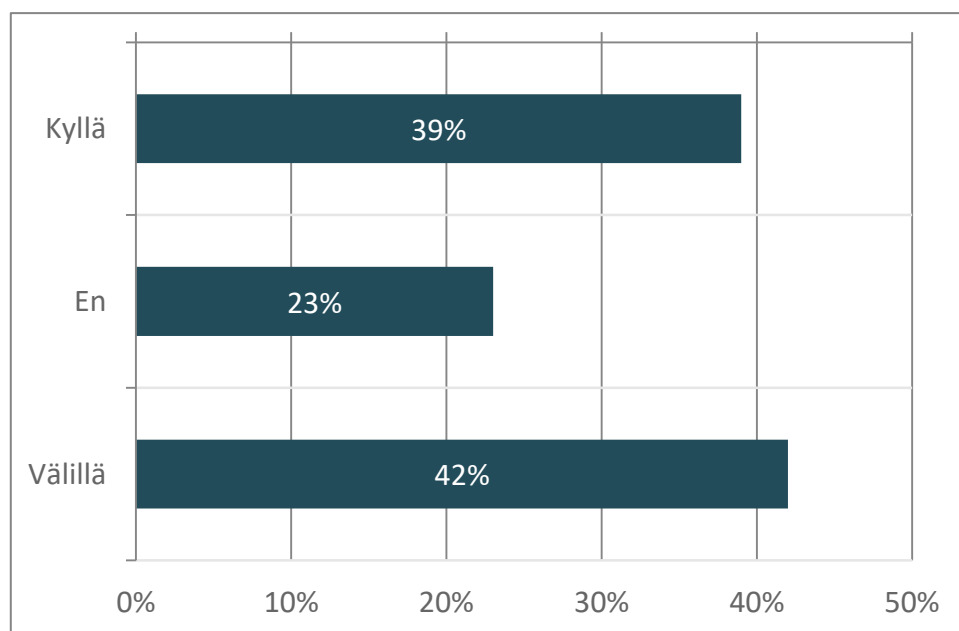
”Vuosia maajussin kanssa joka hoki ”muista täällä ei mikään ole sinun”. Lähdin lasten kanssa pois. Nyt 15 vuotta maajussin kanssa joka on maailman paras. Ei tarvitse riidellä rahasta, juomisesta, ei tutkita puhelinta ym. Osa jutella kuusta ja maasta. Ihanaa elämää.”

”Samana kanssa 18 vuotta.”

”37 vuotta kihloissa ja kohta vietetään 35v häpäpäivää.”

”Nykyinen avioliitto on ainut parisuhteeni.”

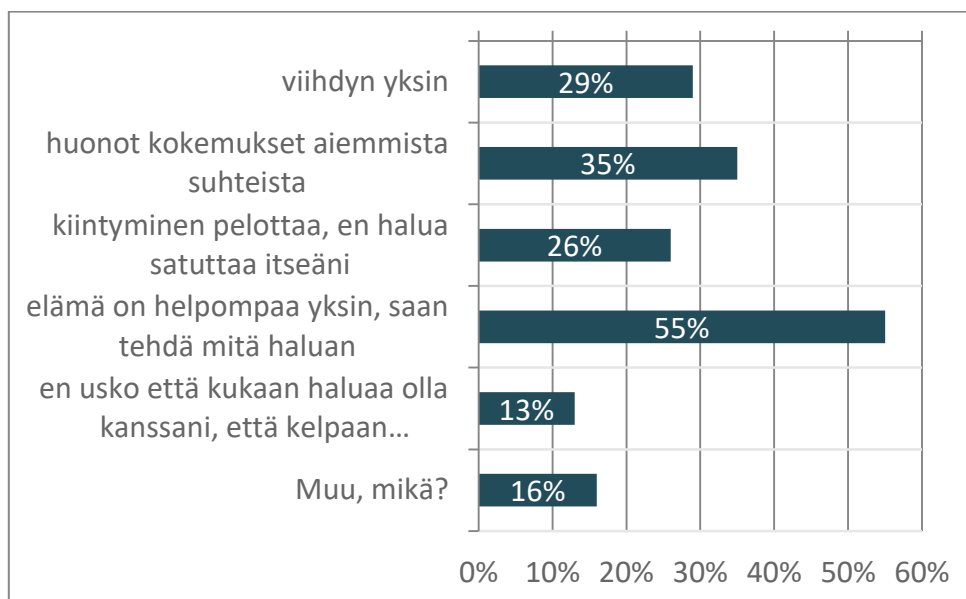
5.7 Kysymykset sinkuille

Kuva 18. Jos olet sinkku, kaipaako parisuhdetta

Kysymykseen vastasi 64 henkilöä. Suurin osa vastaajista kertoi kaipaavansa parisuhdetta, tai kaipaavansa sitä vain välillä. Noin joka neljäs oli tyytyväinen yksin elämiseen tällä hetkellä.

Sinkkumiehistä parisuhdetta kaippaa 48 %, kun naisista vain joka kolmas. Välillä-vaihtoehdon on naisista valinnut kuitenkin 58 %, miehistä 33 %. Valtakunnallisesti vähiten parisuhdetta kaivataan Itä-Suomessa, ja suhteessa eniten Pohjois- ja Etelä-Suomessa.

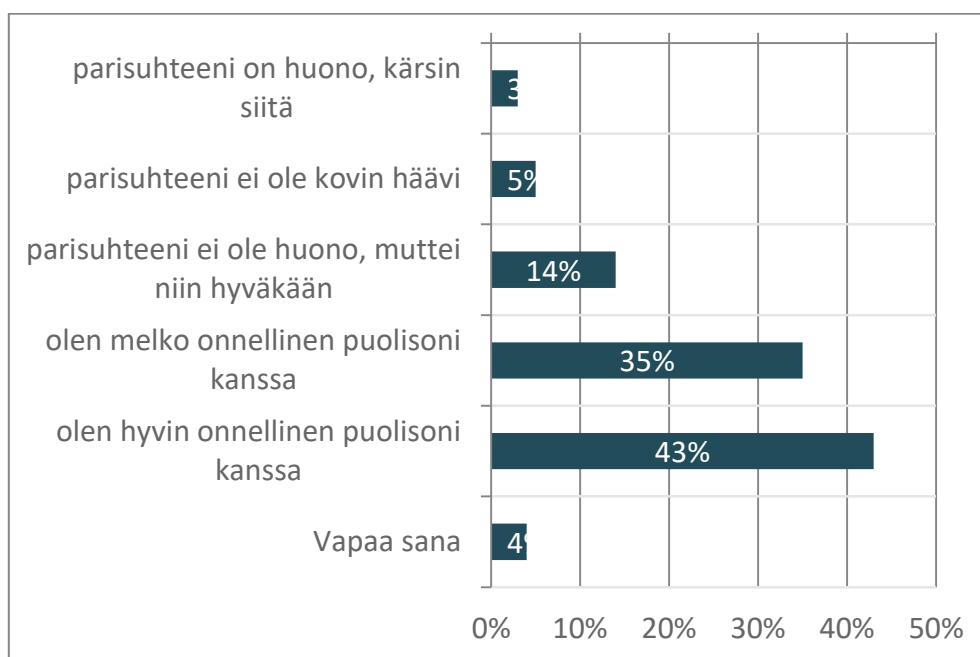

Kuva 19. Jos viihdyt sinkkuna, miksi?

Kysymykseen vastasi 31 henkilöä. Heistä yli puolet kokee sinkkuna olemisen etuna ensisijaisesti elämän helppouden, kun saa tehdä mitä itse haluaa. Jopa 67 % miehistä oli valinnut tämän vaihtoehdon. Naisille vaikuttaa taas eniten aiemmat huonot kokemukset parisuhteissa, ja se onkin 42 %:lle naisista syy olla sinkku. Myös muut vastausvaihtoehdot ovat kuitenkin saaneet tasaisesti kannatusta, joten haluan elää yksin vaikuttavat monenlaiset syyt.

Avoimeen tekstikenttään annetuissa syissä kerrotaan, että nautitaan vain fyysisistä suhteista, ollaan juuri eroamassa joten halutaan siksi olla nyt yksin, tai eletään parisuhteessa mutta haaveillaan sinkkuna olemisesta.

5.8 Onnellisuus parisuhteessa ja yleisesti

Kuva 20. Onnellisuus nykyisessä parisuhteessa

Kysymykseen vastasi 692 henkilöä. Vastaajista ehdottomasti suurin osa, 78 %, elää hyvin, tai melko onnellisessa suhteessa. Miesten ja naisten kesken vastaukset olivat hyvin tasaisia, joten suhteen onnellisuus koetaan samaksi sukupuolesta riippumatta. Vastaukset olivat myös hyvin tasaisia asuinpaikasta huolimatta.

Esimerkkejä avoimista vastauksista (osaa hieman muokattu yksityisyyden suojelemiseksi):

”Lempi leiskuu.”

”Olen niin onnellinen että minua on siunattu niin hyvällä miehellä. Välillä mietin mitä hyvää olen tehnyt edellisessä elämässä.”

”Rakkaus syvenee päivä päivältä. Olemme olleet yhdessä 20 vuotta.”

”Meillä homma toimii. Ei haittaa vaikka jaetaan arki ja vapaa-aika. Täydennetään toisiamme ja osataan puhaltaa yhteen hiileen.”

”Rakastan puolisoani hyvin paljon, vaikka seksiä ei ole lainkaan.”

”Isojen vaikeuksien jälkeen on opittu puhumaan keskenämme”, ”tilanne oli todella huono ja epävarma, mutta erinäisten vaikeuksien kautta suhde on ehkä jopa vahvistunut ja parantunut viime aikoina.”

”Vapaata yhteistä aikaa saisi olla enemmän.”

”Tila aiheuttaa väsymystä kokonaisuutena.”

”Ylä- ja alamäet ja tasamaa kuuluu parisuhteeseen.”

”Ero on vireillä.”

”Kaukosuhde rasittaa, monta vuotta ees taas ajelua kysyy luonnetta.”

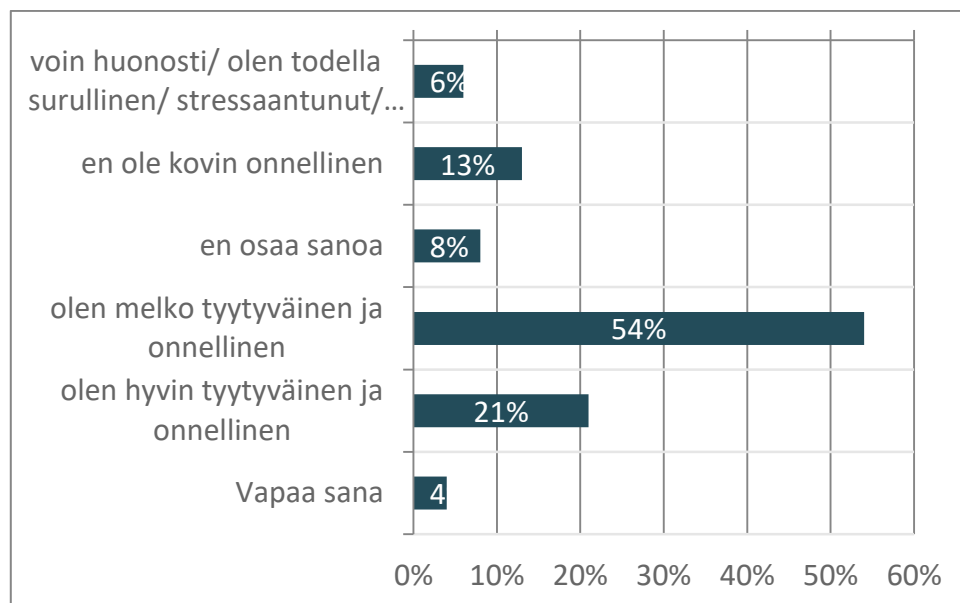
”37 vuotta yhdessä, on lapsia ja lapsenlapsia, edelleen rakastamme toisiamme ja nukumme samassa sängyssä.”

”Ämmät helvettiin.”

”Mieheni on hyvä puoliso, isä ja pappa.”

”Vaihtelee, pienet lapset ja maatila tuo mukanaan hyviä ja huonoja aikoja.”

”Koeajopäivät kiinnostaisi.”

Kuva 21. Onnellisuus elämässä yleisesti

Kysymykseen vastasi 739 henkilöä. Vastaukset olivat hyvin linjassa asuinpaikasta, tai tilakoosta riippumatta. 75 % kokee elämänsä pääosin onnelliseksi. Miehistä 50 % kertoi olevansa melko onnellisia elämässään, ja 19 % hyvin onnellisia. Naisista melko onnellisia oli 55 %, ja hyvin onnellisia 22 %. Joka viides mies vastasi, ettei ole elämässään kovin onnellinen. Vastaava luku naisilla oli 12 %. Naiset ovat elämässään siis yleisesti hieman onnellisempia kuin miehet, tai miehet ja naiset kokevat ja mieltävät onnellisuuden ehkä erilaisten asioiden kautta.

Esimerkkejä avoimista vastauksista:

”Rahaa ei ole, mutta työtä ja ruokaa on, lapset ovat terveitä ja osa työllistynytkin.”

”Työn stressaavuus aivan omassa luokassaan.”

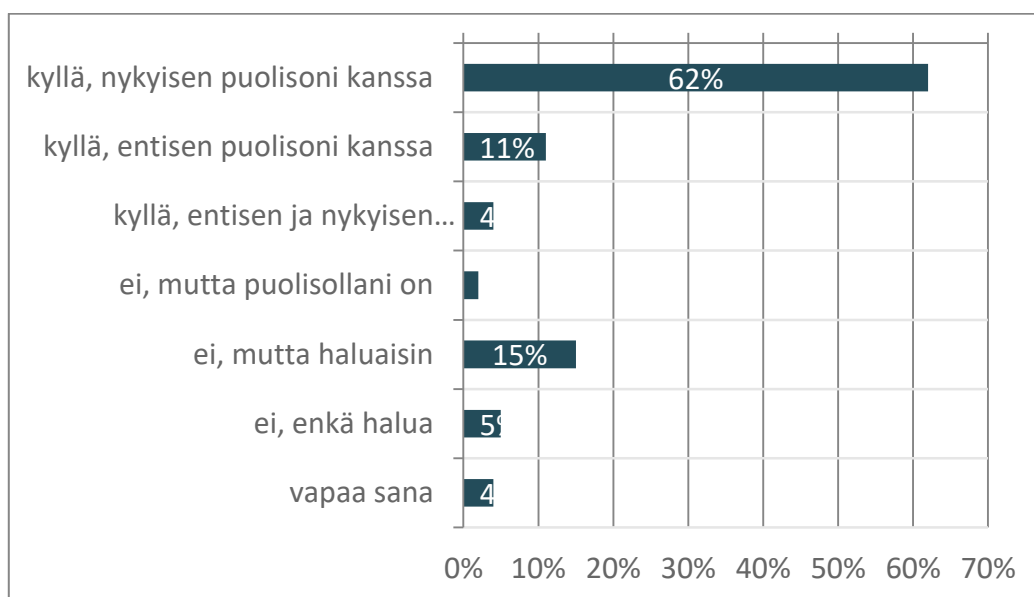
”Onnellinen parisuhde auttaa jaksamaan muuten stressaavassa arjessa. Luulen että olisin melko onneton ilman parisuhdettani.”

”Vitutusta aiheuttaa vain sijainti, sijainti ja sijainti. Molemmille.”

”Periaatteessa kaikki on oikein hienosti, mutta uusperheen arki maitotilalla on kieltämättä ajoittain aika raskasta.”

5.9 Lapset

Kuva 22. Onko vastaajalla lapsia

Kysymys 17 käsitteli sitä, onko vastaajalla lapsia. Lapsilla, olivat ne sitten yhteisiä tai puolison, on suuri merkitys parisuhteelle. Lapset sitovat ihmisiä yhteen, vahvistavat suhdetta, mutta joskus saattavat olla myös ainoa syy miksi pariskunta on enää yhdessä. Myös tahdosta riippumaton lapsettomuus voi vaikuttaa parisuhteeseen, niin hajottavana kuin vahvistavana tekijänä.

Vastaajista 77 %:lla on lapsia, joko nykyisen tai entisen puolison kanssa, tai molempien. Ehdottomasti valtaosalla, 62 %:lla, lapsia on vain nykyisen puolison kanssa. 2 %:lla vastaajista ei ollut biologisia lapsia, mutta puolisolalla oli.

Lapsettomia oli 20 % vastaajista. Näistä 5 % oli lapsettomia omasta tahdosta, ja loput toivoisivat lasta, tai heille on syntymässä lapsi lähitulevaisuudessa.

Esimerkkikommentteja:

"Kummallakaan ei ole lapsia, eikä enää voi saada."

"Taloudellisen tilanteen salliessa haluan."

"Sijaisvanhemmuus kiinnostaa, muttei nykyisen kumppanin kanssa."

"Ei, mutta haluaisin myöhemmin."

"Ei ole emmekä pysty saamaan."

"Mahassa tulossa."

"Ei ole, en pysty saamaan."

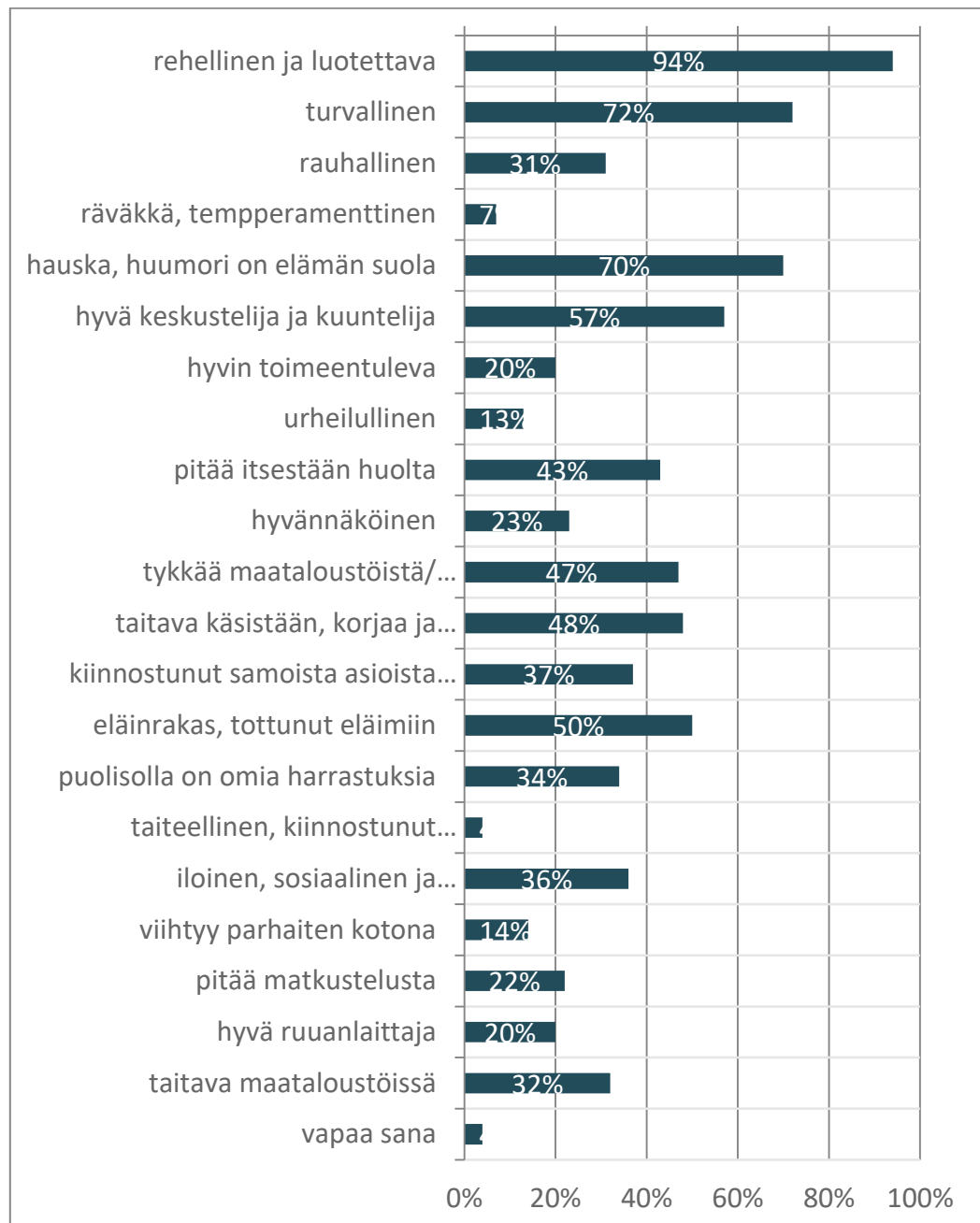
"En osaa vielä ajatella noin pitkälle, on alkanut tuntua, etten ehkä haluaisi lapsia ollenkaan mutta uskon sen kuitenkin joskus muuttuvan."

"Omien lasten lisäksi meillä on myös yksi sijoituslapsi."

"Olen naispuolinen maatalousyrittäjä, ja se aiheuttaa paineita perheenperustamista ajatellen. Mieheni ei osallistu maatalouteen. Kuka pyörittää tilaa, jos itse olen äitiyslomalla tai lapset tarvitsevat minua?"

"Kumppani ei ole vielä valmis lapsiin tilan suuren velan ja työmäärän vuoksi."

5.10 Ihannekumppani

Kuva 23. Ihannekumppani

Kysymys 18 käsitteli ihannekumppanin määritelmää. Eli jos vastaaja saisi ihan vapaasti itse valita, niin millaisia ominaisuuksia ihannekumppanilla olisi. Kysymykseen vastasi 742 henkilöä, ja vastausvaihtoehtoja valittiin 5773. Kysymykseen sai siis valita useamman vaihtoehdon, niin kuin useimpiin muihinkin kyselyn kysymyksiin.

Tärkeimmiksi piirteiksi ihannepuolisossa nostettiin rehellinen ja luotettava, turvallinen, huumorintajuinen, hyvä keskustelija ja kuuntelija sekä eläinrakas.

Muita piirteitä mitä puoliossa arvostettaisiin, oli itsestään huolta pitävä, taitava käsistään, pitää maataloustöistä, kiinnostunut samoista asioista kuin itse, omia harrastuksia ja iloinen ja sosiaalinen.

Esimerkkikommentteja aiheeseen:

”Täydellistä ihmistä ei ole.”

”Isot hinkit.”

”Hyväksyy minut sellaisena kuin olen. Arvostaa minua ja taitojani. Ei dissa. Lohduttaa tarvittaessa. Tukee.”

”Tykkää käydä lavatansseissa.”

”Ymmärtää maanviljelijäparisuhteen haasteet.”

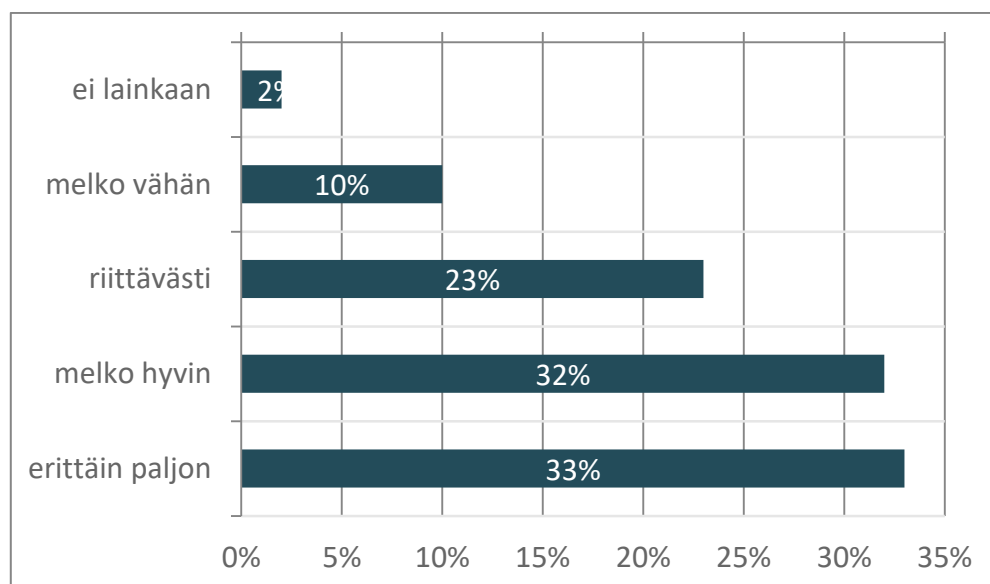
”Antaa minun olla oma itseni.” Näitä kommentteja oli todella monta.

”Jos ees joskus muistaisi halata.”

”Tykkää sextailusta.”

”Kuten puolisoni mutta urheilullisempi ja keskustelisi enemmän.”

”Kiinnostunut mahdollisimman laajasti asioista, valmis kokeilemaan myös asioita, jotka ei ominta.”

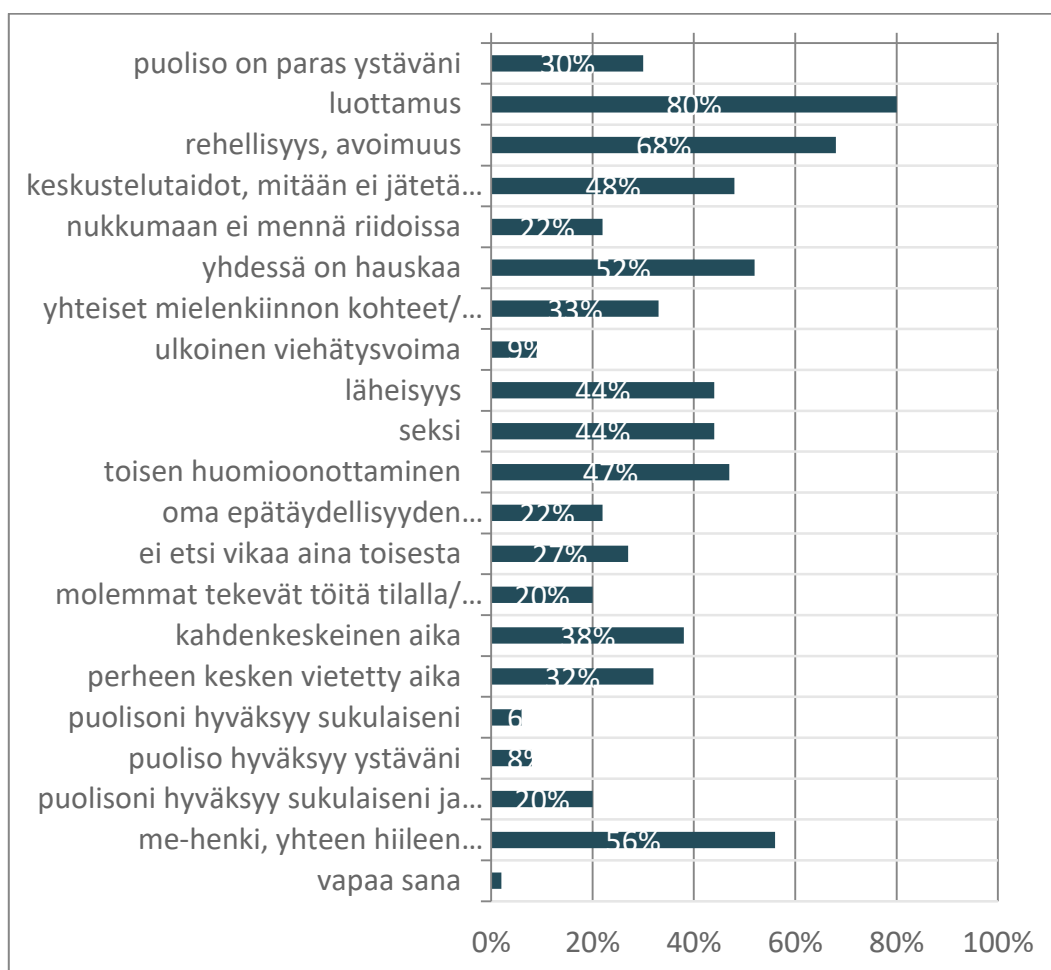

Kuva 24. Vastaako oma puoliso ihannekumppania

88 % vastaajista koki oman puolison vastaavan vähintään riittävällä tasolla omaa ihannekumppaniaan. Jopa 33 % kertoi oman kumppanin olevan lähes täydellisesti oma ihannekumppani. Vain noin joka kymmenes vastaaja kertoi, ettei oma kumppani vastaa ihannekumppania juuri ollenkaan, tai hyvin vähän.

Koska iso osa vastaajista elää pitkissä parisuhteissa, kertoo tämä siitä, että jo nuorena on onnistuttu löytämään hyvä parisuhde ja rakastava puoliso. Tai jos ensimmäinen suhde ei ole ollutkaan niin onnellinen, niin nykyinen puoliso vastaa paremmin omaa käsitystä ihannekumppanista. Huonossa suhteessa ei haluta elää. Sanotaan usein, että rakkaus kasvaa ja vahvistuu ajan myötä. Tämä käy ilmi myös vastaajien kommentteista. Kun vuosien aikana on opittu tuntemaan toinen paremmin, myös suhde on muuttunut hiljalleen parempaan suuntaan.

5.11 Hyvän parisuhteen elementit

Kuva 25. Elementit pitkän parisuhteen takaamiseksi

Kysymykseen vastasi 716 henkilöä. Kysymys koski sitä, mitkä ovat vastaajan mielestä tärkeimmät seikat pitkän parisuhteen takaamiseksi.

Tärkeimmiksi nousi luottamus, rehellisyys, avoimuus, yhteinen huumori ja me-henki.

Lisäksi tärkeiksi koettiin keskusteleminen, toisen huomioonottaminen, seksi, läheisyys, kahdenkeskeinen aika ja yhteiset mielenkiinnon kohteet.

Miehillä seksi ja yhteinen huumori korostuivat luottamuksen ja rehellisyyden jälkeen tärkeimpinä elementteinä.

Esimerkkikommentteja aiheeseen liittyen:

"Velkataakka."

"Tahto."

"Arvostus, toisen hyväksyminen."

"Myös omaa aikaa ilman toista."

"Ero tuntuu hankalalta, kun on tila ja eläimet."

"Anteeksianto. Ymmärrys."

"Puoliso hyväksyy että harrastukseni vie aikaa."

"Yhteiset, hyvät ja omillaan pärjäävät lapset."

"Tuo Me-henki on minulle tärkein!"

"Saa olla oma itsensä."

"Samankaltaiset arvot ja kyky elää itsenäisesti parisuhteessa."

"Yhteistä aikaa liiankin työnpuolesta. Kestämätöntä!"

"Seksin määrä."

"Jatkuva imurin huudatus on kauheaa."

"Puolisolla ei maataloustaustaa. Vaikea puhua työhön liittyvistä asioista ja ongelmista."

"Terveysongelmat."

"Tuntuu että elämään mahtuu nykyään vain työ ja lapset. Missä on se ihminen, kehen aikanaan ihastuin? Töissä. Tuntuu turhalta tehdä tilan töitä, kun minun työpanostani jatkuvasti vähätellään."

"Jos molemmilla olisi omat työt, tulisimme paremmin toimeen."

"Oma innostus tehdä töitä tilalla, ei vain pyynnöstä."

"Puoliso ei sano kauniita asioita."

"Entiset puoliset lasten kautta ovat ongelma."

"Kun aina pitää luetella vikoja emännästä, joka päivä jotain tehnyt väärin, eikä omasta mielestään ole koskaan väärässä."

"Exäni teki minusta ihmisraunion henkisellä väkivallalla."

"En näe mitään ongelmia suhteessamme."

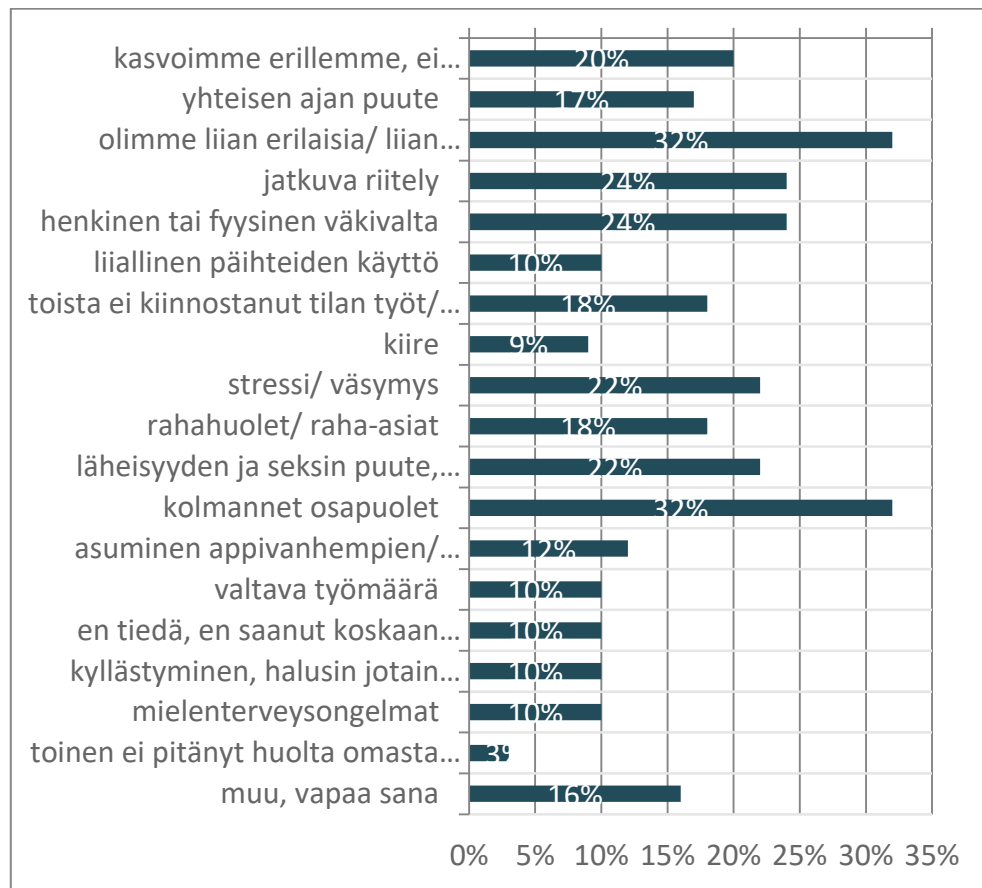
"Asuminen appivanhempien silmän alla on helvettiä."

"Appivanhemmat ovat osa jokapäiväistä elämää ja heidän tekemiset vaikuttavat myös meidän elämään." "Anoppi haluaa tietää kaiken ja kertoo toisten asioista mm muille sukulaisille. Appivanhemmat on muutenkin melko erilaisia omaan taustaani verrattuna. Usein mietin, miten anoppi voi olla mieheni äiti, kun hekin ovat niin erilaisia."

"Puoliso mollailee kun en osaa."

"Epätasa-arvoinen vapaa-ajan käyttö."

5.13 Eron johtaneet syyt

Kuva 27. Eron johtaneet syyt

Kysymyksessä 22 kysyttiin sitä, mitkä seikat ovat vaikuttaneet siihen, jos aikaisempi parisuhde on johtanut eron. Kysymykseen vastasi 144 henkilöä.

Yleisimmät eron syyt ovat olleet kolmannet osapuolet, puolisojen liiallinen erilaisuus, jatkuva riitely sekä henkinen tai fyysinen väkivalta.

Lisäksi erilleen kasvaminen, yhteisen ajan puute, rahahuolet, piittaamattomuus tilan asioihin sekä asuminen appivanhempien lähellä, ovat myötävaikuttaneet eron syntymiseen.

Vapaissa kommentteissa asiaa kommentoitiin näin:

”Ne saatanan hevoset oli tärkeämpiä mitä minä.”

”Toinen oli rikkaasta, toinen köyhästä perheestä.”

”Luottamuksen menetys, pettäminen.”

”Alkoholi.”

”Mustasukkaisuus, itsekunnioitus.”

”Muista täällä ei mikään ole koskaan sinun”, ei järkeä jatkaa suhdetta ja mustasukkaisuus.”

”Kävin vierais.”

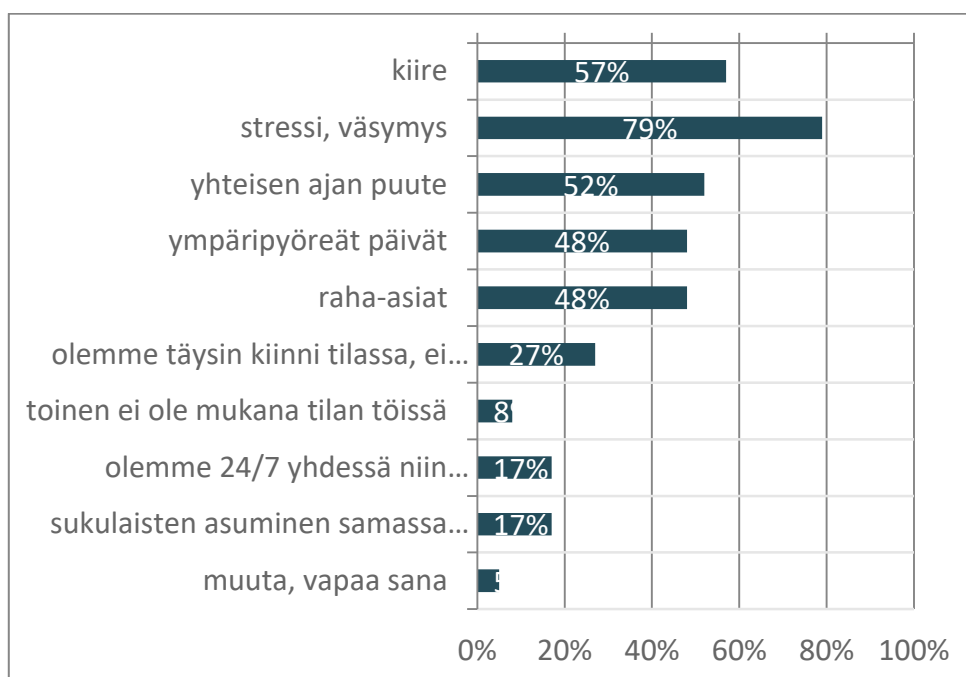
”Keskusteluyhteyden puute.”

”Kiinnostuksen puute omaan perheeseen.”

”Miehen sisarukset sotkeutui.”

”Peliriippuvuus.”

5.14 Maatilan tuomat haasteet parisuhteeseen

Kuva 28. Mitä haasteita maatilan pitäminen tuo parisuhteeseen

Kysymykseen vastasi 729 henkilöä. Isoimpina haasteina koetaan väsymys, stressi, yhteisen ajan puute, työmäärä ja kiire.

Avoimeen kommenttikenttään annettuja vastauksia:

"Näin eläkkeellä ei kiirettä eikä stressiä."

"Kaikkihan nuo voisi mainita, mutta ei niistä mikään pitäisi olla ylityspääsemätön, jos suhde on kokonaisuudessaan toimiva."

"Työajan ja vapaa-ajan erottaminen."

"Sitovuus, työmäärä."

"Muistoja ajalta jolloin meillä oli lypsykarjaa."

"Se, että kadottaa sen parisuhteen tähän 24/7 työhön."

"Ei ennenkään- asenne, muutosvastaisuus."

"Terveys."

"Yhteisen ajan puute muualla kun töissä."

"Käytännössä hyvin vähän kun kyseessä viljatila, vain harvoin merkitystä arjessa (kyntö- kylvö- puintikaudet)."

"Se että puolison välillä vaikeaa irtautua töistä."

"Parisuhde ajan puuttuminen."

"Sen ymmärtäminen että on muutakin kuin vain työ."

"Tilaakin tärkeämmät eli lapset, heille pitäisi löytyä aikaa, mutta samalla hoidettava tilaa."

"Tavallaan melkein kaikki aika on yhteistä aikaa, eikä sitten kuitenkaan ole."

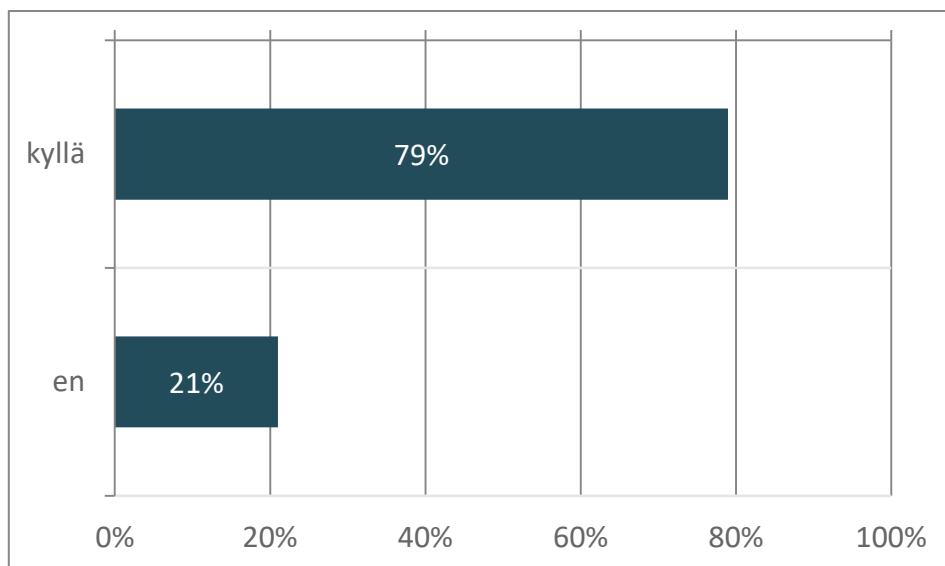
"Keväisin ja syksyisin kiire ja stressi, pitkät työpäivät ja epävarmuus työn tuloksista (onnistuuko viljely?). Rahatilanne kokonaisuudessaan riippuu viljelyn onnistumisista. Säätilannetta seurataan koko ajan ja sen mukaan mietitään ajankäyttöä."

"Sukulaiset koko ajan läsnä."

”Nämä rastit ovat maitotilan ajoilta hyvin tuttuja, mutta viljatilallakin kylvö- ja korjuuaika tuo samanlaiset rastit. Ero tietysti on se, että maitotilalla nuo rastit pitävät paikkansa ympäri vuoden, kun viljatilalla se on vain väliaikaista.”

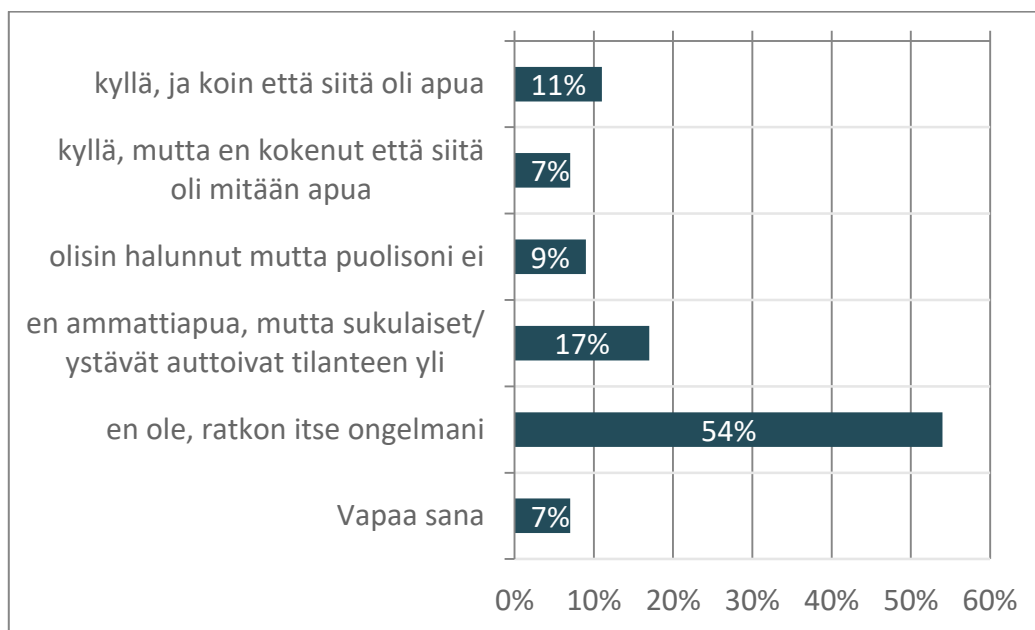
5.15 Ulkopuolisen avun tarve ja hakeminen

Kuva 29. Tietääkö vastaaja mistä voi hakea ulkopuolista apua

Kysymys 24 käsitteli sitä, tietääkö vastaaja mistä voi tarvittaessa hakea ulkopuolista apua suhteen parantamiseksi. 79 % kertoo tietävänsä, mutta joka viides ei. Tulos on sikäli hieman huolestuttava, että melko moni ei tiedä mistä lähtisi apua pyytämään. Toki kysymys on kovin mustavalkoinen, ja vastaaja on voinut tulkita sen eri tavoin, kun mitä kysymyksen asettelija. Esimerkiksi niin, ettei osaa suoraan nimetä mitään instanssia, mutta tietää kuitenkin mistä lähtisi asiaa selvittämään. Tällöin on voinut valita vastausvaihtoehdon ”En”.

Kysymykseen vastasi 739 henkilöä.

Kuva 30. Onko ulkopuolista apua haettu

Kysymyksessä tiedusteltiin sitä, onko vastaaja koskaan hakenut ulkopuolista apua parisuhteen ongelmien ratkaisemiseksi. Kysymykseen vastasi 682 henkilöä. Heistä reilu 70 % ei ole koskaan hakenut apua, vaan on ratkaissut ongelmat muilla tavoin.

Noin joka kymmenes on kuitenkin kääntynyt ammattilaisen puoleen, ja kokenut että ulkopuoliselle keskustelemisesta on ollut apua.

Vapaissa vastauksissa toistuu se, ettei ulkopuoliselle avulle ole ollut tarvetta ja siksi sitä ei ole haettu. Moni kirjoittaa myös, että olisi itse halunnut, tai haluaisi hakea apua, mutta puoliso on sitä vastaan.

Muita kommentteja:

”Tarvetta olisi aikaa ei.”

”Eihän se näitä työhommia ja työntuskaa vähennä.”

”ihmisen pitää kuitenkin itse käsitellä asiat, toinen ei sitä puolestasi tee.”

”Alkosta sain apua.”

”Ei ole ollut tarvetta. Keskustelemme todella paljon ja erimielisyydet hoiduvat rakentavalla keskustelulla.”

”Ollaan avun piirissä parhaillaan. Tuoreita ongelmia takana, joista kylläkin ihan hyvin selviämässä jo.”

”Voimat eivät riitä lähteä hakemaan ulkopuolista apua.”

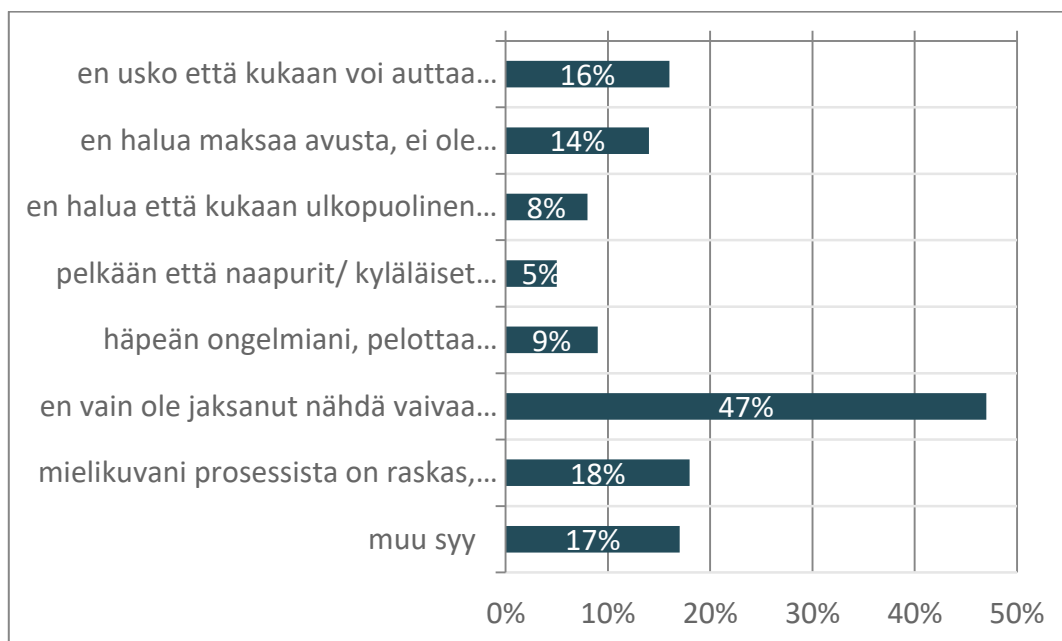
”En, mutta voisin hakea jos tarvetta olisi.”

”Vielä ei olla siinä pisteessä, että kumpikaan valmis myöntämään ongelmat. Molemmilla omansa.”

”Terapia toi avun ja kaikki näytti valoisalta, molempien mielestä, mutta vain toinen pystyi parantamaan tapansa.”

”En ole. Ratkomme asiat yhdessä ja selvitämme tilanteen ja se sopu on se paras.”

”Emme parisuhdeasioihin mutta muihin. Samalla käsitelty toki myös parisuhteen asioita.”

Kuva 31. Miksi apua ei ole haettu, jos tarve olisi ollut

Kysymykseen vastasi 373 henkilöä. Ehdottomasti suurin osa, ei ole hakenut apua sen takia, ettei ole jaksanut vain nähdä vaivaa asian eteen. Kenties tähän on vastannut myös ne, joiden mielestä asia ei vaan ole tarpeeksi akuutti tai tarpeellinen. Toiseksi yleisin syy on se, että avunhakeminen koetaan liian raskaaksi prosessiksi kokonaisuutena. Myös parisuhteen ongelmat koetaan ehkä sellaisiksi, ettei niihin uskota ulkopuolisen osaavan auttaa. Myös avunhakemisen rahallinen puoli nousee esiin vastauksissa.

Avoimissa vastauksissa ehdottomasti suurin osa kertoo syyksi sen, ettei puoliso suostu hakemaan/ lähtemään mukaan ulkopuolisen avun piiriin.

Muita kommentteja:

”Selvitetään itse.”

”Tiedon puute avun tarjoajista.”

”Ei tietoa avun saannista.”

”En usko että juuri kukaan ymmärtää mautilojen kokonaisuutta kun siinä ollaan 24/7.”

”Emme saaneet sitä (apua) aikanaan ajoissa, ennekuin tuli ero. Emme tienneet kenen puoleen olisimme kääntyneet.”

”Tilanteet ovat olleet sellaisia, että parisuhteelle ei olisi enää ollut tehtävissä mitään. Kokemusta avun etsinnästä masennuksen kourissa on, eikä siitä tullut yhtään mitään (järjestelmän/ prosessin syytä). Luottamus/ arvostus avunantajaa/ prosessia/ järjestelmää kohtaan ei tästä syystä kovin korkealla.”

”Puoliso ei nähnyt itsessään ongelmaa, enkä voi parantaa alkoholista.”

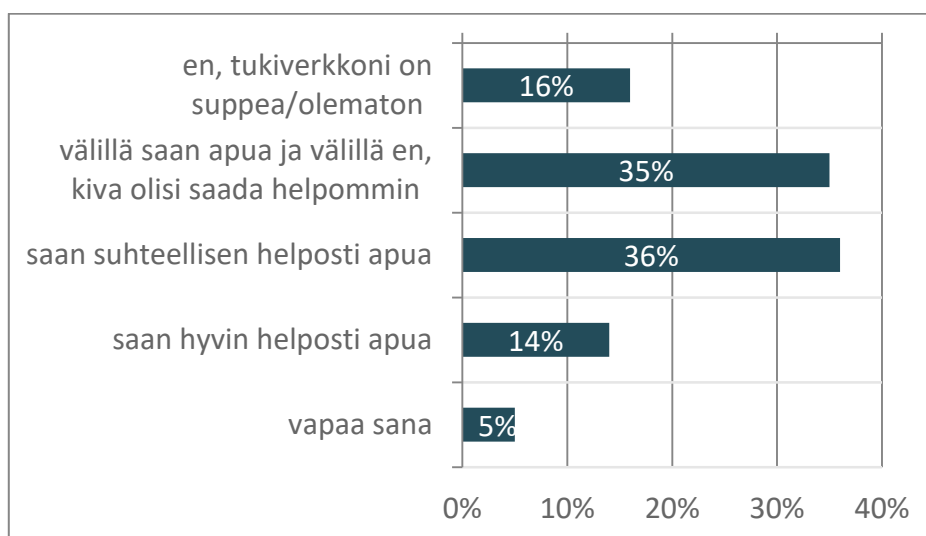
”Oon aina aatellut pärjääväni ite.”

”Olen käynyt yksin terapiassa, mies ei halua.”

”Jos mies ei halua puhu, sille ei kukaan voi mitään.”

”En tiennyt mistä hakea apua. Vasta myöhemmin sain avun seurakunnan perheasiainkeskuksesta.”

5.16 Tilasta irrottautuminen ja tukiverkko

Kuva 32. Työvoiman/ avun saamisen helppous tilalle

Tässä kysymyksessä kartoitettiin sitä, kuinka helposti yrittäjä pystyy irrottautumaan tilastaan, ja kokeeko hän että hänellä on riittävä tukiverkko. Kysymykseen vastasi 713 henkilöä. Tulokset kertovat positiivista viestiä siitä, että tilasta pystytään irrottautumaan suhteellisen helposti jos halutaan. Parisuhteen kannalta tilan ulkopuolella vietetty aika voi olla äärimmäisen tärkeää, tai ainakin töistä irrottautuminen yhdessä puolison kanssa. Toisaalta sinkuille on tärkeää päästä tapaamaan uusia ihmisiä tilan ulkopuolella. Harva puolisoehdokas kun kotipihaan asti tulee. 16 % vastaajista kertoo, että oma tukiverkko on kuitenkin suppea, tai ei muista syistä pääse irrottautumaan tilasta kovin helposti.

Vapaita kommentteja:

”En tarvitse.”

”Apteekkari lomittaa jos selvänä on.”

”Isovanhemmat hoitaa jos tarve on.”

”Joskus kynnyks pyytää, nousee liian korkeaksi.”

”En enkä halua, haluan olla kotona.”

”En kehtaa pyytää kun siihen suhtaudutaan nihkeästi ja itselle tulee huono omatunto. Koen etten voi olla tilalta pois ilman että jotain ongelmia ilmenee.”

”Lapsille saan hoitajan, tilalle en.”

”Kauhea järjestely, varsinkin nyt kun isovanhemmat heikentyneet kunnoltaan.”

”Eläimille saa hoitajan, lapsille ei.”

”Nyt lapset aikuisia, nyt vaan mennään kun huvittaa.”

”Entisenä tilanpitäjänä max vrk vapaat onnistu hyvin, pidemmistä sai haaveilla.”

”Rahalla saa ostettua vapaa-aikaa.”

”En ole saanut sellaista lomittajaa, joka tekisi kaikki työni. Tänä vuonna olen ollut navetassa joka ikinen päivä.”

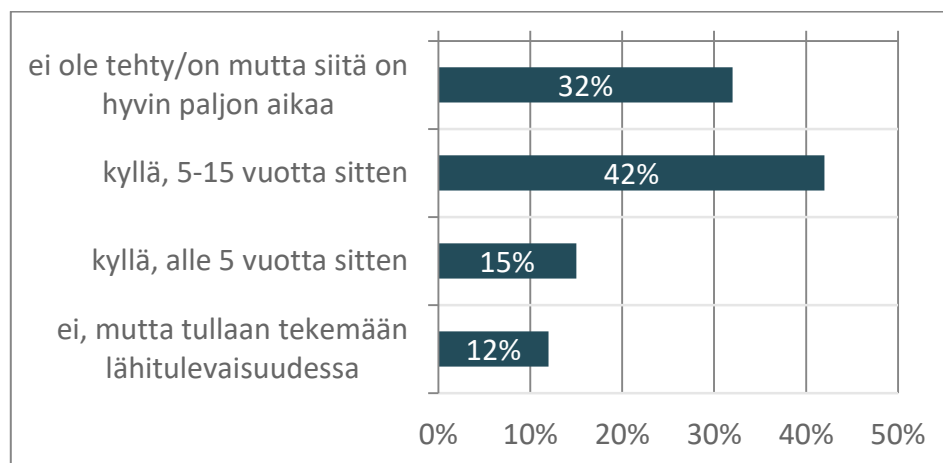
Useampi vastaaja valitti lomituksen puutetta tai toimimattomuutta.

5.17 Sukupolvenvaihdoksen vaikutus parisuhteeseen

Omistussuhteiden muuttuessa sukupolvenvaihdos on usein suuri mullistus tilallisille monella tapaa. Parisuhteen näkökulmasta sillä voi olla hyvin monenlaisia vaikutuksia, niin jatkajan kuin luopujankin parisuhteeseen. Jos esimerkiksi luopuja on koko elämänsä tottunut tekemään paljon töitä, voivat päivät yhtäkkiä tuntua pitkiltä ja omaan puolisoon tutustuminen voi alkaa ”alusta”, kun enää puoliso ei olekaan työtoveri. Toisaalta jatkajan elämään astuu yrittäjän vastuu ja paineet, toisaalta vapaus ja itsemääräämisoikeus töihin, millä voi olla niin hyviä kuin huonojakin vaikutuksia parisuhteeseen.

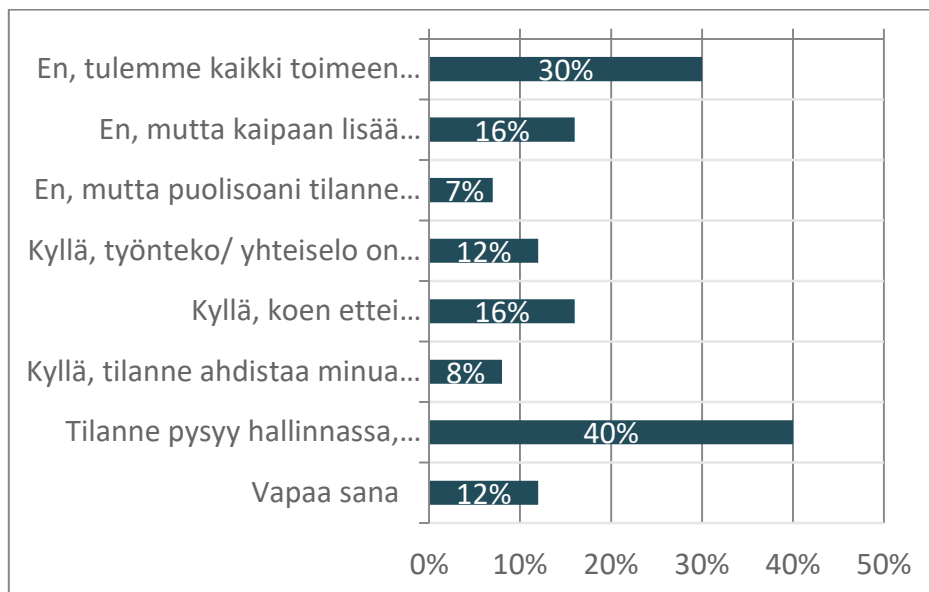
Mikäli tilalla edelleen asuu ja/ tai työskentelee useampi sukupolvi, voi se olla niin suuri rikkaus, kuin valtava haastekin. Haasteet liittyvät usein tilanteisiin, missä uuden ja vanhan sukupolven näkemykset ja tavat ovat törmäyskurssilla. Tällä on usein myös vaikutusta parisuhteeseen, ja tilanteeseen tuo oman lisämausteensa se, että useimmiten luopujat ovat jommankumman jatkajan vanhempia. Rikkautta taas voi olla juurikin se, että useampi sukupolvi asuu mahdollisesti lähekkäin, auttaa ja opettaa toisiaan. Apu on aina lähellä, puolin ja toisin, ja rakkaat läheiset asuvat yhdessä. Työtaakkaa myös mahdollisesti jaetaan useamman tekijän kesken.

Kaikista edellä mainituista syistä, kyselyssä kysyttiin myös sukupolvenvaihdoksesta.

Kuva 33. Onko tilalle tehty sukupolvenvaihdos

Kysymykseen vastasi 701 henkilöä. Hieman reilulla puolella tiloista spv on jo tehty, ja vajaalla puolella ei. 42 %:lla tiloista spv on tehty 5-15 vuotta sitten, joten uusi arki on jo asettunut uomiinsa. 15 % vastaajista kertoo tilan läpikäyneen SPV:n vasta ihan viime vuosina. Joka kolmas kertoo, ettei tilalle ole tehty vielä SPV:ta, tai siitä on reilusti aikaa (ei ilmeistä vaikutusta enää tilan arkeen).

Kuva 34. Yhdessä työskentelyn tuomat haasteet suhteelle (SPV)

Kysymyksessä 29 tiedusteltiin sitä, että jos tilalle on tehty spv, mutta tilalle on jäänyt uusi ja vanha pitäjä tekemään töitä/ asumaan yhdessä, niin tuoko se haasteita parisuhteelle. Kysymykseen vastasi 455 henkilöä.

40 % eli lähes puolet vastaajista kertoo tilanteen pysyvän hallinnassa, koska eivät asu samassa pihapiirissä. 30 % kokee tilanteen kaikin puolin hyväksi, mikä on erittäin ilahduttava tulos. Eli valtaosalle vastaajista kahden sukupolven yhteensovittaminen ei tuota ainakaan sellaisia ongelmia, että se vaikuttaisi negatiivisesti omaan parisuhteeseen.

Samaan aikaan kuitenkin 36 % vastaajista on valinnut vaihtoehdon, missä tilanne ahdistaa joko hieman, tai todella paljon. Kysymykseen oli mahdollista vastata useampi vaihtoehto, joten henkilö voi esimerkiksi kokea, että tilanne ahdistaa häntä, mutta välit pysyvät kunnossa, koska kotia ei tarvitse jakaa toisen perheen kanssa.

Vapaat kommentit aiheeseen liittyen:

”Alkuun oltiin anopin kanssa yhdessä ja kyllä oli haastavaa”

”Soppakattilan suunnittelu hankalaa kun syöjien määrä vaihtelee, mutta enemmän positiivinen ongelma että on ok välit appivanhempiin.”

”Silloin kun spv tehtiin, sekaantui vanha polvi kaikkeen todella häiritsevästi. Napakka puuttuminen kuitenkin auttoi ja aika on korjannut tulehdukselliset välit.”

”Autamme nuoria pyydettäessä, emme asu lähellä.”

”Edellinen sukupolvi ei ole auttanut meitä yhtään tilan töissä spv:n jälkeen, vaikka avulle olisi ollut tarvetta. Hyysäävät nyt muita sisaruksia ja asia surettaa minua kovin. Lapsia tulee kohdella tasapuolisesti.”

”En ole enää tilan töissä mukana mitenkään.”

”Asiat on aina saatu puhuttua läpi.”

”Nyt tilanne parempi, kun tehtiin selväksi ettei vanha isäntä päättä enää mitään.”

"Ennemmin appiukko oli mukana hommissa, hänestä oli paljon apua eikä se tuntunut minusta pahalta."

"Aivan perseestä tää kahden sukupolven loukku."

"Sukulaisten ehdoilla eläminen on rasittanut meidän elämäämme todella pitkään, mutta hiljattain tilanne on helpottunut luonnollisen poistuman kautta."

"Välillä toivoo että vanha väki ymmärtäisi siirtyä sivuun."

"Kummankaan vanhemmat ei puutu tilan asioihin. Auttavat pyydettyä."

"Emme ole missään tekemisissä."

"Eläkeläiset auttaa vain pyydettyä."

"Anoppi meillä työntekijänä. Iso apu, mutta vanhat tavat sitkeässä, joten vaikka kovin ymmärtäväinen ihminen, niin välillä myös suuri rasite."

"Aikanaan iso ongelma, mutta nyt appivanhemmat kuolleet. Asumme vuosia samassa talossa, toiset ylä- ja toiset alakerrassa."

"Asumme puolisoni sisarusten kanssa samassa talossa. Homma toimii ja kaikki hyväksyvät toisensa."

"Minua ei haittaa, mutta avokkia todellakin."

"Vanhasta isännästä on todella suuri apu."

"Ei hääri, työnteko loppui kun spv astui voimaan."

"Alkuun appivanhemmat puuttuivat kaikkeen ahdistavan paljon. Tilanne helpottui kun heistä tuli isovanhempia. Nyt tilanne on hyvä"

"Asumme samassa ja välit meni huonoksi. Nyt tilanne alkaa korjaantua. Ei pitäisi kenenkään jäädä samoihin nurkkiin asumaan vanhan väen kanssa."

"Tilanne parempi kun omat talot, vaikka sama pihapiiri."

"Tarvittaessa apu ok, mutta tilaa ja kunnioitusta täytyy olla ja antaa."

"Jatkajan sisarukset pitivät taloa edelleen kotinaan ja tulivat ja menivät niin kuin halusivat. Osaan on välit menneet nyt täysin."

"Olen eläkeläinen niin kuin puolisonikin, mutta edelleen tiukasti kiinni tilan töissä."

"Minä olin vain orja ilman palkkaa"

"Vanhemman sukupolven asuminen tilalla pitäisi kieltää lailla."

"Appivanhemmat asuivat samassa pihapiirissä, ja varsinkin appiukko paukkasi sisään heti aamusta. Yksityisyys kyllä kärsi. Paljon oli kyllä myös apua, kun lapset olivat pieniä."

"Emme asu enää samassa pihapiirissä, mutta edelleenkin appivanhemmat tulevat ilmoittamatta ja olettavat että ruokaa on heillekin, ja nukkumapaikka niin pitkäksi aikaa kun he haluavat."

"Myimme tilan ulkopuolisille. Käymme välillä "lomittamassa" ja vastavasti he auttavat meitä, esimerkiksi koiran hoidossa."

"Anopilla oli ollut miniänä hankalaa, muttei onneksi laittanut vahinkoa kiertämään."

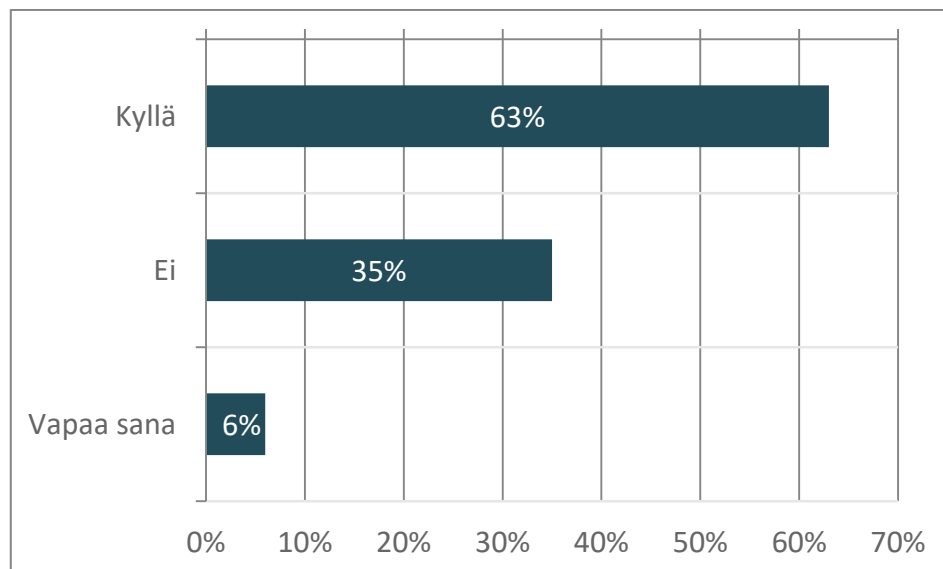
"Aluksi oli kamalaa, haukkumista yms, mutta helpotti kun muutimme erilleen."

"Omat haasteet aina on, mutta niistä on selvitty kohtalaisesti."

"Appivanhemmat kuolleet."

Mukaan mahtuu myös useita, jotka ovat ostaneet tilan ulkopuolisilta, joten edellinen tilanpitäjä ei ole enää millään tavoin mukana tilan toiminnassa.

5.18 Toisen huomioonottaminen

Kuva 35. Ottaako puoliso riittävästi tunteesi/mielipiteesi huomioon

Kysymykseen vastasi 694 henkilöä. Kysymyksen asettelu on tarkoituksenmukaisesti hyvin yksinkertainen, jotta vastaaja voi helposti miettiä, ottaako oma kumppani omat tarpeet ja tunteet huomioon riittävästi. Selvä enemmistö on sitä mieltä, että oma kumppani huomioi omat tunteet ja mielipiteet, mutta joka kolmas vastaajista taas kertoo, ettei näin ole. Avoimia vastauksia aiheeseen liittyen:

”Mielipiteet kyllä, muuten ei.”

”Työasioissa kyllä, muuten tunteeton ja etäinen.”

”Parisuhdeaikaa muutoin kuin työn ohessa pitää kerjätä.”

”Entinen puoliso muuttui alkoholisoitumisen myötä äärimmäisen narsistiseksi.”

”Kysy kyllä aina, mutta tekee niin kuin on mielessään päättänyt.”

”Joskus liikaakin. Saisi ilmaista omat mielipiteensä selvemmin.”

”Vaihtelevasti. Usein kyllä, mutta monessa asiassa ei.”

”Siltä väliltä. Hän ymmärtää täysin minua eikä itsekään allekirjoita vanhan sukupolven ajatelmia ja toimintatapoja, mutta konfliktien välttämiseksi vanhempiensa kanssa jättää usein ottamatta kantaa asioihin (eli ei aina huomioi riittävästi tunteitani ja mielipiteitäni).”

”Aika hyvin. Mutta sanoitan tarkasti, jos ja kun joku painaa mieltä/ minua ei huomioida.”

”Kyllä yleensä. Välillä sitten ”rautalangasta” väännetään että haloo ymmärsitkö!”

”Ei kysy, ei ole kiinnostunut mielipiteistäni.”

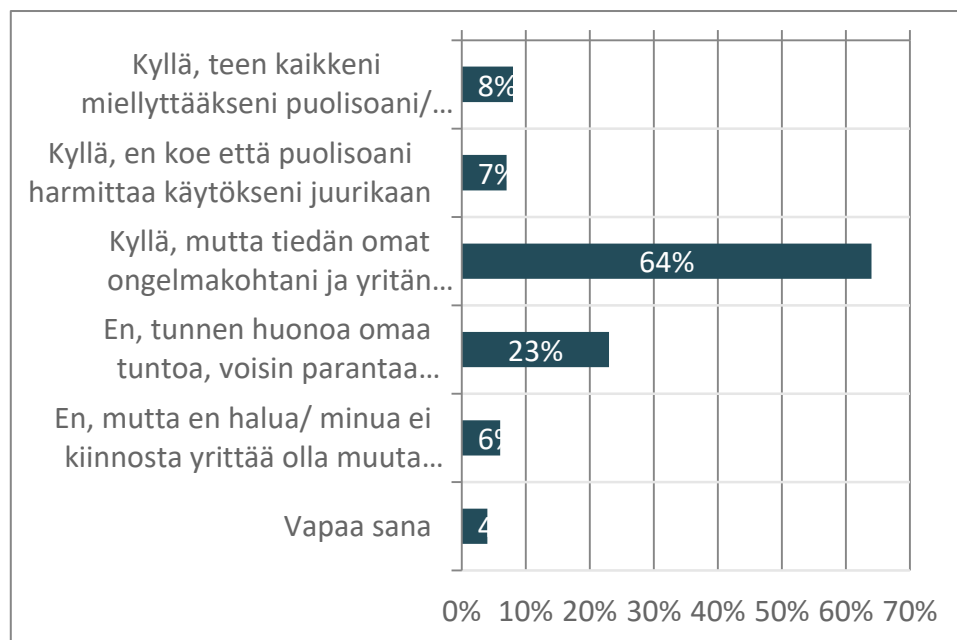
”Siksi olen tottunut piilottamaan tunteeni.”

”Vaihtelee suhteessa työmäärään. Peltotyöt aikaan ei.”

Vastauksissa toistui, että puolison huomioiminen on vaihtelevaa, ja hyvin riippuvainen kulloisestakin työn ja stressin määrästä.

5.19 Olenko itse hyvä puoliso?

Kuva 36. Olenko itse hyvä puoliso?

Kysymyksessä 31 kysyttiin vastaajan omaa arviota siitä, kokeeko tämä itse olevansa hyvä puoliso. Ehdottomasti valtaosa vastasi olevansa omasta mielestään hyvä puoliso, kuitenkin kokematta olevansa virheetön. Seuraavaksi eniten koettiin, että omassa käytöksessä olisi paljon parantamisen varaa, ja välillä podetaan huonoa omaa tuntoa asiasta. Noin 8% koki olevansa erittäin hyviä puolisoja, eikä koe tarvetta muuttaa omaa käytöstään.

Avoimia vastauksia:

”Panostaisin parisuhteeseen jos toinen kuuntelisi toiveitani.”

”Kyllä, mutta en halua olla muuta kuin olen. Eikä puolisonikaan halua että muutun.”

”Mutta aina ei voi olla täydellinen.”

”Kyllä, teen kaikkeni että puolisoni kokisi olevansa arvostettu, tärkeä ja rakas minulle.”

”Olen itsenäinen, enkä aio roikkua puolissossani. En aina kuuntele häntä, koska voin silloin paremmin.”

”Ei tarvitse miellyttää eikä pingottaa, kummankaan.”

”Koen olevani huono puoliso terveydellisten ongelmieni vuoksi.”

”Kyllä muuten, mutta seksiin minulla ei ole intoa/ energiaa.”

”Koen että en tee tarpeeksi kotitöitä, vaikka puolisoni ei koskaan siitä huomautta. Väsyneenä olen kiukkuinen ja koen riittämättömyyden tuntei-

ta, minulla on aina ollut huono itsetunto. Yritän kuitenkin kaikkeni että olisin miehelleni yhtä hyvä kuin hän on minulle.”

”Tiedän vikani. Pitkässä parisuhteessa elämme rakastavasti yhdessä yksilöinä.”

”En, en sano mitään ääneen, joten puolisoni ei tiedä mitä ajattelen.”

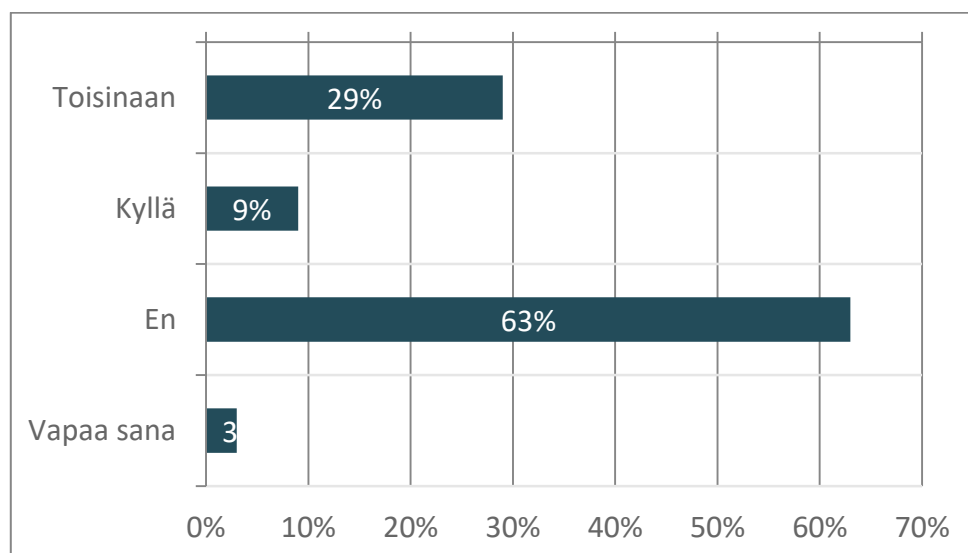
”Pienet lapset ja krooninen univaje saa mielen usein negatiiviseksi, jolloin tulee turhaan kiukuteltua puolisollekin.”

”En pysty antamaan puolisololleni tarpeeksi aikaa kun maatila ja lapsenlapset vie liikaa aikaa ja voimavaroja. Olen liian väsynyt ja nukun liian vähän.”

”Tein enemmän kuin jaksoin mutta ero tuli siitä huolimatta. Toiset ihmiset on täydellisiä, ainakin omasta mielestään.”

”Voisin käyttäytyä paremminkin.”

5.20 Ulkopuolisten tuomat paineet

Kuva 37. Ulkopuolisen paineen kokeminen parisuhteessa

Kysymyksessä 32 kysyttiin mahdollisia ulkopuolelta tulevia paineita siihen, että maalla pitäisi olla kiiltokuvamainen perhe-elämä ja parisuhde. Pääpiirteittäin näin ei asiaa koettu. Suurin osa vastaajista ei kokenut minäkäänlaista ulkopuolista painetta, tai ei ainakaan välittänyt siitä. Ne, jotka taas kokivat jonkinlaista ulkopuolista painetta, eivät nähneet, että se olisi heidän ammattiinsa sidoksissa.

Avoimia vastauksia:

”Raha kommentit ärsyttää, kun kaikki kyylivät ja kuvittelevat että elinkeinon harjoittajalla on rahaa millä mällätä”, ”vaikka ollaan korvia myöten veloissa ja että lapset voi olla mukana tilan töissä ja on jotenkin väärin viedä ne päiväkotiin ja maksaa täydet maksut siitä että lapset saa jotain sosiaalista ärsykettä eikä kasva ihan mettäläisiksi.”

”Ei kuulu muille, jokainen vastaa omasta onnestaan. Ulkopuolisten paineet ei paljon voi vaikuttaa.”

”En maanviljelyn takia, mutta muuten pidettävä kulisseeja yllä. Muka.”

- ”Olen ylpeä, etten ole lähtenyt ilman omaa tahtoa sille perinteiselle tielle, jossa maatilalla täytyy olla ”oikea” perhe.”
- ”En elä muille... meillä enemmän ongelma kateelliset kyläläiset.”
- ”Ei paineita siitä, mutta se ahdistaa ettei tästä kompleksista ole ulospääsyä. Ei voi vain erota koska sen jälkeen ei jäljelle jäisi mitään. Työ, koti ja perhe on kaikki samaa.”
- ”Ehkä nuorempana, en ole välittänyt enää aikoihin.”
- ”Leskeydyttyä on parisuhteeni kovasti muita kiinnostanut.”
- ”This is my life!!”
- ”Siitä tuli paineita monelta taholta, kun perhe ei kasvanut. Toisaalta meidän tilalla maatalous on jatkunut, kun todella monen muun tilan perilliset ovat valinneet toisin.”
- ”En viljelijänä mutta muuten elämässä kyllä.”
- ”Suurin osa ihmisistä luulee että töitä on vaan keväällä eli kylvöt ja syksyllä puinnit, muutoin voi hengata ja nostaa rahaa.”
- ”Koen ulkopuolista painetta siitä, että maanviljelijät ovat ilmastontuhoajia, sekä siitä kun rahat ei riitä ruokaan ja laskuihin, kun verottaja ja pankki vie kaikki rahat.”
- ”Ei kiinnosta muiden mielipide.”

5.21 Ohjeita parisuhteen hoitoon

Kysymys 33 oli avoin, ja siinä oli mahdollisuus antaa yksi parisuhdeneuvo tilaa pyörittävälle pariskunnalle.

Vastauksissa nousi kaksi ajatusta ylivoimaisesti ylitse muiden:

”Puhukaa, kaikesta.”

”Viettäkö yhdessä aikaa tilan ulkopuolella.”

Tämän tyyppisiä vastauksia oli arviolta 2/3 kaikista vastauksista. Kaikkiaan vastauksia tuli 514 kappaletta. Monissa kommentteissa sivuttiin muutakin kuin varsinaisesti parisuhdetta, mutta niitäkin vastauksia on koottu tähän alle.

Vastaajien kommentteja, joista moni oli mainittu useaan kertaan:

”Panostakaa omaan hyvinvointiinne.”

”Älä pyöritä tilaa kumppanisi kanssa tai jos pyörität, toinen omistaa toinen nostaa palkkaa.”

”Usko unelmiisi ja säästä itsesi liialta työltä.”

”Ole rehellinen itselle ja toisille.”

”Kehittäkö tilaa yhdessä niin että molempien intressit huomioidaan.”

”Puhukaa ja pussatkaa pellollakin.”

”Ikinä ei ole niin kiire, ettei kerkeä toista huomioimaan. Se joka ei uskalla ruveta työn viereen makaan, ei ole kunnon yrittäjä.”

”Vanhempi sukupolvi mahdollisimman kauas tilasta asumaan.”

”Muistakaa kertoa että rakastatte, myös niinä huonoina päivinä.”

”Älkää tehkö isoja investointeja (velkarahalla).”

”Pihtaaminen on kidutusta.”

”Kaikista pariskunnista ei ole työskentelemään yhdessä.”

- "Huolehtikaa molempien omasta ajasta ja harrastuksista. Arki maistuu paremmin kun on muutakin elämää."
- "Eläintiloilla varsinkin: silloin kun on lomaa niin se pidetään ja lähdetään pois kotoa!"
- "Ensin perhe, sitten työ. Jos suhde on huono, lähde pois."
- "Vältätkää suuruuden ihannointia, ja koittakaa tulla kohtuullisella työmäärällä toimeen. Täällä ollaan vaan kerran, nauttikaa vapaa-ajasta ja läheisistä ihmisistä."
- "Älkää antako kummankaan vanhempien jäädä asumaan tilalle."
- "Toista ei saa koskaan pitää itsestäänselvyytenä."
- "Älkää antako arjen erottaa toisianne."
- "Löydä onni arjesta. Monia asioita voi muuttaa ja jos ärsyttävää asiaa ei ole mahdollista muuttaa, muokkaa asennettasi sitä kohtaan."
- "Olkaa omia itsejä, ja ei tää oo niin vakavaa, huumoria elämään."
- "Tahtokaa rakastaa joka päivä."
- "Sen verta tarvii tietää toistensa töistä ja päivän kulusta, ettei tarvi kysyä mikä niissä tällä hetkellä vituttaa."
- "Mykkäkoulu on pahinta mitä voi toiselle tehdä henkisesti."
- "Älkää koskaan ruvetko maanviljelijöiksi, ei ole ihmisarvoista elämää."
- "Viestitelkää keskenänne missä päivänmittaan kuljettekin, se vahvistaa me-henkeä."
- "Pellot pakettiin ja normaali 8-16 töihin."
- "Pitäkää positiivisuuden teemaviikko, jolloin kerrotte kumppanille kerran päivässä jotain kivaa hänestä tai yhteiselämästänne."
- "Älkää ruvetko tilallisiksi. Juoskaa!"
- "Ottakaa toisenne huomioon vaikka olisi kuinka kiire."
- "Molempien on haluttava alusta asti olla tilalla töissä."
- "Parisuhde ei elä eikä kasva hoitamatta. Ottakaa aikaa toisillenne."
- "Kaikista asioista täytyy voida/saada puhua."
- "Hankkiutukaa eroon eläimistä."
- "Kaunis puhetyyli. Hänelle jonka pitäisi olla kaikista rakkain, hänelle pitää puhua kunnioittavasti ja ilkeilemättä. Eihän kaverillekaan puhuta rumasti."
- "Hellät hetket työn lomassa."
- "Käyttäkää lomituspalveluita ja lähtekää edes yhdeksi yöksi muualle tuulettumaan."
- "On helpompaa kun toinen on töissä muualla, ja auttaa kun ehtii ja tarvetta. Jos tila vaatii molemmat, niin selkeä työnjako."
- "Katsokaa peiliin, älkääkö syyttäkö puolisoa."
- "Arvostakaa ja kuunnelkaa puolison mielipiteitä tilanhoidossa."
- "Käsitelkää työasiat selkeästi työaikana, ei nukkumaan mennessä. Koti on rauhoittumista ja rentoutumista varten."
- "Puhukaa muustakin kun töistä ja lapsista."
- "Kuuntele. Pieni suu, isot korvat. Kiitä"
- "Pitäkää lomat. Väsyneenä kaikki kärjistyy."
- "Avioehto."

"Ensin parisuhde, sitten perhe, ja vasta sen jälkeen työ. Nykynaiset eivät jää kotiin odottelemaan jos mies on huhtikuun alusta lokakuulle kellon ympäri töissä. Yrittäjän päivään pitää mahtua muutakin kuin työ."
 "Olkaa tiimi. Ongelmat on keksitty vain ratkaistaviksi."
 "Omistus asiat kuntoon. Eron sattuessa toisen voitava jatkaa tilaa."
 "Yritä hyväksyä että työt välillä 24/7. Siitä on turha riidellä."
 "Yrittäkää luoda ympärille tukiverkko josta saa tarvittaessa apua."
 "Olkaa yksilöitä yhdessä. Huumori ja tuulettakaa peittoa tiheää."
 "Päiväpano piristää."
 "Istukaa välillä rappusille ja olkaa vaan. Pitäkää toisianne kädestä."
 "Tehkää testamentti kaiken varalta, ettei omistus ja päätöksenteko siirry alaikäisille lapsille ja siten maistraatille, jos toiselle sattuu jotain."
 "Osatkaa pyytää anteeksi."
 "Hae apua vaikka yksin jos puoliso ei suostu keskustelemaan asioista."
 "Omat sisarukset ja vanhemmat niin kauas ettei näköyhteyttä."
 "Elämä on paskakasa. Kun sitä jaksaa hämmentää ja levittää, niin siitä voi kasvaa hämmästyttävän upeita asioita."
 "Kysykää mitä toinen haluaa. Ei voi olla ajatustenlukija."
 "Arjen keskellä pienikin positiivinen huomionosoitus voimaannuttaa."
 "Tämä on elämäntapa, työ ja vapaa-aika, koti ja kesämökki. Kun sen hyväksyy, saattaa huomata että on onnellinen."
 "Keskustelkaa vanhan parin ja sukulaisten kanssa asiat selväksi jo ennen SPV:tä."
 "Ikinä koskaan ei saa perustaa yhtymänä olevaa tilaa."
 "Huolehdi että saat kerran päivässä toisen hymyilemään."
 "Muistakaa säännöllinen läheisyys ja seksi. Silloin puoliso pysyy muunakin kuin työkaverina ja suhde moniulotteisena."
 "Halatkaa toisianne vähintään 20s joka päivä."
 "Rakastakaa toisianne."
 "Elä jää roikkumaan ongelmiin. Syökää hyvin. Viekää joka aamu toiselle kahvi sänkyyn, kumpi kerkee eka, ja välillä päälle vaahdosta sydän."
 "Älä aloita tilanpitoa jos ei mahdollista palkata työntekijää, ilman sitä liian rankkaa ihmiselle ja parisuhteelle."
 "Ottakaa edellisen sukupolven apu. Jossain kohtaa ne kasvaa heinää ja silloin harmittaa."
 "Nauti hellyydestä, pussaa ja haluaa. Matkustele, nauti elämästä tässä ja nyt."
 "Rakenna parisuhteestasi peruskallio, johon voitte molemmat luottaa niin hyvinä kuin huonoina hetkinä."
 "Ei ole ohjeita. Vituiks mäni. Eropaperit vetämässä mutta helvetistäkö tästä velkatilalta pääsee."
 "Löydä puoliso joka oikeasti ymmärtää mitä maatalousyrittäminen vaatii"
 "Hankkikaa reilusti itsellenne salarakas."
 "Siinä missä koneita, myös parisuhdetta pitää huoltaa. Lapsia ja kotitöitä ei saa jättää kokonaan naisen harteille. Me pussaamme ja halaamme joka päivä, se auttaa vaikka päivä olisi ollut huono."
 "Älkää ottako miljoonavelkoja. Olette pankin, verottajan ja meijerin orjia."

”Puhu, pussaa, naura joka päivä. Arjen onni koostuu pienistä asioista.”

Lopuksi vielä kaksi kommenttia, jotka ansaitsevat erityismaininnan:

”Huomioikaa toisianne joka päivä. Maatilan tärkein investointi on parisuhde!”

”Hoitakaa ja vaalikaa parisuhdettanne, hyvä parisuhde on valtava voimavara, etenkin tässä työssä, johon ulkopuolelta kohdistuu niin valtavasti negatiivista arvostelua. Keskittykää olennaiseen, hyviin asioihin. Yhdessä olette enemmän. Rakastakaa ja arvostakaa itseänne ja kumppanianne, sillä lopulta se on tärkeintä, rakkaus.”

5.22 Vapaan sanan osuus

Kysymys 34 oli niin ikään avoin kysymys, johon vastaaja sai kirjoittaa vielä mitä tahansa, mitä tuli mieleen aiheesta maatalousyrittäjän parisuhde. Kommentin jätti 180 vastaajaa. Monet kommentit olivat hyvin samankaltaisia, kuin vastaukset kysymykseen 33, eli neuvoja parisuhteen huomiointiseksi. Tähän alle on poimittu sekalainen otos kaikista vastauksista:

”Meillä ei olisi parisuhdetta ellei olisi tätä yhteistä työtä.”

”Jos tilalla tekee töitä muutkin kuin te (kuten appivanhemmat), päätökset tekee omistaja, ei vanhukset.”

”Ei kannata heti antaa periksi, vastoinkäymiset vahvistaa.”

”Hankalaa löytää kumppania kun ei ole aikaa käydä treffeillä.”

”Tilaa jatkaville nuorille tulisi mahdollistaa tukea suhteeseen, koska se arki kun lyö vasten kasvoja, niin moni suhde on siihen kaatunut, etenkin jos toisella ei ole käsitystä siitä mitä tilalla työskentely pitkine päivineen on.”

”Rahahuolet, väsymys, median tuomat huonot uutiset maataloudesta. Niistä ei moni selviä.”

”Parisuhteen alussa kannattaa kertoa heti mitä maataloustyö on. Siltikin se tulee joskus puolisolle yllätyksenä ettei peltoa kynnettykään tunnissa.”

”Vanhempi sukupolvi voi olla rikkaus, mutta myös taakka. Riittävä välimatka, tai ainakin napanuoran katkaisu heihin, jotta nuorempien parisuhde voi perustua kahden ihmisen välille.”

”Monella tilanpidon lisäksi muuta yritystoimintaa sivuelinkeinona, mikä lisää paineita ja ajanpuutteen tiloilla. Maanviljelijät on ajettu ahdinkoon valtiovallan taholta. Tätä menoa suomesta loppuu maatalous. Surullista.”

”Omasta työstään saa sellaisen kun siitä tekee. Kiirettä on turha valittaa, vaan tehdä asialle jotain. Työmenetelmiä muutettava, jos kokee koko ajan kiirettä. Kiire ei saa olla syy parisuhdeongelmiin, koska kiire on itse aiheutettua.”

”Muitakin viljelijöitä on (vielä) ja melko samassa tilanteessa kaikki ovat.”

”Maanviljelijän puolison ymmärrettävä se, että kevät- ja syystyöt menevät kaiken edelle, myös parisuhteen. Mutta onhan siinä vielä kesät ja talvet yhteistä aikaa!”

”Myös työnteko voi olla yhteistä aikaa, ei aina tarvitse lähteä tilan ulkopuolelle viettämään laatuaikaa.”

”Seksiä voi harrastaa vapaammin kun monessa muussa (8-16) ammattissa!”

”Nykyinen suomalainen parisuhde ei avioliittoa kaipaa. Älkää missään nimessä laittako tilaa molempien nimiin. Toiselle vaan velat.”

”Kaukana normaalista.”

”Pitkässä suhteessa väkisinkin kyllästymisen ja riitelyn aikoja. Sen voi hyväksyä, se ei ole maailmanloppu, vaan vaikea vaihe. Harmi että näinä tinder aikoina mitättömät erimielisyydet johtavat turhiin eroihin. Avioehto kuntoon tai ei naimisiin.”

”Jos vapaaehtoisesti menee velkahelvettiin tekemään työtä 24/7, niin ei voi syyttää muuta kuin itseään. Siihen vielä omat ja appivanhemmat ja sukulaiset rähisemään, ja aviohelvetti on valmis!”

”Olisi kiva tulla kohdelluksi myös naisena, eikä vain emäntänä, äitinä ja kodinhoitajana.”

”Kun ikänsä tilalla asunut, ja kaupunkilainen aloittavat parisuhteen, törmäyksiä ja väärinkäsityksiä tulee varmasti. Puhumalla ja molemminpuolisella ymmärryksellä pääsee pitkälle, vaikka se vaatiikin pitkää pinnaa ja muutamia ärräpäitä aitan takana. Jokainen parisuhde vaatii hellyyttä, huolenpitoa ja luottamusta.”

”Koska teemme töitä yhdessä, saamme myös riidat riideltä jo arkena ja siksi lomalla meillä on aina kivaa. Lomailu pois kotoa on välttämätöntä, muuten ei jaksu.”

”Elämä maatalousyrittäjäpariskuntana on ainutlaatuista.”

”Jos ei kemiat pelaa työnteossa, ei kannata alkaa pyörittämään maatilaa yhdessä.”

”Oma sairauteni vaikuttaa jaksamiseen ja työnteokoon, mutta työt on silti tehtävä. Toivoisin puolisolta enemmän tukea ja vastaantulemista.”

”Maatalouden kannattavuuden parantuminen, parantaisi takuuvarmasti myös viljelijöiden parisuhteita.”

”Perheviljelmät pitäisi kieltää lailla. Vain suuria osakeyhtiöitä jotka tuottavat maitoa, lihaa ja viljaa tehokkaasti.”

”Oman alan puolisoa on vaikea löytää. Pitää vain sopeutua siihen mitä kerkeää tapaamaan.”

”Koen parisuhteeni ja perhe-elämäni olevan täydellistä minulle ja olen onnellinen. Tärkeintä ei ole maailman mammona, vaikka se elämistä kovin helpottaakin.”

”Maanviljelijän parisuhdetta on vaikea verrata muihin, koska töitä tehdään usein yhdessä ja vielä asutaankin työpaikalla. Siihen lisätään vielä päämääröivät sukulaiset. Olemme saaneet hyviä kokemuksia erilaisista viljelijöiden parisuhde- ja hyvinvointikursseista. Joskus luulin että niihin osallistutaan vasta kun on ongelmia, mutta ne tekevätkin parisuhteelle hyvää ja ennaltaehkäisevät ongelmia. Suoritammehan me muutenkin jatkuvasti kaikenlaisia tulityö, ruiskutus, ensiapu ym kurseja. Hyvä parisuhde on vaalimisen arvoinen.”

”Ajan ja rahan rajallisuus sekä iso työmäärä tuovat valtavat paineet.”

”Kaupunkilaisena maalle sopeutuminen oli hyvin vaikeaa. Ei puolison, vaan ympäriltä tulleen painostuksen ja vaatimusten vuoksi. Kaikkein

puuttuvat appivanhemmat tekivät parisuhde-elämästä helvettiä. Enää en lähtisi maatilallisen puolisoiksi.”

”Kaikissa suhteissa omat karikkonsa. Myrskyssä on vedettävä yhtä köyttä. Rakkaus lisääntyy rakastamalla, ei vähene.”

”Parisuhde- ja rahaongelmat heijastuu lapsiin, ja aiheuttaa heille omat ongelmansa.”

”Toivottavasti nuoremmat parit osaavat hakea apua ajoissa ja ratkoa ongelmat. Tässä vaiheessa ei ole enää väliä muulla kuin että saisi velat maksettua ja tilan pysymään pystyssä.”

”Omat lapset ja maitotilan pyörittäminen voi olla monelle mahdoton yhtälö. Lasten ja lehmien sairastelut ja ihan perusarki, jos lasta ei ole tarkoitus kasvattaa navetan hajussa, kuten ei meillä todellakaan. Tukiverkko asuu kaukana. Tästä syystä luovuimme lehmien pidosta. Nyt pohdimme muuttoa aivan muualle. Olemme avoinna mahdollisuuksille.”

”Oma rauha on minulle tärkeää, joten pieleen meni jo siinä vaiheessa kun vanhemmat jäi spv:n jälkeen asumaan samaan taloon. Vaikeuttanut myös puolison etsintää kun ei ole omaa kotia ja rauhaa, ja osin siksi olen jäänyt ilman puolisoa. Onneksi viihdyn yksin eikä parisuhde ole pakkomielle. Jokaisen pitäisi päästä elämään omaa elämäänsä, koskien myös pariskuntia joissa miniä joutuu silmätikuksi.”

”Varmaan suurin syy ongelmiin on tuottajahintojen lasku ja kustannusten kasvu. Lottovoitto olis ihana.”

”Naisilla usein kotihommissa se ”vika”, ettei miehen tekemä jälki ”riitä”, tai että mies tekee jonkun ”väärällä tavalla”. Tästä seuraa helposti se, ettei mies ”tee mitään”, josta nainen voi taas vetää herneet nenään. Miehellä riittää usein se, että nainen tekee tilan töitä omien kykyjensä mukaan, tyyliä ei oo niin väliä. Tietynlainen suurpiirteisyys on siis tarpeen puolin ja toisin.”

”Olin onnellinen vuosia, kunnes selvisi että miehelläni on suhde. Hän on usein vannonut lopettaneensa sen, mutta silti jatkanut näihin päiviin asti. Tunnen itseni vain sisäköksi, enkä pysty koskaan luottamaan mieheeni.”

”Maatilan pyörittämisessä on kyseessä koko elämä, mutta vaikeistakin tilanteista voi löytää ulospääsyn ja ratkaisun.”

”Eniten meidän parisuhdetta on rasittanut miehen sukulaiset. Vaikka myös mieheni haluaa enemmän yksityisyyttä, sukulaiset syyttävät kaikes ta aina minua.”

”Pitkässä suhteessa ne molempien terävimmät särvät kuluvat pois, mutta oma minuus ei saa olla kaupan.”

”Poikamiesten pitää lähteä kaupunkiin opiskelemaan, jotta on edes mahdollisuus löytää puoliso. Kotoa heitä ei haeta ja kaupungin ns vihreät naiset olis monelle maaseudun pojalle pelastus. Saattais jopa ajatusmaailma avautua.”

”24/7 koti ja työ on vaikeaa.”

”Puhu työasiat työaikana. Panosta vapaa-aikaan.”

”SPv:ssä kauppakirjaan kohta, että luopujat häipyvät kun nimet paperissa.”

”Yhteinen tila ja velka on taakka. Ei voi lähteä vaikka haluaisikin.”

”Tärkeä huolehtia että molemmille kertyy omaisuutta ja säästöjä, ei vain sille kumman kotitilalla eletään.”

”Sellaisen kumppanin kanssa, joka ei osaa vanhemmilleen rajoja laittaa, ei kannata perustaa perhettä.”

”Puolison oltava mukana tilan töissä, muuten ei tule mitään.”

”On harmillisen vähän 20-30 vuotiaita naisia jotka haluaisivat asua maalla, kumppanin löytäminen on todella vaikeaa!”

”Oma elämä on omaa elämää, ei kenenkään toisen omaa. Oman hyvinvoinnin vuoksi tulee itseään ja omaa elämää kunnioittaa.”

”Puhukaa. Välillä kannattaa vain harrastaa seksiä, vaikka toisen naama ärsyttäisikin.”

”Liian pitkään ei kannata venyttää jos voi suhteessa pahoin.”

”Täytyy oikeasti tykätä puolisoista, ei tätä touhua muuten jaksa.”

”Työterveyshuolto voisi tarjota jonkinlaista pariterapiaa. Kuitenkin parisuhde määrittää tässä työssä koko yritystoimintaa ja sen onnistumista.”

”Nykyään erotaan liian helposti. Me ollaan vaimon kanssa päätetty olla yhdessä vaikka välillä vituttaisikin. Ystävä neuvoi, ettei se vaihtamalla parane. Kaksi viikkoa voi olla kivaa, mutta sen jälkeen se on niin kuin entinenkin. Taitaa päteä myös toisinpäin.”

”Yksikään lomittaja ei korvaa tilallista. Vaikka kuinka koitat neuvoa, on lomalle lähtö hankalaa kun et koskaan tiedä pärjätäänkö siellä sitten.”

”Onnenonkijoita on paljon. Harvassa ovat enää sellaiset, jotka ilman takaa-ajatuksia haluavat tutustua tilalliseen.”

”Liikkukaa ja urheilkaa, tilan työt ei hoikistuta tai pidä kunnossa. Suurin osa tilallisista ylipainoisia ja huonokuntoisia, koska tilan töitä ei enää käsin tehdä. Siinä pääkin lepää kun lähtee yksin tai yhdessä lenkille tai salille. Ei aina tarvitse puhua, voi olla hiljaakin.”

”Olin vuosikymmeniä maidontuottajana. Lopulta paljastui miehen uskotomuus ja ero tuli. Nyt olen vapaa ja auttelen tilan jatkajia, kun tarvii.”

”Työt eivät saisi mennä aina kaiken edelle. En tiedä mitä siitä hyötyy, jos päätyy lopulta pitämään tilaa yksin?”

”Puolisoiden pitäisi olla toisilleen tarvittaessa se kantava voima silloin kun ei itse jaksa, se ihminen joka haluaa ja kertoo että kyllä tästä selvitään. Jos toinen vain huonontaa toisen oloa, ei homma pitkälle kannu.”

”Vaikka ollaan 24/7 yhdessä, voi toinen silti todellisuudessa olla todella yksin. Puhukaa tunteistanne ja tarpeistanne. Parisuhteen hoitoon ei tarvita hienoja hotelleja, onni voi olla arjessa, vaikka traktorissa yhdessä istuen.”

”Kaiken kiireen keskellä myös suru voi tuoda kuilua suhteeseen. Läheisen kuolema ja keskenmeno. Sairaslomaa ei saa koska suru ei ole sairaus. Puolison tuki on ollut korvaamaton, mutta naisena tämä tunteet ovat toista luokkaa. Koti viilenee ja ilmapiiri on synkkä. Tärkeä kysely. Kiitos.”

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Henkilökohtainen pohdinta

Viljelijäkyselyn toteuttaminen oli pitkä projekti, joka hautui päässäni kuukausitolkulla. Kyselyn rakentaminen oli hankalaa, koska aihe on niin laaja, että olisi ollut helppoa laajentaa kyselyä loputtomiin. Ongelmaksi muodostuikin pitää aihe tarpeeksi suppeana, ja kirjoittaa vain oleellisimmista asioista. Lopulliseen kyselyyn päätyi 34 kysymystä, enkä silti ollut täysin tyytyväinen lopputulokseen. Olisin halunnut lisätä kyselyyn vielä ainakin kymmenen kysymystä lisää, mutta vaarana oli, että liian pitkä kysely karkottaisi vastaajat. Kysely on tällaisenaankin ehkä normaalia pidempi opinnäytetyön kyselytutkimukseksi. Toisaalta, näin jälkikäteen ajateltuna, muutaman kysymyksen olisi voinut myös asetella toisin, tai jättää kokonaan pois. Vaikka luetutin ja tarkastutin kyselyn yli kymmenellä eriklaisella, ja eri sukupuolta olevalla ihmisellä, jos aikaa olisi ollut enemmän, paikallaan olisi ollut ehkä luetuttaa kysely vielä vaikka psykoterapeutti Pia Jaakkolalla. Mutta olisiko se silloin ollut enää tekijänsä näköinen?

Olisi ollut hienoa tavoittaa kyselyllä myös hieman iäkkäämmät vastaajat, mutta koska kysely julkaistiin vain sähköisenä, oli yhtälö hieman mahdoton. Vastaajien sukupuolijakauma oli myös odotetun lainen, enkä olisi voinut tehdä mitään toisin, että miehetkin olisivat innostuneet vastaamaan kyselyyn enemmän.

Kyselyn vastaanotto myös mietitytti. Ajattelin että joko kysely otettaisiin hyvin vastaan ja vastaajia olisi runsaasti, tai ihmiset kokisivat aiheen liian henkilökohtaiseksi, ja jättäisivät vastaamatta. Ensimmäisen vuorokauden aikana kyselyn julkistamisesta oli vastauksia tullut kuitenkin jo 250, joten tiesin vastausmäärän nousevan korkeaksi.

Opinnäytetyön rakenne kokonaisuudessaan oli minulla selvillä myös alusta lähtien. Ihmissuhteista nimenomaan maatiloilla on huonosti saatavilla mitään kirjallista materiaalia, joten pääpainon halusin siitakin syystä pitää viljelijäkyselyn läpikäynnissä. Koska halusin, että työ linkittyy nimenomaan viljelijöihin, en halunnut käsitellä parisuhdetta myöskään liian yleisellä tasolla. Lähteiden etsimisessä vastaan tuli myös sellainen ongelma, että lähes kaikki kirjallinen materiaali parisuhteista keskittyy ongelmiin ja niiden ratkaisuihin. Tämä olikin harmillista, ja osoitti ehkä sen, että mediassakin ehkä liikaakin jo keskitytään kaiken negatiivisen esille tuomiseen. En kuitenkaan halunnut, että opinnäytetyössä käsitellään vain eroja ja riitoja, vaan tuodaan esille myös hyvät asiat, joista ihmisten elämä kuitenkin suurimmaksi osaksi koostuu.

Olen tyytyväinen opinnäytetyön aineistoon, ja sen lopputulokseen. Suurin osuus, ja varmasti se antoisin, on viljelijäkysely avoimine vastauksi-

neen. Kyselyyn tuli valtava määrä avoimia vastauksia, mikä oli erittäin positiivinen yllätys. Monet vastaajat kertoivat hyvinkin avoimesti elämästään ja suhteistaan, ja niitä oli erittäin antoisaa, ja toisinaan myös liikuttavaa lukea. Vaikka olisin halunnut laittaa lopulliseen työhön sadoittain ihmisten aitoja kommentteja, ei se tietenkään ollut mahdollista jo työn pituuden rajaamiseksi. Lisäksi osa kommenteista olisi kenties paljastanut liikaa kirjoittajastaan, ja oli pakko ajatella vastaajan yksityisyyttä. Osan näistäkin kommenteista liitin kuitenkin mukaan, mutta hieman muokattuna ja/tai tiivistettynä.

Olen erittäin kiitollinen kaikille kyselyyn vastanneille, ja koen että opinäytetyön aihe oli erittäin tärkeä. Erilainen, mutta tärkeä.

6.2 Johtopäätökset aiheesta

Mikäli mediaa, ja yleistä keskustelua on uskomisen, maatilayrittäminen ei ole nykypäivän Suomessa helppoa. Ja koska yrittäjäyys on monesti ympäri-vuorokautista työtä, vaikuttaa se väkisinkin myös parisuhteeseen tai puolison etsimiseen. Voisikin ehkä kuvitella, että tämä sama, hieman ehkä surullinen ennakkokäsitys, olisi välittynyt kyselyn vastauksista, mutta näin ei mielestäni käynyt.

Tilakoot kasvavat vuosi vuodelta, niin kasvinviljely- kuin eläintiloillakin, mikä tarkoittaa lisääntyviä investointeja, ja sitä kautta paineita yrittäjälle pitää kaikki langat käsissä. Nykypäivänä maatalousyrittäminenkin kun on hyvin pitkälle, hyvän talousosaamisen hallitsemista. Työmääräkin voi lisääntyä, mutta toisaalta monella tilalla panostetaan parempaan kalustoon, joilla tehdä työt tehokkaammin ja nopeammin. Jos tilan budjetti antaa myöden, avuksi voidaan palkata myös työntekijä.

Kyselyssä selvitettiin tilan kokoa, eläinmäärää ja peltopinta-alaa, jotta saisi paremman käsityksen tilan työmäärästä. Tilan tarkempiin tietoihin ei kuitenkaan syvennytty, koska se olisi mennyt hieman aiheen ohi. Vastauksista saa kuitenkin käsityksen, että suurimmalla osalla vastaajista oli kohtuullisen kokoinen, 50-100 hehtaarin tila. Eläintilallisia, erityisesti maitotilallisia, oli vastaajista paljon. Eläintilalla töitä on aina kohtalaisen paljon, vuodenajasta riippumatta, ja se on paljon sitovampaa kuin pelkän kasvinviljelytilan pitäminen.

Tilakoosta ja eläinmäärästä riippumatta vastauksissa oli suurimmaksi osaksi hyvin positiivinen sävy. Pienien ja suurien tilojen viljelijät kokivat siis parisuhteen onnellisuuden, ja oman onnellisuutensa hyvin samalla tavalla. Työn kuormittavuus ei siis näkynyt ainakaan tämän kyselyn vastauksissa.

Tilallisilla on hyvin pitkiä parisuhteita, ja moni on edelleen yhdessä nuoruuden rakkautensa kanssa. Vastauksista paistaa läpi se ajatus, että ero ei

ole se ensimmäinen vaihtoehto, vaan parisuhdetta tulee vaalia, ja pitää osata sietää myös omaa ja toisen epätäydellisyyttä. Toisaalta, myös huonosta parisuhteesta osataan lähteä, ja moni kertoikin todellisen onnen löytyneen vasta toisella yrittämällä.

Monen sukupolven yhteistyö ja yhteisasuminen, koettiin kautta linjan haastavaksi. Vastaukset aiheeseen liittyen olivat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta negatiivisia. Sukupolvenvaihdoksen yhteydessä vanhemman sukupolven ja sukulaisten muuttoa pois tilalta, sekä heidän irtaantumistaan tilasta, suositeltiin vahvasti. Tämä oli monella selvästi ainoa rasite parisuhteelle, pariskunnan välien muuten ollen kunnossa.

Maatilayrittäjän parisuhde toimii kyselyn perusteella parhaiten silloin, kun parisuhteen molemmilla osapuolilla on käsitys siitä, mitä tilan pitäminen on, ja millaisia uhrauksia se mahdollisesti toisinaan vaatii. Vaikkeivät molemmat olisikaan tilalla töissä, tilaa kehitetään silti yhdessä, ja tärkeät päätökset tehdään yhdessä. Puolison huomioonottaminen onkin tärkeää, niin töissä kuin kotona. Ja töiden vastapainoksi on oltava mukava kahdenkeskistä aikaa, mieluiten tilan ulkopuolella.

On tärkeää, että suhteessa voi olla oma itsensä, ja voi luottaa kumppaniinsa. Ja vaikkei toinen olisikaan niin taitava maataloustöissä, puoliso arvostaa hyvää asennetta, heittäytymiskykyä, ja että osoittaa silti kiinnostustaan toisen työtä kohtaan.

Keskusteluyhteyden löytäminen on tärkeää. Sitä voi harjoitella, jos omista tunteistaan ja mielipiteistä puhuminen ei heti tunnu luontevalta. Monella suhde syveneekin, ja paranee entisestään, vasta vuosien myötä. Tässä korostuu luottamuksen merkitys. Kun luotat kumppaniin, uskallat puhua myös niistä vaikeammistakin asioista, ja luotat että hän on siinä silti huomennakin.

Maatalousyrittäjien parisuhteissa ongelmia tuovat enimmäkseen ulkoiset tekijät, kuten jo aiemmin on mainittu. Itse suhde, siellä kaikkien töiden, lasten ja kiireiden keskellä, pitäisi kuitenkin muistaa nostaa välillä kaiken yläpuolelle.

Koska tärkein on rakkaus.

LÄHTEET

Luke. (n.d.). Tilastotietokanta. Maatilojen lukumäärä alueittain 1995-2012. Haettu 20.11.2019 osoitteesta http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_02%20Rakenne_02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/05a_Maatilojen_lkm_alueittain_1995_2012.px/table/tableViewLayout1/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

Maaseudun tulevaisuus. (2016). Uupuminen pakotti avioeroon ja luopumaan maatilasta. 8.11.2016. Haettu 13.12.2019 osoitteesta <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/i ihmiset-kulttuuri/uupuminen-pakotti-avioeroon-ja-luopumaan-maatilasta-onnellisesti-alkaneella-tarinalla-ei-aina-ole-t%C3%A4ydellist%C3%A4-loppua-1.167491>

Maaseudun tulevaisuus. (2020). Lihan ja maidon tuotanto vähenevät tänä vuonna- tuottajahintoihin ennustetaan pieniä muutoksia. 8.1.2020. Haettu 20.1.2020 osoitteesta <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/artikkeli-1.783245>

MTK Pohjois-Karjala, (2018). Vipuvoimaa viljelijälle hanke 1.3.2017 alkaen. 4.4.2018. Haettu 11.12.2019 osoitteesta https://www.proagria.fi/sites/default/files/attachment/4.4.2018_lahtolauka-us_kasvukauteen_2018_vipuvoimaa_viljelijalle_maija_kakriainen_mtk.pdf

MTK Pirkanmaa. (n.d.). Voimaa Farmarille. Haettu 29.1.2020 osoitteesta Mela (2020), Välitä viljelijästä. Päivitetty 16.1.2020. Haettu 20.1.2020 osoitteesta <https://www.mela.fi/maatalousyrittajat/valita-viljelijasta/>

Parisuhdetalo. (n.d.) Parisuhteen palikat. Ev.lut. seurakunta. Haettu 28.1.2020 osoitteesta <https://www.parisuhteenpalikat.fi/>

Perhetuki Jaakkolan verkkosivut (n.d.) Haettu 22.1.2020 osoitteesta <http://www.perhetuki.fi/>

Päivänlehti (2019) Rinteen hallituksen budjetti rakentuu. 18.9.2019. Haettu 24.1.2020 osoitteesta <https://www.paivanlehti.fi/nain-antti-rinteen-hallituksen-budjetti-rakentuu-bensaveronousee-havittajiin-rahaa-aktiivimallin-leikkuroi poistetaan/>

Säästöpankki. (n.d.). Avioehto. Haettu 28.1.2020 osoitteesta <https://www.saastopankki.fi/fi-fi/lakipalvelut/avioehto>

Tilastokeskus 1. (2018). Äidit tilastoissa. Haettu 28.1.2020 osoitteesta <http://www.stat.fi/tup/tilastokirjasto/aidit-tilastoissa-2019.html>

Tilastokeskus 2. (2018). Avioituvuuden aleneminen kiihtyi. Haettu 28.1.2020 osoitteesta https://www.stat.fi/til/ssaaty/2018/02/ssaaty_2018_02_2019-11-14_tie_001_fi.html

Tukihenkilötoiminta (n.d.). Maaseudun tukihenkilötoiminta. Haettu 20.1.2020 osoitteesta <https://tukihenkilo.fi/tukihenkiloverkko/tukihenkilotoiminta/>

Wikipedia 1 (n.d.). Länsi-Suomen lääni. Haettu 29.11.2019 osoitteesta https://fi.wikipedia.org/wiki/L%C3%A4nsi-Suomen_l%C3%A4%C3%A4ni

Wikipedia 2 (n.d.). Lounais-Suomen aluehallintovirasto. Haettu 29.11.2019 osoitteesta https://fi.wikipedia.org/wiki/Lounais-Suomen_aluehallintovirasto

Wikipedia, maakunnat (n.d.). Suomen maakunnat. Haettu 12.12.2019 osoitteesta https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_mmaakunnat

Wikipedia, läänit (n.d.). Suomen läänit. Haettu 1.12.2019 osoitteesta https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_l%C3%A4%C3%A4nit

Väestöliitto 1. (n.d.). Toimiva parisuhde. Haettu 28.1.2020 osoitteesta https://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhdeesta/toimiva_pari_suhde/

Väestöliitto 2. (n.d.). Parisuhteen vaikutus terveyteen. Haettu 20.11.2019 osoitteesta https://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhdeesta/toimiva_pari_suhde/parisuhde_vaiutus_terveyteen/

Väestöliitto 3. (n.d.). Kahden aikuisen liitto. Haettu 28.1.2020 osoitteesta https://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhdeesta/toimiva_pari_suhde/kahden_aikuisen_liitto/

Välitä viljelijästä treffit (2019). Välitä viljelijästä treffit sidosryhmille, järjestettiin Hausjärven Hikiällä keväällä 2019

Yle. (2013). Avioero voi olla kohtalokas maatilalle. 19.11.2013. Haettu 20.12.2019 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-6934833>

Yle uutiset. (2018). Suurperheen ja yhteisen tilan pyörittäminen ajoi viljelijäparin 10 vuodeksi mykkäkouluun – sitten tuli eräs viikonloppu, jonka

ansioista he saavat taas toisensa hymyilemään. 30.10.2018. Haettu
15.12.2019 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-10475556>

HAASTATTELUT

Jaakkola, P. (2019). Psykoterapeutti, Tmi Perhetuki Jaakkola. Haastattelu
2.11.2019 ja 28.1.2020

Viljelijä kysely

Poutapäiviä ja pakkasaamuja- Maatalousyrittäjän parisuhde

Tervetuloa vastaamaan kyselyyn ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyötä varten. Kyselyyn vastaaminen vie aikaa noin 10-15min. Mikään kysymys ei ole pakollinen, joten voit jättää vastaamatta yksittäiseen kysymykseen, jos koet ettei se koske sinua tai et halua vastata siihen. Voit kirjoittaa "Vapaa sana"- tekstilaatikoihin omia ajatukiasi kysymykseen liittyen. Useimpiin kysymyksiin on mahdollista laittaa useampi vastausvaihtoehto. Kyselyyn vastaaminen on TÄYSIN anonyymia. Vastauksesi tallentuu vasta kun olet painanut kyselyn lopussa olevaa "Lähetä" painiketta.

Kyselyn tuloksia tullaan hyödyntämään opinnäytetyössä viljelijöiden parisuhteista. Valmis opinnäytetyö tullaan julkaisemaan keväällä 2020 osoitteessa www.theseus.fi. Opinnäytetyön julkaisee Hämeen Ammattikorkeakoulu, ja työn tilaajana toimii Maa-seutupalveluyksikkö Häme. Opinnäytetyön toteutuksesta vastaa Agrologiopiskelija Satu Heinemaa.

Kiitos että käytät hetken aikaasi tärkeän asian puolesta!

1. Ikäsi

18-25

26-35

36-45

46-55

56-65

66+

2. Sukupuoli

Mies

Nainen

Muu/ en halua vastata

3. Asuinpaikka

Etelä-Suomi

Itä-Suomi

Lounais-Suomi

Länsi-Suomi

Pohjois-Suomi

Muu / en halua kertoa

4. Roolisi tilalla

Tilan päävastuullinen omistaja ja viljelijä, pääasiallinen tulo tilasta ja sen sivuelinkeinoista

Tilan päävastuullinen omistaja ja viljelijä, pääasiallinen tulo ulkopuolisista palkkatöistä

Isännän/ Emännän puoliso, itsekin töissä tilalla

Isännän/ Emännän puoliso, töissä tilan ulkopuolella

Entinen tilanpitäjä/ eläkkeellä
Muu, mikä?

Liite 1/2

5. Tilan (sinun) tulonlähteet ja tuotantosuunta (voit valita useamman vaihtoehdon)

Kasvintuotanto/ Erikoiskasvintuotanto

Maidontuotanto

Lihakarjatalous/ Emolehmätila

Lammastalous

Sikatalous

Broilerintuotanto/ Munintakanala

Metsätalous

Urakointi

Tilatuotteiden suoramyynti

Hevostalous

Matkailutoiminta

Elämyspalvelut

Ratsastuspalveluiden tuottaminen

Puutarhatalous

Kokoaikatyö muualla

Osa-aikatyö muualla

Muu yritys maatilan lisäksi

Muu

6. Tilan viljelyssä olevat pellot

alle 10 hehtaaria

10-50 hehtaaria

51-100 hehtaaria

101-200 hehtaaria

201-300 hehtaaria

yli 300 hehtaaria

7. Jos kyseessä on eläintila, eläinten lukumäärä:

Alle 20 eläintä

20-50

51-100

101-150

151-250

251-400

Yli 400 eläintä

Mitä eläimiä tilalla on?

8. Mistä on mielestäsi helpoin löytää kumppaniehdokkaita? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

kaverin/ tuttavien kautta

netistä

työpaikalta/ työn kautta

baarista/ yökerhosta

tapahtumista/ kokouksista/ messuilta
"kaupan kassalta", uskon sattumaan

Liite 1/3

harrastuksen kautta
muualta, mistä?

9. Parisuhde tilanteesi tällä hetkellä? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

sinkku
tapailen
seurustelen
avo/avioliitossa
eronnut
leski
muu

10. Missä olet tavannut nykyisen/ entisen puolisoasi? (voit valita useamman vaihtoehdon)

kaverin/ tutun kautta
netissä
työpaikalla/ työn kautta
baarissa/ yökerhossa
tapahtumassa/ kokouksessa/ messuilla tms
"kaupan kassalla" eli sattumalta
harrastuksen kautta
Muualla, missä?

11. Jos olet nyt parisuhteessa, kuinka kauan nykyinen suhde on kestänyt?

alle vuoden
1-5 vuotta
5-10 vuotta
10-20 vuotta
yli 20 vuotta

12. Jos elämäsi kaikki parisuhteet otetaan huomioon, mikä on ollut pisin parisuhteesi?

en ole koskaan seurustellut
alle vuoden
1-5 vuotta
5-10 vuotta
10-20 vuotta
yli 20 vuotta
Vapaa sana:

13. Mikäli olet tällä hetkellä sinkku, kaipaako parisuhdetta?

Kyllä
En
Välillä

14. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "En", miksi haluat olla sinkku? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

viihdyn yksin

Liite 1/4

huonot kokemukset aiemmista suhteista
 kiintyminen pelottaa, en halua satuttaa itseäni
 elämä on helpompaa yksin, saan tehdä mitä haluan
 en usko että kukaan haluaa olla kanssani, että kelpaan kenellekkään
 Muu, mikä?

15. Jos olet tällä hetkellä parisuhteessa, kuinka hyvänä pidät parisuhdettasi kokonaisuutena?

parisuhteeni on huono, kärsin siitä
 parisuhteeni ei ole kovin häävi
 parisuhteeni ei ole huono, muttei niin hyväkään
 olen melko onnellinen puolisoni kanssa
 olen hyvin onnellinen puolisoni kanssa
 Vapaa sana

16. Jos KAIKKI elämäsi osa-alueet otetaan huomioon, kuinka onnellinen olet tällä hetkellä?

voin huonosti/ olen todella surullinen/ stressaantunut/ masentunut
 en ole kovin onnellinen
 en osaa sanoa
 olen melko tyytyväinen ja onnellinen
 olen hyvin tyytyväinen ja onnellinen
 Vapaa sana

17. Onko sinulla lapsia?

kyllä, nykyisen puolisoni kanssa
 kyllä, entisen puolisoni kanssa
 kyllä, entisen ja nykyisen puolisoni kanssa
 ei, mutta puolisolllani on
 ei, mutta haluaisin
 ei, enkä halua
 vapaa sana

18. Millainen on ihannekumppanisi? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

rehellinen ja luotettava
 turvallinen
 rauhallinen
 räväkkä, temperamenttinen
 hauska, huumori on elämän suola
 hyvä keskustelija ja kuuntelija
 hyvin toimeentuleva
 urheilullinen
 pitää itsestään huolta
 hyvännäköinen

tykkää maataloustöistä/ osallistuu tilan töihin
taitava käsistään, korjaa ja valmistaa itse asioita
kiinnostunut samoista asioista kuin minä

Liite 1/5

eläinrakas, tottunut eläimiin
puolisolla on omia harrastuksia
taiteellinen, kiinnostunut kulttuurista
iloinen, sosiaalinen ja ulospäinsuuntautunut
viihtyy parhaiten kotona
pitää matkustelusta
hyvä ruuanlaittaja
taitava maataloustöissä
vapaa sana

19. Kuinka hyvin nykyinen/ entinen puolisesi vastaa ihannekumppaniasi?

ei lainkaan
melko vähän
riittävästi
melko hyvin
erittäin paljon

20. Jos sinulla on kokemusta pitkstä parisuhteesta (esim yli 3 vuotta), mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät asiat kestävän parisuhteen takaamiseksi (valitse muutama)

puoliso on paras ystäväni
luottamus
rehellisyys, avoimuus
keskustelutaidot, mitään ei jätetä puhumatta
nukkumaan ei mennä riidoissa
yhdessä on hauskaa
yhteiset mielenkiinnon kohteet/ kiinnostus maatalouteen
ulkoinen viehätysvoima
läheisyys
seksi
toisen huomioonottaminen
oma epätäydellisyyden myöntäminen/ hyväksyminen
ei etsi vikaa aina toisesta
molemmat tekevät töitä tilalla/ tilan eteen
kahdenkeskeinen aika
perheen kesken vietetty aika
puolisoni hyväksyy sukulaiseni
puoliso hyväksyy ystäväni
puolisoni hyväksyy sukulaiseni ja ystäväni
me-henki, yhteen hiileen puhaltaminen niin töissä kuin kotona
vapaa sana

21. Jos olet parisuhteessa, mitkä ovat suhteenne mahdollisia ongelmakohtia?

olemme melko erilaisia luonteeltamme ja tavoiltamme
riittämätön kommunikointi, keskustelu ei onnistu, toinen ei ymmärrä

yhteisen ajan puute
 näkemyserot, erilaiset kasvatuseriaatteet
 jatkuva riitely

Liite 1/6

henkinen tai fyysinen väkivalta
 liiallinen päihteiden käyttö
 toista ei kiinnosta tilan työt/ asiat ollenkaan
 kiire
 stressi, väsymys
 rahahuolet/ raha-asiat
 läheisyyden ja seksin puute
 kolmannet osapuolet
 asuminen appivanhempien läheisyydessä
 sukulaisten puuttuminen elämäämme
 valtava työmäärä
 kyllästyminen
 mielenterveysongelmat
 puolisoni ei panosta suhteeseen riittävästi
 luottamuksen puute
 puolisoni ei ole mielestäni ulkoisesti komea/ viehättävä
 muu/ vapaa sana

22. Jos olet eronnut, mitkä asiat johtivat eroon? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

kasvoimme erillemme, ei erityistä syytä
 yhteisen ajan puute
 olimme liian erilaisia/ liian suuret näkemyserot
 jatkuva riitely
 henkinen tai fyysinen väkivalta
 liiallinen päihteiden käyttö
 toista ei kiinnostanut tilan työt/ asiat ollenkaan
 kiire
 stressi/ väsymys
 rahahuolet/ raha-asiat
 läheisyyden ja seksin puute, seksi ei tyydyttänyt minua
 kolmannet osapuolet
 asuminen appivanhempien/ sukulaisten läheisyydessä
 valtava työmäärä
 en tiedä, en saanut koskaan kunnon selitystä
 kyllästyminen, halusin jotain uutta
 mielenterveysongelmat
 toinen ei pitänyt huolta omasta ulkonäöstään ja/tai itsestään
 muu, vapaa sana

23. Mitä erityisiä haasteita maatilan pyörittäminen tuo parisuhteeseen? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

kiire
 stressi, väsymys
 yhteisen ajan puute

ympäripyöreät päivät
 raha-asiat
 olemme täysin kiinni tilassa, ei pääse irtautumaan töistä

Liite 1/7

toinen ei ole mukana tilan töissä
 olemme 24/7 yhdessä niin pinna kiristyy väkisinkin
 sukulaisten asuminen samassa pihapiirissä/ lähellä
 muuta, vapaa sana

24. Tiedätkö mistä saa tarvittaessa ulkopuolista apua, parisuhteen mahdollisten ongelmien ratkaisemiseksi?

kyllä
 en

25. Oletko koskaan hakenut ulkopuolista apua, parisuhteen mahdollisten ongelmien ratkaisemiseksi?

kyllä, ja koin että siitä oli apua
 kyllä, mutta en kokenut että siitä oli mitään apua
 olisin halunnut mutta puolisoni ei
 en ammattiapua, mutta sukulaiset/ ystävät auttoivat tilanteen yli
 en ole, ratkon itse ongelmani
 Vapaa sana

26. Jos ulkopuoliselle ammattiaavulle olisi joskus mahdollisesti ollut tarvetta, mutta et ole sitä silti hakenut, miksi? (Voit valita useamman)

en usko että kukaan voi auttaa ongelmistani/ ongelmistamme
 en halua maksaa avusta, ei ole varaa sellaiseen
 en halua että kukaan ulkopuolinen tietää elämästäni mitään
 pelkään että naapurit/ kyläläiset yms saavat kuulla ongelmistamme
 häpeän ongelmiani, pelottaa puhua täysin vieraalle ihmiselle
 en vain ole jaksanut nähdä vaivaa asian eteen
 mielikuvani prosessista on raskas, negatiivinen
 muu syy

27. Saatko tilallesi tuuraajan/ lapsille ja lemmikeille hoitajan helposti, jos haluat käydä esim treffeillä tai lähteä reissuun puolisoasi kanssa?

en, tukiverkkoni on suppea/olematon
 välillä saan apua ja välillä en, kiva olisi saada helpommin
 saan suhteellisen helposti apua
 saan hyvin helposti apua
 vapaa sana

28. Onko tilalla tehty SPV (sukupolvenvaihdos)?

ei ole tehty/on mutta siitä on hyvin paljon aikaa
 kyllä, 5-15 vuotta sitten
 kyllä, alle 5 vuotta sitten
 ei, mutta tullaan tekemään lähitulevaisuudessa

29. Jos tilallasi on tehty SPV, mutta töissä/ tilalla häärii edelleen useampi sukupolvi, koetko sen rasitteena parisuhteellesi? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

En, tulemme kaikki toimeen ja hommat sujuvat

En, mutta kaipaen lisää yksityisyyttä toisinaan

Liite 1/8

En, mutta puolisoani tilanne hieman ahdistaa

Kyllä, työnteko/ yhteiselo on haastavaa

Kyllä, koen ettei yksityisyyttäni ja mielipiteitäni kunnioiteta

Kyllä, tilanne ahdistaa minua todella paljon

Tilanne pysyy hallinnassa, koska emme asu samassa pihapiirissä

Vapaa sana

30. Ottaako puolisoasi mielestäsi tarpeesi tunteesi ja mielipiteesi huomioon?

Kyllä

Ei

Vapaa sana

31. Jos olet täysin rehellinen, koetko itse olevasi hyvä puoliso? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

Kyllä, teen kaikkeni miellyttääkseni puolisoani/ puolisoni eteen

Kyllä, en koe että puolisoani harmittaa käytökseni juurikaan

Kyllä, mutta tiedän omat ongelmakohtani ja yritän parantaa niitä

En, tunnen huonoa omaa tuntoa, voisin parantaa käytöstäni koska välitän kumppanistani

En, mutta en halua/ minua ei kiinnosta yrittää olla muuta kuin olen

Vapaa sana

32. Koetko ulkopuolista painetta (sukulaiset, naapurit, kyläläiset, yhteiskunta) siihen, että sinulla tulisi olla onnellinen ja idyllinen parisuhde ja perhe-elämä, koska olet maanviljelijä/ viljelijän puoliso?

Toisinaan

Kyllä

En

Vapaa sana

33. Jos saisit antaa yhden parisuhdeneuvon tilaa pyörittävälle pariskunnalle, mikä se olisi?

34. Jos sinulla on vielä jokin näkökulma tai asia, minkä haluat nostaa esiin, koskien maanviljelijän parisuhdetta, tai haluat kertoa omasta tilanteestasi, sana on vapaa: